

# HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU



**28 AĞUSTOS – 03 EYLÜL 2023 HAFTASI**

## İÇİNDEKİLER

28 AĞUSTOS – 03 EYLÜL 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	2
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	3
'CARİ FAZLA' İLİZYONU BALON ÇIKACAK	9
EKONOMİ YÖNETİMİ GÜVEN SORUNUNU AŞAMIYOR!	10
BİR BÜTÇE AÇIĞI İLİZYONU DA KKM'DEN	11
TABLO KÖTÜMSER: TÜKETİCİ GÜVENİNDE SERT DÜŞÜŞ!	12
ERDOĞAN BİZZAT KENDİ KENDİNE YENİLMİŞ OLDU	12
NEFES ALMAK YOK	14
KIRTASIYE ÜRÜNLERİNE YÜZDE 75'E VARAN ZAM	16
MISIR ALIM FİYATINI TEKEL Mİ BELİRLEDİ?	16
İŞSİZLİK SİGORTASI FONU TEMMUZ 2023 VERİLERİ	19
2023 YILI İŞÇİ SENDİKA ÜYELİĞİ İSTATİSTİKLERİ	19
İKTİDAR'IN KÜRESEL KRİZ YALANI	20
BORSA İSTANBUL'DA PATLAMA!	21
DOYMUYORLAR	21
ŞANSLI BAKANLAR!	22
ÜLKE TARİHİNDE BÖYLE SATIŞ YOK	23
AKP ZENGİNLERİ!	24
FINANS SERMAYESİNE ÇORUM MÜHRÜ	25
DEVLET YÖNETİMİNDE KEYFİLİK!	26
AKP VE KAYYUMLAR BELEDİYELERİ BATIRDI	27
KAYYUM 'İNFLUENCERLARA' PARA AKITACAK	28
EN BORÇLU BELEDİYEDEN TÜRBE GEZİSİNE 1,3 MİLYON	28
SINAV STRESİ BİTTİ BARINMA STRESİ BAŞLADI	29
KAYIT YAPTIRMADAN EVE DÖNÜYORLAR	30
AÖF KAYIT ÜCRETLERİNE YÜZDE 90'I AŞAN ZAM	32
BÜTÇE, DERNEK VE VAKIFLARA AKITILDI	32
YKS'DE HÜSRAN	32
SAYI ARTTI, NİTELİK AZALDI, İLGİ DÜŞTÜ	35
KOOPERATİF FAİZ BATAĞINA SAPLANDI	37
ZAMLA YETİNMEYEN İLAÇ FİRMALARI TEK TEK ÇEKİLİYOR	37
ENGELLİ HAKLARI	37
ÇÖKEN SAĞLIK SİSTEMİNDE ÇARESİZLİĞİN CARESİ SOSYAL MEDYA	38
MUAYENE ÜCRETLERİNE ZAM GELDİ	39
KIZAMIK VAKALARINDAKİ ARTIŞ	40
MEVSİMLİK GEZİCİ TARIM İŞÇİLİĞİ	40
AĞUSTOS BİTMEYEN 119 CİNAYET!	43
SİĞINMACI TEHDİDİ VE TEDBİRSİZLİK	44
SURİYE İLE NORMALLEŞME GİRİŞİMLERİ ÇIKMAZA GİRDİ	45
ABD VE AB'DE SAVAŞTAN KAYIP YAŞIYOR!	45
KKM'DEN ÇIKIŞ PARÇA İŞLERLE DEĞİL, BÜTÜNCÜL BİR STRATEJİ VE PROGRAMLA OLMALI	46

## 28 AĞUSTOS – 03 EYLÜL 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

\*29 Ağustos 1915'de **İkinci Anafartalar Muharebesi** kazanıldı.

\***30 Ağustos Zafer Bayramı**- 30 Ağustos 1922'de Başkomutan Mareşal Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın bizzat yönettiği Dumlupınar Meydan Muharebesi, Türk Ordusu'nun kesin zaferiyle sonuçlandı. Yunan Ordusu Başkomutanı Nikolaos Trikups ve kurmayları esir edildi.

\*30 Ağustos 1925'de Mustafa Kemal Paşa, "**Efendiler ve ey millet, iyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, mensuplar memleketi olamaz. En doğru ve en hakiki tarikat, tarikat-ı medeniyyedir**" dedi.

\*01 Eylül 1922'de Mustafa Kemal Paşa, Dumlupınar Meydan Muharebesi'nin kazanılması üzerine emrini verdi: **Ordular! İlk Hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!** Aynı gün Türk ordusu, Yunan işgali altındaki Uşak'a girdi.

\*01 Eylül 1939'da Almanya'nın Polonya'ya saldırması üzerine, **II. Dünya Savaşı başladı.**

\*1 Eylül Dünya Barış Günü

\* 03-09 Eylül Halk Sağlığı Haftası

## YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

✓ Herhangi bir işte çalışmayan ve son dört haftada iş aradığını belirtenlerin işsiz sayıldığı tanıma göre 3 milyon 337 bin kişi olarak açıklanan işsizlerin gerçek sayısı haziranda yeniden 9 milyonu geçti. Gerçek işsizlik oranı ise yüzde 24,2 ile hem geçen yıl haziran ayındaki yüzde 20,6, hem de bu yıl mayıs ayındaki yüzde 22,5 oranının oldukça üzerinde seyrediyor. 2023 yılının ikinci çeyreğinde istihdamdaki 31 milyon 507 bin kişinin 8 milyon 391 bininin herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna kaydı bulunmuyor.

✓ Doğrudan işsizler dışındaki alanlar için harcayabileceği paranın oranı, geçen ay sonunda çıkarılan bir Cumhurbaşkanı kararı ile bir önceki yıl prim gelirlerinin yüzde 309'undan yüzde 50'sine çıkarılan İşsizlik Sigortası Fonunun işsizlik ödeneği verdiği işsiz sayısı, başvurulardaki artışa rağmen azalmaya devam ediyor.

✓ Cari işlemler açığı Kurban Bayramı tatili nedeniyle ithalatın düşük gerçekleştiği, haziran ayında 19 ay aradan sonra 674 milyon dolar fazla vermesine rağmen yılın ilk altı aylık döneminde yüzde 28,1 oranında artarak 36,8 milyar dolara yükseldi. Geçen yıl aynı dönemde de 28,7 milyar dolarla Türkiye ekonomisi için yüksek sayılabilecek bir açık verilmişti.

✓ Türkiye'nin uluslararası yatırım açığı bu yılın ilk altı aylık döneminde hem portföy yatırımı çıkışı, hem Türk varlıklarının (hisse senetleri, şirketler v.b) değerlerinde TL'nin değer kaybı yüzünden 48,8 milyar dolar azalarak 252,9 milyar dolara geriledi.

✓ Türkiye'nin kısa vadeli (orijinal vadesi bir yıldan daha kısa borçlar) haziranda yeni bir rekor kırdı ve 162,8 milyar dolara kadar yükseldi. Kısa vadeyi dış borç stoku yılın ilk altı ayında 13,7 milyar dolar arttı.

✓ Merkez Bankası'nın brüt rezervi 4-11 Ağustos haftasında, 728 milyon dolar artarak 116,3 milyar dolara çıkarırken, rezerv artışı swap yoluyla borçlanılarak gerçekleştirildiği için eksi durumdaki swap dahil net rezervi ise 1,7 milyar dolar azalarak 50,7 milyar dolara kadar indi.

✓ Merkezi yönetim bütçesinden bu yılın ilk altı aylık döneminde toplam 313 milyar lira faiz ödemesi yapıldı. Faiz ödemesi geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 107 oranında arttı. 2021 yılının aynı dönemine göre ise yüzde 173,3 oranında büyüdü.

✓ Uygulanan ve belli ki yerel seçimlere kadar da uygulanmaya devam edilecek olan seçim ekonomisinin tüm yükü dolaylı vergiler yoluyla vatandaşa yükleniyor. Bir yandan enflasyon bir yandan da iktidarın seçimden hemen sonra vergi oran ve miktarlarında yaptığı artışlar dolaylı vergilerin vergi gelirleri içerisindeki payını şimdiden yüzde 67'ye kadar çıkardı. Bu oran seçimden sonra yapılan vergi zamları ve hızlanan enflasyon yüzünden yılın geri kalan bölümünde daha da artarak yüzde 70'in üzerine çıkacak.

✓ Borçlanma maliyetlerindeki artışa rağmen vatandaşların bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borç bakiyesi 4-11 Ağustos haftasında 25,1 milyar lira artarak 2 trilyon 343 milyar liraya ulaştı.

### **GERÇEK İŞSİZ SAYISI YENİDEN 9 MİLYONU AŞTI**

• Herhangi bir işte çalışmayan ve son dört haftada iş aradığını belirtenlerin işsiz sayıldığı tanıma göre 3 milyon 337 bin kişi olarak açıklanan işsizlerin gerçek sayısı haziranda yeniden 9 milyonu geçti.

• TÜİK'in işsiz kabul etmediği, işsiz ve iş bulsa hemen başlayabilecek durumda olduğu halde iş bulma umudu olmadığı ya da son dört haftada iş arama kanallarından birine başvurmayan 3 milyon 485 bin kişi ile istihdamda gibi gözükken ancak çok kısa süreli çalıştığı için daha uzun süre çalışabilecek yeni bir iş arayan 2 milyon 411 bin kişilik zamana bağlı eksik istihdamdakiler de dikkate alındığında gerçek işsiz sayısı 9 milyon 233 bine kadar yükseliyor.

• Gerçek işsiz sayısı geçen yıl haziran ayında 7 milyon 641 bin, bu yıl mayıs ayında da 8 milyon 563 bin kişi olarak hesaplanıyordu.

• Gerçek işsizlik oranı ise yüzde 24,2 ile hem geçen yıl haziran ayındaki yüzde 20,6, hem de bu yıl mayıs ayındaki yüzde 22,5 oranının oldukça üzerinde seyrediyor.

• Haziranda resmi işsizlik oranı ise yüzde 9,6 oldu. Resmi işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,1 puan artarken, geçen yılın aynı ayına göre ise 0,8 puan azaldı.

• Son bir yılda Türkiye’de çalışabilir yaştaki nüfus (15+) 741 bin kişi artarken, işgücü (istihdamdakiler + işsizler) sadece 306 bin kişi arttı. Bu dönemde istihdam ise 542 bin kişi arttı.

• **Tam Gün İstihdam Azaldı:** İstihdam artışı zamana bağlı eksik istihdamdan (kısa süreli çalışan, iş bulsa daha uzun süre çalışabilecek durumda olan bu nedenle de yeni iş arayan) kaynaklandı. Eksik istihdamdakilerin sayısı son bir yılda 1 milyon 179 bin kişiyle istihdamdaki toplam artışın bir katına çıktı. Dolayısıyla bu önemde tam gün istihdam edilenlerin sayısı 637 bin kişi azaldı.

• **İstihdamın Yüzde 26,6’sı Kayıt Dışı:** TÜİK aylık işgücü istatistiklerinde kayıt dışı istihdamla ilgili bilgileri gizliyor. Üç aylık ortalamalara göre açıkladığı işgücü istatistiklerinde ise biraz daha fazla ayrıntıya yer veriyor. Bunlardan biri de kayıt dışı istihdam. TÜİK’in geçen hafta açıkladığı bu yılın ikinci çeyreğine (Nisan-Haziran döneminin ortalamaları) ilişkin verilere göre, 2023 yılının ikinci çeyreğinde istihdamdaki 31 milyon 507 bin kişinin 8 milyon 391 bininin herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna kaydı bulunmuyor. Diğer bir ifadeyle istihdamdakilerin yüzde 26,6’sı kayıt dışı çalışıyor ya da çalıştırılıyor. Buna göre:

✓ Ücretli ve yevmiyeli çalışan 22 milyon 415 bin kişinin yüzde 13,6’sı (3 milyon 44 bin kişi)

✓ 1 milyon 472 bin işverenin yüzde 15,2’si (224 bin kişi)

✓ 5 milyon 124 bin kendi hesabına çalışanın yüzde 58,2’si (2 milyon 982 bin kişi)

✓ 2 milyon 493 bin ücretsiz aile işçisinin yüzde 85,9’u (2 milyon 141 bin kişi)

kayıt dışı olarak çalışıyor.

• Sektörel olarak bakıldığında kayıt dışının büyük bölümü tarım sektöründen kaynaklanıyor. Tarımda çalışan 4 milyon 690 bin kişinin yüzde 80,7’sinin (3 milyon 768 bin kişi) herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna kaydı bulunmuyor.

• Tarımda ücretli çalışanların yüzde 75’inin, işverenlerin yüzde 52,3’ünün, kendi hesabına çalışanların yüzde 72,9’unun, ücretsiz aile işçilerinin ise yüzde 91,7 sinin sosyal güvenliği bulunmuyor

• Tarım dışı sektörlerde ise kayıt dışı çalışma veya çalıştırılma oranı yüzde 17,2 civarında seyrediyor.

• Tarım dışı sektörlerdeki ücretli ve yevmiyelilerin yüzde 11,8’i, işverenlerin yüzde 13,6’sı, kendi hesabına çalışanların yüzde 48,2’si, ücretsiz aile işçilerinin de yüzde 64,9’u kayıt dışı çalışıyor yada çalıştırılıyor.

• **Ne Eğitimde Ne De İstihdamda Olan Gençler:** Yine üç aylık ortalamalar esas alınarak açıklanan istatistiklere göre Türkiye’deki her 100 gençten (15-24 yaş) 21’i ne eğitime devam ediyor ne de herhangi bir işte istihdam ediliyor. 11 milyon 843 bin olan bu yaş grubundaki gençlerin 2 milyon 465’i ne bir işte çalışıyor nede eğitime devam edebiliyor.

• **Ne eğitimde ne de istihdamda olmayan gençlerin büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturuyor.** Genç kadın nüfusun (5 milyon 756 bin) yüzde 27,9’u (1 milyon 604 bin) ne eğitime devam ediyor ne de bir işte çalışıyor.

• **Genç erkek nüfusun (6 milyon 87 bin) ise yüzde 14,1’i (861 bin) bu durumda bulunuyor.**

• TÜİK haziran ayı için gençler arasındaki işsizlik oranını ise yüzde 18,6 olarak açıklıyor. Diğer bir ifadeyle 995 bin genç işsiz gözüküyor.

• Ne eğitimde ne de istihdamda bulunan gençlerin yaklaşık üçte biri iş arıyor.

### **İŞSİZLİK SİGORTASI FONU İŞSİZİN SİGORTASI OLMAKTAN UZAKLAŞIYOR**

• Doğrudan işsizler dışındaki alanlar için harçayabileceği paranın oranı, geçen ay sonunda çıkarılan bir Cumhurbaşkanlığı kararı ile bir önceki yıl prim gelirlerinin yüzde 309’undan yüzde 50’sine çıkarılan İşsizlik Sigortası Fonunun işsizlik ödeneği verdiği işsiz sayısı, başvurulardaki artışa rağmen azalmaya devam ediyor.

• Bu yıl Ocak-Temmuz döneminde, işinden çıkarılan toplam 969 bin 803 işsizden 439 bin 66’sına işsizlik ödeneği bağlandı. İşsizlik ödeneği almak üzere başvuranların sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 3 bin 950 kişi artarken, işsizlik ödeneği almaya hak kazananların sayısında ise 37 bin 588 kişilik azalma yaşandı.

• Temmuz ayında fondan 367 bin 462 işsize işsizlik maaşı ödendi. İşsizlik ödeneği alanların sayısı da geçen yılın aynı ayına göre 58 bin 340 kişi azaldı.

- Temmuz 2023 itibariyle 144 milyar liralık bir birikimi bulunan işsizlik sigortası fonu gelirlerinin büyük kısmı işverene ödenen desteklere gidiyor. İktidar yıllardır bütçeden yapılması gereken istihdama ilişkin destek ödemelerini işsizlik sigortası fonundan yapıyor.

### **KAMU SEKTÖRÜNÜN İSTİHDAMI**

- Kamu sektörünün toplam istihdamı bu yılın ilk altı aylık döneminde 88 bin kişi artarak 5 milyon 99 bin kişiye çıktı.
- Bu dönemde kadrolu personel sayısı sözleşmeli statüsündekilere kadroya geçme olanağı tanınması nedeniyle 377 bin kişi artarak 3 milyon 471 bin kişiye çıkarken, sözleşmelilerin sayısı ise aynı nedenle 321 bin kişi azalarak 271 bine geriledi.
- Sürekli işçi sayısının 36 bin kişi artarak 1 milyon 202 bin kişiye çıktığı bu dönemde geçici işçi sayısı 3bin kişi azalarak 50 bine, diğer statülerde çalışanların sayısı da 2 bin kişi azalarak 105 bin kişiye indi.
- Bu arada sözleşmeli statüdeki kamu çalışanlarının önemli bir kısmının kadrolu personel statüsüne geçmediği gözleniyor.

### **CARİ AÇIK YÜZDE 28 BÜYÜDÜ**

- Cari işlemler açığı Kurban Bayramı tatili nedeniyle ithalatın düşük gerçekleştiği, haziran ayında 19 ay aradan sonra 674 milyon dolar fazla vermesine rağmen yılın ilk altı aylık döneminde yüzde 28,1 oranında artarak 36,8 milyar dolara yükseldi. Geçen yıl aynı dönemde de 28,7 milyar dolarla Türkiye ekonomisi için yüksek sayılabilecek bir açık verilmişti.
- Ocak-Haziran döneminde Türkiye'nin toplam döviz gelirleri yüzde 2,9 oranında artarak 170,2 milyar dolar olurken, döviz harcamaları ise yüzde 6,7 oranında artarak 207,1 milyar dolar oldu.
- Türkiye bu dönemde dışardan net 16,3 milyar dolarlık finansman (doğrudan yatırım, portföy yatırımı, borçlanma v.b) bulabildi.
- Dolayısıyla 20,7 milyar dolarlık bir finansman açığı verildi. Oluşan finansman açığını rezervlerinden karşılayan Merkez Bankasının bu dönemde rezervlerinde yaşanan net azalış ise 27,8 milyar dolar (finansman açığının 7,2 milyar dolar üzerinde) oldu.
- Döviz rezervindeki azalmanın 7,2 milyar doları ise Türkiye'den kayıt dışı döviz çıkışı olduğunu gösteriyor. (Eğer döviz gelirleri fazla ve/veya döviz giderleri de eksik ölçülmüyorsa)

### **ULASLARARASI YATIRIM AÇIĞI 253 MİLYAR DOLARA İNDİ**

- Türkiye'nin uluslararası yatırım açığı bu yılın ilk altı aylık döneminde hem portföy yatırımı çıkışı, hem Türk varlıklarının (hisse senetleri, şirketler v.b) değerlerinde TL'nin değer kaybı yüzünden 48,8 milyar dolar azalarak 252,9 milyar dolara geriledi.
- Türkiye'nin, Merkez Bankasının rezervleri de (döviz ve altın) dahil dünyanın geri kalanındaki yatırımları ile alacaklarından oluşan dış varlıkları 14,8 milyar dolar azalırken, dünyanın geri kalanının Türkiye'den olan alacaklarının oluşturduğu (doğrudan sermaye, portföy yatırımı, mevduat, kredi v.b) dış yükümlülükler ise 63,5 milyar dolar azalarak 546,4 milyar dolara indi.
- Yükümlülüklerdeki azalmanın 71,4 milyar doları yabancıların Türkiye'deki doğrudan yatırımlarının değerinde yaşanan düşüşten, 7,6 milyar dolara hem portföy çıkışı hem de portföy değerinde yaşanan azalmadan kaynaklanırken. Borçlar ise 15,6 milyar dolar arttı.

### **KISA VADELİ DIŞ BORÇTA YENİ REKOR**

- Türkiye'nin kısa vadeli (orijinal vadesi bir yıldan daha kısa borçlar) haziranda yeni bir rekor kırdı ve 162,8 milyar dolara kadar yükseldi. Kısa vadeyi dış borç stoku yılın ilk altı ayında 13,7 milyar dolar arttı.
- 162,8 milyar dolara ulaşan kısa vadeli dış borçların 31,1 milyar doları kamu bankalarına, 44,4 milyar doları Merkez Bankasına, 87,4 milyar doları ise özel sektöre (özel bankalar dahil) ait bulunuyor.
- Bu yıl kamu bankalarının kısa vadeli dış borçlarında 2,2 milyar dolarlık, Merkez Bankasınınkindinde 11,6 milyar dolarlık artış yaşanırken özel sektörün borcu ise neredeyse değişmedi.
- Merkez Bankası, yıllardır arka kapıdan döviz satarak erittiği rezervlerini güçlü göstermek amacıyla Sudi Arabistan ve benzeri ülkelerden kısa vadeli dış borçlanmaya gitmişti.

- **Bir Yılda Ödenmesi Gereken Borç 206 Milyar:** Bu arada orijinal vadesine bakılmaksızın gelecek 12 aylık dönemde geri ödenmesi gereken dış borç anapara tutarı ise 206,2 milyar dolar olarak hesaplandı.

#### **MERKEZ BANKASIN NET REZERVİ -50,7 MİLYAR DOLARA DÜŞTÜ**

- Merkez Bankası'nın brüt rezervi 4-11 Ağustos haftasında, 728 milyon dolar artarak 116,3 milyar dolara çıkarırken, rezerv artışı swap yoluyla borçlanılarak gerçekleştirildiği için eksi durumdaki swap dahil net rezervi ise 1,7 milyar dolar azalarak 50,7 milyar dolara kadar indi.
- Brüt rezervin 75,1 milyar doları döviz 41,2 milyar doları ise altın varlıklarından oluşuyor.
- 11 Ağustos itibarıyla 118,5 milyar dolarlık dış varlığı (döviz ve altın) bulunan Merkez Bankasının bilançosunda (Hazine ye olan borçları da dahil) 1112,2 milyar dolarlık, bilanço dışında ise 66,4 milyar dolarlık swap (Katar, BAE, Çin gibi ülkelerin merkez bankalarına ve yerli bankalara) borcu bulunuyor. Swap borçlarında son hafta 1,6 milyar dolarlık artış yaşandı.
- Brüt rezervin yüzde 57,1'i yurt içi ve yurt dışından yapılan swap borçlanmalarından oluşuyor.
- Dolayısıyla kamunun, Merkez Bankasındaki döviz mevduatı yükümlülük olarak kabul edilerek hesaplanan net rezerv (eksi) -60,2 milyar dolar olarak gözüküyor. Bu tanıma göre net rezervde son haftada 1,4 milyar dolarlık azalma gözlemlendi.
- Kamunun döviz mevduatı yükümlülük kabul edilmeden hesaplanan net rezerv ise son hafta 1,7 milyar dolar daha azalarak -50,7 milyar dolara indi.

#### **TÜRKİYE ALTI AYDA 8,3 MİLYAR DOLAR FAİZ ÖDEDİ**

- Tek adam iktidarının, Türkiye ekonomisinin içerisinde bulunduğu buhranı daha da derinleştiren faizle ilgili kararları sadece içeride ödenenleri ve sadece kamu kesiminin değil, dışarıya ödenen faizi ve özel sektörün faiz yükünü de artırdı.
- Türkiye (kamu ve özel sektör) bu yılın ilk altı aylık döneminde dış borçlar için dışarıya 8 milyar 260 milyon dolar faiz ödedi. Faiz ödemesi geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 33,6 oranında artış kaydetti. Kamu kesiminin ödediği faiz yüzde 18,8 oranında artarak 3,2 milyar dolara, özel sektörün ödediği faiz ise yüzde 45,2 artarak 5 milyar dolara çıktı.
- Türkiye AKP döneminde dışarıya 223,7 milyar dolar faiz ödemesi yaptı.

#### **BÜTÇENİN FAİZ YÜKÜ BİR KAT ARTTI**

- Seçimden sonra yeni Hazine ve Maliye Bakanı tarafından da zımnen akıldışı ilan edilen tek adam politikaları, Devletin borçlarının yanı sıra borçlar için bütçeden ödenen faizi de bir kattan fazla artırdı.
- Merkezi yönetim bütçesinden bu yılın ilk altı aylık döneminde toplam 313 milyar lira faiz ödemesi yapıldı. Faiz ödemesi geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 107 oranında arttı. 2021 yılının aynı dönemine göre ise yüzde 173,3 oranında büyüdü.
- Bu ödemenin 175,5 milyar liralık kısmı, tek adamın "faiz fantezisinin" ekonomi yönetimine tam hakim olduğu Eylül 2021'den buyana yüzde 120 oranında artarak 1,2 trilyondan 2,6 trilyona çıkan iç borçlar için yapıldı.
- Bütçeden Hazinesinin dış borçları isin bu dönemde 71 milyar lira, diğer borlanma enstrümanları için de (kira sertifikası v.b) 66,5 milyar liralık faiz ödemesi gerçekleşti.
- Faiz ödemelerinin geçen yıl bu dönemde 13 olan vergi gelirlerine oranı ise yüzde 15'e yükseldi.
- **KKM İçin Yapılan Kur Farkı (Faiz) Ödemesi:** 15 Temmuz 2023 tarihinden itibaren yasayla kur farkı ödeme yükümlülüğü Merkez Bankasına devredilen Türk Lirası cinsinden kur korumalı mevduatlara bütçeden 1 Ocak-15 Temmuz arasında yapılan ödeme ise 59,5 milyar liraya ulaştı. Böylece 2022 yılında KKM için bütçeden yapılan 92,5 milyar liralık ödemeyle birlikte KKM'nin bütçeye görünen toplam maliyeti 152 milyar lira oldu. (*Dövizden KKM'ye dönen gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine sağlanan vergi istisnasının maliyeti ise bilinmiyor.*)
- 15 Temmuz'dan itibaren KKM'nin yükünü tümüyle üstlenen Merkez Bankasının da 2022 yılında dövizden dönen KKM'ler için 72 milyar lira ödediği açıklanmıştı. Merkez Bankasının bu yıl ne kadar ödeme yaptığı ise bilinmiyor.

#### **DOLAYLI VERGİNİN PAYI YÜZDE 67'YE ÇIKTI, DAHA DA ARTACAK**

- Uygulanan ve belli ki yerel seçimlere kadar da uygulanmaya devam edilecek olan seçim ekonomisinin tüm yükü dolaylı vergiler yoluyla vatandaşa yükleniyor. Bir yandan enflasyon bir yandan da iktidarın seçimden hemen sonra vergi oran ve miktarlarında yaptığı artışlar dolaylı vergilerin vergi gelirleri içerisindeki payını şimdiden yüzde 67'ye kadar çıkardı. Bu oran seçimden sonra yapılan vergi zamları ve hızlanan enflasyon yüzünden yılın geri kalan bölümünde daha da artarak yüzde 70'in üzerine çıkacak.

- Merkezi yönetim vergi gelirleri bu yıl ocak-temmuz döneminde yüzde 70,7 oranında artarak 2 trilyon 52 milyar liraya yükseldi. Vergi gelirlerinin 678,2 milyar liralık kısmını yüzde 48,2 oranında artan dolaysız vergiler oluştururken, KDV ve ÖTV benzeri dolaylı vergiler ise yüzde 84,5 oranında artarak 1 trilyon 374 milyar liraya çıktı.

- **Bütçe Açığı 435 Trilyon:** Merkezi yönetim bütçe harcamalarının yüzde 96,8 oranında arttığı ocak-temmuz döneminde toplam bütçe gelirlerindeki artış ise yüzde 63,1'de kaldı. Bütçe harcamalarının 2 trilyon 819 milyar lirayı bulduğu bu dönemde bütçe gelirleri ise 2 trilyon 385 milyar lira oldu. Dolayısıyla bütçe 435 milyar lira açık verdi. 2022 yılının aynı döneminde bütçede 29,5 milyar liralık fazla oluşmuş, yılın tamamında da 139 milyar lira açık verilmişti.

- **Açık 1 Trilyonu Aşacak:** TBMM'den temmuz ayı başında çıkarılan 1,1 trilyon liralık ek bütçe ve bir başka yasayla Cumhurbaşkanına Anayasa'ya aykırı olarak verilen bütçeye 780 milyar liraya yakın ödenek ekleme yetkisiyle birlikte bütçe harcamaları tahmini 6,4 trilyon liraya çıktı.

- Yasa gereği ek bütçe kadar gelir artışı da gösterilmesi gerektiği için bütçe gelirleri tahmini de 4,9 milyar lira olarak hesaplanıyor. Dolayısıyla bütçenin bu yıl 1,5 trilyon lira civarında bir açıkla sonuçlanması bekleniyor.

#### **KREDİ- MEVDUAT**

- Bankalardaki mevduat 4-11 Temmuz haftasında 256 milyar lira artarak 12,85 trilyon liraya yükseldi.

- Bu artışın 75,3 milyar liralık kısmı kur korumalı mevduatlarda yaşanan artıştan kaynaklandı. Kur korumalı mevduatlar 11 Ağustos itibarıyla 3 trilyon 358 milyar liraya kadar çıktı.

- KKM büyüklüğü toplam mevduatın yüzde 26'sına ulaşırken, getirisi dövize endekli ve vade sonunda dövize dönebilme olanağı sağlanmasına rağmen istatistiklerde TL mevduat olarak gösterilen KKM, TL mevduatların ise yüzde 45'i kadar bir büyüklük oluşturdu.

- Bankanın vereceği faiz ve 15 Temmuz'dan itibaren artık tümüyle Merkez Bankasının ödeyeceği kur farkıyla birlikte, açıldığı tarihtekine eşit miktarda dövize dönme olanağı bulunan KKM hesaplarında, dövize dönme potansiyeli bulunan 150 milyar dolarlık bir büyüklük bulunuyor.

- **Dolarizasyon Oranları:** Bankalarda döviz cinsinden açılan hesaplar söz konusu haftada 1,7 milyar dolar artarak yeniden 200 milyar dolar sınırını aştı. Arış tümüyle ticari mevduatlardan kaynaklandı. Gerçek kişilerin döviz mevduatı ise 123,5 milyar dolarda kaldı.

- Yabancı para cinsinden açılan döviz mevduatlarının toplam mevduata oranı, 11 Ağustos itibarıyla yüzde 41,9 oldu.

- Gerçek kişilerin mevduatlarındaki dolarizasyon oranı ise son haftada yüzde 43,7'yeindi.

- İstatistiklerde TL olarak gösterilen ancak dövize endekli olan KKM'ler de döviz mevduatı sayılarak hesaplanan gerçek dolarizasyon oranı ise 68 oldu. Diğer bir ifadeyle gerçek dolarizasyon oranı artmaya ve yüksek kalmaya devam ediyor.

- **Kredi Stoku:** Kredi stoku ise aynı haftada 39,4 milyar lira artarak 10,37 trilyon lira oldu. TL cinsinden kredilerin 35 milyar lira arttığı 4-11 Ağustos haftasında döviz kredileri ise 67 milyon dolar azaldı.

- Ticari kredi faizlerinin seçimlerden sonra yüzde 14'lerden yüzde 30'lara kadar yükselmesi banka kredilerindeki artış hızını sınırlarken, bankaların vadesinde tahsil edemediği için icra takibine aldığı krediler ise son haftada 2 milyar lıra artarak 172 milyar lirayı geçti.

#### **VATANDAŞIN BORÇLARI**

- Borçlanma maliyetlerindeki artışa rağmen vatandaşların bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borç bakiyesi 4-11 Ağustos haftasında 25,1 milyar lira artarak 2 trilyon 343 milyar liraya ulaştı.

- Söz konusu haftada tüketici kredilerinde 6,9 milyar, kredi kartı borç bakiyesinde ise 18,2 milyar liralık artış yaşandı.

- Yıl başından bu yana tüketici kredileri yüzde 30,4 artarak 1 trilyon 461 milyar liraya, kredi kartı borç bakiyesi ise yüzde 94,4 oranında artarak 882 milyar liraya kadar çıktı.
- Bankaların zamanında tahsil edilemediği için icra takibine aldıkları vatandaşlardan olan kredi alacakları ise yılbaşından bu yana 7,1 milyar liralık artışla 37,4 milyar liraya çıktı. Varlık yönetim şirketlerinin kontrolünde ise 36,6 milyar liralık bir batık tüketici kredisi alacağı bulunuyor.
- Bu arada vatandaşların TOKİ'ye de 46 milyar liralık taksitli konut borcu bulunuyor.

## **FAİZ ORANLARI**

### **Mevduat Ve Kredi Faizleri**

- KKM ödemeleri nedeniyle Türk lirasında yaşanan bollaşma ve KKM'ye olan yüksek ilgi yüzünden bankaların mevduat faizinde yaptıkları indirim sonuna gelindi. 4-11 Ağustos arasında tüm vadelerdeki TL mevduatın ortalama faizi 0,54 puan artarak 24,81'e yükseldi.
- Bankalar, önceki hafta ihtiyaç kredisi faizlerini 0,29 puan artırarak yüzde 48'e, taşıt kredisi faizlerini yüzde 39,23'e, konut kredilerinin faizini ise yüzde 35,45'e çıkardılar. Bütün bireysel kredilerin ortalama faizi ise 0,91 puan artarak yüzde 46,45 oldu.
- Yıl başından bu yan ihtiyaç kredisi faizlerinde 18,63, taşıt kredisi faizlerinde 14,35, konut kredisi faizlerinde 15,48 puan artış yaşandı.
- TL ticari kredilerin faizi 4- 11 Temmuz haftasında yüzde 31,74'e kadar yükseldi. Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 9,97, Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 8,95 oldu. Ticari kredi faizlerinde yılbaşından bu yana 17,7 puanlık artış oldu.

### **Merkez Bankası Faizi**

- Merkez Bankası, geçen hafta bankaları yüzde 17,5 faiz oranıyla fonladı.

### **Hazine Borçlanma Faizleri**

- İkincil piyasada, iki yıl vadeli tahvilin yıllık faizi geçen hafta sonu itibariyle önceki hafta sonuna göre 1,47 puan artarak yüzde 18,11'e, beş yıl vadelinin faizi 0,28 puan artarak yüzde 18,61'e, on yıl vadelinin faizi de 1,43 puan artarak yüzde 19,12 oldu.
- Hazinesinin beş yıl vadeli dış borçlanma kağıtlarının (Eurobond) faizi de 8,36 seviyesinde kaldı.
- Türkiye'nin risk primi (CDS) ise önceki haftaya göre yüzde 5,4 oranında artarak yeniden 400'ün puanın üzerine çıktı ve 417,19 oldu.

## **TARIMDA ÜRETİCİ FİYATLARI YÜZDE 8,03 ARTTI**

- Tarım ürünü üretici fiyatları (tarla fiyatları) temmuzda bir önceki aya göre yüzde 8,03 oranında artarken, yıllık artış oranı ise yüzde 62,4'e yükseldi.
- Tarım ürünü üretici fiyatlarındaki artış gıda fiyatlarının önümüzdeki aylarda da yüksek oranlarda artmaya devam edeceğine gösteriyor.

## **DÖVİZ KURU-ALTIN BORSA**

- Merkez Bankasının açıkladığı kurlara göre dolar kuru geçen hafta önceki haftaya göre yüzde 0,39 oranında artarak 27,06 TL, Euro kuru ise yüzde 0,3 oranında azalarak 29,41 seviyesine geri indi.
- Dolar kuru yıl başından bu yana yüzde 44,7 Euro kuru ise yüzde 47,5 oranında arttı. TL'nin yıl başından bu yana değer kaybı dolara karşı yüzde 30,9'a, Euroya karşı ise yüzde 32,2'ye ulaştı.
- 1 Ocak -18 Ağustos dönemi ortalama dolar kuru ise 21,27 liraya kadar yükseldi.
- Geçen hafta yüzde 1,2 oranında azalan gram altın fiyatlarında yıl başından bu yana ise yüzde 50 oranında artış yaşandı, Borsa endeksi geçen hafta yüzde 2,61 oranında düştü.

## **ENFLASYON TÜRK LİRASI BİRİKİMLERİ ERİTTİ**

- Türk lirası cinsinden tasarruflar, enflasyon karşısında eridi.
- Vadeli Türk lirası cinsinden tutulan mevduatlar, temmuzda reel olarak yüzde 6,9, son altı ayda yüzde 12,4 ve son bir yılda yüzde 21,3 oranında azaldı.



- Dolar olarak değerlendirilen tasarruflar ise son bir ayda reel olarak yüzde 4,2, son altı ayda yüzde 14,8 ve son bir yılda yüzde 2,5 oranında reel getiri sağladı. Euro cinsinden tutulan tasarruflar ise temmuzda aylık olarak yüzde 6,5, son altı ayda yüzde 17,8 ve son bir yılda yüzde 11 oranında reel olarak büyüdü.
- Altın ise tasarruf sahibine temmuzda reel olarak yüzde 4, son altı ayda yüzde 17,2 ve son bir yılda yüzde 15,3 oranında kazandırdı.
- Hazine iç borçlanma kâğıtlarına yatırım yapan tasarruf sahipleri ise temmuzda yüzde 10,6, son altı ayda yüzde 29,8 ve son bir yılda yüzde 20,5 oranında reel olarak zarar ettiler.

### **İCRA DAİRELERİNE YENİ GELEN DOSYA SAYISI**

- 1 Ocak- 18 Ağustos 2023 tarihleri arasında icra dairelerine gelen yeni dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 59 oranında artarak 8 milyon 947 bin oldu.
- Ayrı dönemde, aboneliklerden kaynaklanan icradaki bazı alacaklardan vazgeçilmesinin de etkisiyle 10 milyon 388 bin dosya da sonuçlandı.
- Dolayısıyla UYAP üzerinden açılan ve icra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı 21 milyon 783 bin oldu.

### **KONUT SATIŞLARINDA YÜZDE 17,7 AZALMA**

- Konut satışlarında temmuz ayında yaşanan yüzde 16,7 oranındaki artışa rağmen yılın ilk yedi aylık döneminde yüzde 17,7 oranında azalma yaşandı. Ocak-temmuz döneminde satılan konut sayısı 657 bin 327'ye geriledi. Hem ipotekli (kredili) hem de diğer yöntemlerle yapılan satışlar azaldı.
- Konut satışlarının 22 bin76'sı yabancılara yapılan satışlardan oluştu. Yabancıya konut satışında geçen yıla göre yüzde 43,9 oranında gerileme yaşandı.
- Konut satışlarında yaşanan azalma hem konut fiyatlarının oldukça yüksek oranlarda artmasından hem de konut kredi faizlerinin yükselmesinden kaynaklanıyor.
- Geçen yıl ağustos ayında yüzde 18 olan konut kredisi faizleri bu yıl yüzde 35'i geçti.
- Haziran ayı itibariyle de Türkiye genelinde konut fiyatları yıllık olarak yüzde 95,9 oranında artış kaydetti. Aynı dönem itibariyle ikamet amaçlı konut bina inşaat maliyetleri ise yine yıllık olarak yüzde 52,5 oranında artış kaydetti. Konut fiyatlarındaki artışın maliyet artışının oldukça üzerinde seyretmesi, tasarrufunun enflasyon karşısında erimesini önlemeye çalışan tasarruf sahiplerinin konutu yatırım aracı olarak görmelerinden kaynaklandı.
- Bu arada Türkiye genelinde metrekare başına konut birim fiyatı 24 bin 599 liraya çıktı. Birim fiyat İstanbul'da 37 bin 220 lira, Ankara'da 18 bin 275 lira ve İzmir'de 28 bin 76 liraya kadar yükseldi.

## **'CARİ FAZLA' İLİZYONU BALON ÇIKACAK**

**Ekonomide atılan adımların etkisiyle hazıranda cari fazla verildiğine yönelik açıklamalar tümüyle algı yaratma çabasıdır. 9 güne uzatılan Kurban Bayramı tatilinde gümrüklerin kapalı olmasıyla yüzde 25 düşen ithalatın yarattığı bu tablo, Temmuzda 12,5 milyar dolar olan aylık dış ticaret açığının yansımısıyla cari açığa dönüşecek!**

Nas teziyle faizde indirim sürecinin hemen öncesi 2021 Ekim ayında cari fazla verilmesinden bu yana **ilk kez haziran ayında 674 milyon dolar cari fazla** verildi. Yaklaşık 2 yıl sonra ilk kez cari fazla verilmesi iktidar ve ekonomi yönetimi tarafından, 'uygulanan yeni politikaların mucizesi, başarısı' olarak sunuluyor. Ancak gerçek hiç de öyle değil. Yeni ekonomi yönetimi de kendisinden öncekiler gibi cari fazla hedefini ön planda tutuyor. Ancak bunun için atılması gereken radikal adımlar, yapısal reformlar yerine altın ithalatına yasak ve kota getirme gibisinden günü kurtaracak hamleler yapılıyor. Dahilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında ithal edilen altının işlenerek yeniden ihraç edildiğini savunan sektör temsilcileri, kararın altın kaçakçılığını teşvik edeceği görüşünde. Kaldı ki altın ve kıymetli maden ithalatı toplam ithalatın yaklaşık yüzde 8-10'u arasında. Ekonomi yönetimi ithalatı azaltıp, cari açığı düşürmek için en kolay seçimi altın yasaklıyor. Oysa altına olan talebin en önemli nedeni iktidarın ekonomi politikalarına güvensizlik, negatif reel faiz ve TL'nin hızla değer kaybı karşısında enflasyondan korunmak için altına yönelmesi. Kur Korunmalı Mevduata hücum da bu korunma talebinin bir başka boyutu. Ekonomi yönetimi, cari açığı düşürmek için altın gibi ithalat kısıtlamalarını yaygınlaştırmayı planlıyor.

**Hazirandaki 674 milyon dolarlık cari fazlanın gerçek boyutuna bakıldığında** öncelikle 9 güne uzatılan resmi Kurban Bayramı tatili devreye giriyor. Resmi tatil nedeniyle gümrük işlemlerinin durması, haziran dış ticaret rakamlarına düşüş olarak yansdı. Haziranda ithalat yüzde 25 düşüşle 26,3 milyar dolar, ihracat 20,9 milyar dolar, aylık dış ticaret açığı 5,4 milyar dolar oldu. Temmuzda ise ithalat 32,5 milyar dolar, ihracat 20,1 milyar dolar ve aylık dış ticaret açığı 12,4 milyar dolar tutarında gerçekleşti.

Dış ticaret açığının en önemli unsurları ara ve yatırım malı ile enerji ithalatı. Nitekim haziranda söz konusu kalemlerin ithalatında mayısa kıyasla 8,1 milyar dolar düşüş yaşanmış. Türkiye'nin ihracatının yüzde 60'tan fazla ithalata bağımlı olduğu dikkate alındığında, ithalatı düşürerek cari açığı kapatma veya fazla verme planı, aynı zamanda sanayi üretiminin gerilemesi, ihracatın azalması, büyümenin yavaşlaması ve işsizlik demek. Haziran ayı ödemeler dengesi verilerinde dikkat çeken çarpıcı bir başka unsur, Net Hata ve Noksan (NHN) kaleminde 11,4 milyar dolar tutarında 'kaynağı belirsiz döviz girişi' olması. NHN'de bu düzeyde kaynağı belirsiz döviz girişi olurken, Merkez Bankası resmi rezervlerinin haziranda 11,2 milyar dolar artması dikkat çekici bir diğer nokta.

İktidarın '**cari fazla**' müjdesi temmuz verileri açıklandığında en az 5-7 milyar dolar arası cari açığa dönüşecek. Ocak-Haziran döneminde 6 aylık cari açığın 36 milyar 803 milyon dolar ve yıllık cari açığın 56,5 milyar dolar olması, hazirandaki 'bir aylık molaya' rağmen cari açığın ekonominin geneli üzerinde ciddi bir risk olmaya devam edeceğinin göstergesi!

## **EKONOMİ YÖNETİMİ GÜVEN SORUNUNU AŞAMIYOR!**

**Merkez Bankası'nın (MB) yaptığı Piyasa Katılımcıları Anketi'nde yükseltile yeni hedefler, inandırıcı ve güvenilir bulunmadı. Yılsonu enflasyon hedefini yüzde 58'e, 2024 hedefini yüzde 33'e yükselten Merkez Bankasının ağustos anketindeki beklenti, yılsonu yüzde 60, 2024 yüzde 42, 2025 yüzde 22 oldu. Dolar kuru ise 35 TL'ye ulaştı!**

Ekonominin ve Merkez Bankası'nın başına getirilen yeni yönetimin küresel piyasalara güven verme çabasıyla yabancı bankacılar, küresel finans kurumlarıyla toplantı üstüne toplantı yapmasına karşılık dışarıdan somut bir pozitif yansıma görülmez iken içeride de yeni ekonomi ve Merkez Bankası yönetiminin inandırıcılık, güvenilirlik sıkıntısı sürüyor. Merkez Bankası'nın her ay piyasa, finans, reel sektör ve akademi profesyonelleriyle yaptığı Piyasa Katılımcıları Anketi'nin ağustos sonuçları, temmuzda açıklanan yeni hedeflere güvensizliği gösterdi.

Özellikle enflasyon ve kur artışı beklentileri, yeni Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan'ın geçen ay açıkladığı 2023 yılı III. Enflasyon Raporu'ndaki hedeflerin üstünde oluştu. Merkez Bankası Başkanı, 2023 yılsonu enflasyon hedefini yüzde 22,3'ten 58'e, 2024 yılsonu hedefini ise yüzde 8'den 33'e yükselttiklerini açıklamıştı. Merkez Bankası Başkanı enflasyonun düşüş eğilimi için 2024 başını işaret ederken Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ise 2024'ün ikinci yarısından itibaren düşüş başlayacağını öne sürdü. Yeni ekonomi yönetimi, enflasyonun gerilemesi ve tek hane hedefi için 2026'yı dillendiriyor.

Hazine ve Maliye Bakanı ile Merkez Bankası Başkanı parasal sıkılaştırmanın süreceğini söylerken, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz ise finansmana erişimin sonbahardan itibaren rahatlayacağı sözünü veriyor. Ekonominin tepesindeki üç ismin açıklamalarındaki tutarsızlıklar, çelişkiler ve ortaya somut bir programın henüz konulamaması Merkez Bankası'nın ağustos ayı Piyasa Katılımcıları Anketi'nin sonuçlarına da yansdı. Geçen hafta açıklanan anket sonuçlarında, başta Cumhurbaşkanı Erdoğan olmak üzere ekonomi yönetiminin 'enflasyonla mücadele' söylemlerine rağmen enflasyon ve döviz kuru artışı beklentilerinde yükseliş söz konusu. Katılımcılar yılsonu enflasyon beklentisini temmuzdaki yüzde 43 seviyesinden 16 puan artışla yüzde 59,46'ya yükseltirken Merkez Bankası'nın yüzde 58'lik hedefini inandırıcı bulmadı. 2024 içinse katılımcıların beklentisi yüzde 33'lük Merkez Bankası hedefinin 9 puan üstüne çıkarak yüzde 42,01 olurken, 2025 sonrası için 'tek hane' vaatlerine de inanılmıyor. Katılımcılar 24 ay sonrası (2025) için enflasyon beklentilerini yüzde 19,04'ten yüzde 22,54'e yükseltti. Ağustos anketinde yılsonu dolar/TL beklentisi Temmuzdaki 28,46'dan 29,82 TL'ye yükselirken 12 ay sonrası için dolar/TL kuru beklentisi ise 31,42'den 34,58 liraya çıktı. Faiz konusundaki beklentiler de ankete yansdı. Bu ayki Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısı 24 Ağustos'ta yapılacak. Merkez Bankası için bu ayki toplantı, 'rasyonel politikalara geçiş' iddiası açısından kritik önemde. Ancak katılımcılar, Merkez Bankası'nın yine Cumhurbaşkanı Erdoğan'a boyun eğeceği beklentisiyle, ağustosta politika faizinin sadece 1,5 puan artışla yüzde 19 olacağını öngörüyor.

Piyasa Katılımcıları Anketi sonuçlarına yansıyan bu tablo; mevcut ekonomi yönetiminin de iktidarın önceki kadroları gibi inandırıcılık sorununu aşamadığını, şu ana kadar atılan adımların iç ve dış piyasalara güven veremediğini, sergiliyor.

## BİR BÜTÇE AÇIĞI İLİZYONU DA KKM'DEN

**Temmuzda 48 milyar TL 'fazla' veren merkezi yönetim bütçesinde gerçek yük milyonlarca dar gelirli, çalışan, emekliye bindirildi. KDV, ÖTV gibi dolaylı vergilerde yapılan artışlar sonrası, bir avuç servet sahibiyle aynı vergiyi ödeyen milyonlar sayesinde vergi gelirleri yüzde 167 arttı. Bütçeden Kur Korumalı Mevduata (KKM) yapılan ödemelerin 15 Temmuz'dan itibaren Merkez Bankası'na yıkılmasıyla temmuz bütçe açığı 35 milyar TL düşürülerek, fazlaya dönüştürüldü!**

Haziranda cari fazla verilmesiyle algı yaratma peşinde koşan iktidar ve ekonomi yönetimi, milyonlarca dar gelirli ve ücretliye bindirilen vergi yükü, Merkez Bankası'na (MB) aktarılan Kur Korumalı Mevduat (KKM) yükü ve benzer rakam oyunlarıyla **temmuzda merkezi yönetim bütçesinde de 'fazla verildiği' senaryosunu pazarlıyor.**

Hazine ve Maliye Bakanlığının açıkladığı rakamlara göre; Merkezi Yönetim Bütçesi temmuz ayında 48,6 milyar lira fazla verdi.

3 Temmuz'da yayınlanan Cumhurbaşkanı kararlarıyla yürürlüğe konulan çeşitli ürünlerden alınan KDV, ÖTV'nin kat kat artırılması, harçlara zam yapılması, 15 Temmuz'da yürürlüğe giren torba yasayla Motorlu Taşıtlar Vergisi'nin (MTV) ikinci kez alınması ve nihayet hazinenin bugüne kadar bütçeden ödediği KKM faizi ve kur farkının 15 Temmuz'dan itibaren Merkez Bankasına yıkılması sayesinde verilen aylık bütçe fazlasına rağmen **ocak-temmuz dönemi bütçe açığı** 434,7 milyar TL oldu.

✓ Yedi aylık bütçe açığı, yılsonunda 659,4 milyar TL olarak öngörülen bütçe açığı hedefinin üçte ikisi.

Temmuzda dolaylı vergilerde yapılan artışlar tahsilata yansırken bütçe aylık bazda fazla verdi. Bebek bezinden deterjana, tuvalet kağıdına varan KDV artışları, akaryakıt, tütün ve alkolden alınan KDV ve ÖTV'nin yükseltilmesiyle bir ayda geçen yılın temmuzuna göre 281,5 milyar lira daha fazla vergi toplandı ve vergi gelirleri yüzde 166,7 arttı.

Fazladan toplanan 281,5 milyar lira verginin 64,8 milyarı gelir, kâr ve servetten alınan 'doğrudan' vergilerden, 216,5 milyarı ise harcama ve tüketimden alınan dolaylı vergilerden elde edildi.

✓ Haziranda aylık 219,6 milyar lira rekor açık veren bütçenin Temmuzda 48,6 milyar lira fazla vermesinde en ağır yükü, bir avuç servet sahibiyle aynı KDV, ÖTV'yi ödeyen milyonlarca ücretli, emekli kesimler sırtladı.

Merkez Bankası'nın dövizden geçen KKM hesaplarına yaptığı ödemeler gizlenirken, TL'den geçen KKM hesaplarına hazineye yapılan ödemeler ise bütçede yer alıyordu.

Temmuzda bütçeden yapılan KKM ödemeleri 34,5 milyar TL ile bugüne kadarki en yüksek aylık tutar. KKM'nin bütçeye yedi aydaki yükü 59,5 milyar TL oldu.

✓ Geçen yılın tamamında bütçeden KKM'ye yapılan o demelerin tutarı 92,5 milyar TL idi.

**Buradaki önemli ayrıntı**, torba yasayla 15 Temmuz'dan itibaren bütçedeki KKM ödemelerinin Merkez Bankasına devredilmesi. Temmuzdaki 34,5 milyar TL KKM ödemesi sadece ayın ilk yarısına ait. Merkez Bankasına devredilmese ve ayın ikinci yarısında da tutar aynı kalsa bile KKM'ye Temmuzda 69 milyar TL ödenecek ve 48,6 milyar TL aylık bütçe fazlası söz konusu olmayacaktı.

✓ Bu tablo yılsonunda toplam KKM yükünün, 550-600 milyar liraya ulaşacağını gösteriyor.

4 Ağustos itibarıyla 3,3 trilyon TL'ye ulaşan KKM mevduatına, Merkez Bankası'nın gizlediği ödemeler hariç, 2022-2023 Temmuz arası sadece bütçeden yapılan ödemelerin 1 yıllık toplamı 120,1 milyar TL. 2021 Aralık ayından bu yana ise bütçeden KKM için 152 milyar TL ödendi.

✓ Üretime, yatırıma gitmeyen, bir avuç hesap sahibine vergisiz o denen bu para; 'bütçede kaynak yok' diye 16 milyon emekliden esirgenen maaş zamlarının, milyonlarca çiftçi-üretici, 1,5 milyon küçük esnaf, yüzbinlerce KOBİ 'ye destek için bütçeden ayrılan tutarların üzerinde!

Bütçeden yapılan KKM ödemelerini görmek artık mümkün olmayacak. Merkez Bankasının hazine ve kendisi için yaptığı KKM ödemelerinin tamamı kamuoyundan ve TBMM'den gizlenip karartılacak.

✓ Bütçedeki KKM yükü 15 Temmuz'dan sonra Merkez Bankasına yıkıldığı için Ağustos'tan itibaren bütçe açığı daha düşük gösterilecek.

Merkez Bankası, hazinenin KKM o demelerini üstlenerek, Merkez Bankası yasaasının yasaklamasına rağmen dolaylı ve örtülü şekilde bütçeye kaynak aktarır, hazineyi finanse edecek. Torba yasayla üzerine bindirilen bu

ekstra milyarları ödeyebilmek için karşılıksız para basacak. **Büyük ihtimalle bilançosunda 'zarar' yazacağı için hazineye kâr aktarmayacak!**

## TABLO KÖTÜMSER: TÜKETİCİ GÜVENİNDE SERT DÜŞÜŞ!

Tüketici güven endeksi ağustosta aylık bazda yüzde 15,1 azalarak 68'e düştü.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), ağustos ayına ilişkin tüketici güven endeksi verilerini açıkladı.

Buna göre, TÜİK ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) işbirliğiyle yürütülen "Tüketici Eğilim Anketi" sonuçlarından hesaplanan mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, ağustosta geçen aya kıyasla yüzde 15,1 azaldı. Temmuzda 80,1 olan endeks, ağustosta 68 olarak kayıtlara geçti.

Mevcut dönemde hanenin maddi durumu endeksi geçen ay 64,5 iken ağustosta yüzde 12,9 azalışla 56,2'ye geriledi.

Gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisi endeksi temmuzda 79,2 iken bu ay yüzde 7,7 azalarak 63,7 oldu.

Temmuzda 82,2 olan gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi endeksi yüzde 11,3 düşüşle bu ay 63,1'e indi.

Gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi endeksi ise temmuzda 94,4 iken ağustosta yüzde 5,7 azalışla 89 olarak hesaplandı.

### Endeksin 100'den Küçük Olması Ne Anlama Geliyor?

Aylık tüketici eğilim anketi ile tüketicilerin maddi durum ve genel ekonomiye ilişkin mevcut durum değerlendirmeleri ile gelecek dönem beklentileri, harcama ve tasarruf eğilimleri ölçülüyor.

Anket sonuçlarından hesaplanan Tüketici Güven Endeksi, 0-200 aralığında değer alabiliyor. Endeksin 100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser duruma, 100'den küçük olması ise tüketici güveninde kötümser duruma işaret ediyor. Ocak ayındaki yüzde 73,2'lik endeks değeri de tüketicinin güven konusunda hala kötümser olduğunu gösteriyor.

## ERDOĞAN BİZZAT KENDİ KENDİNE YENİLMİŞ OLDU

CHP Genel Başkan Yardımcısı Hasan Efe Uyar, Merkez Bankası'nın politika faizini yüzde 25'e yükseltmesine değindi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın faizin düşürülmesi ile ilgili açıklamalarını anımsatarak, "27 aylık dönemde ülke ekonomisini felakete sürükleyen Erdoğan böylece bizzat kendi kendine yenilmiş oldu" dedi.

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) İşçi Sendikaları, STK ve Meslek Kuruluşlarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Hasan Efe Uyar, partisinin genel merkezinde yaptığı basın toplantısında haftalık emek ve çalışma yaşamı gündemini değerlendirdi.

1 Ağustos'ta başlayan ve 4 milyon memur ile 2,5 milyon memur emeklisini ilgilendiren kamu toplu sözleşme görüşmelerinde uzlaşma sağlanmadığını anımsatan Uyar, sendikaların taleplerine rağmen iktidarın yapmış olduğu teklifin tahmini enflasyonun kat be kat altında kaldığına dikkat çekti.

Hakem kuruluna giden görüşmelerin bir toplu pazarlık görüşmesi olmadığına vurgu yapan Uyar, "Toplu pazarlık görüşmeleri iki kesim için de eşit şartlar altında olması gerekir. Toplu görüşme masasında önerilen rakamlar, sendikal haklara yönelik kısıtlamalar göz önüne alındığında, görüşmeler sadece 'miş' gibi yapılmaktadır. Yani kısacası bu bir aylık süreçte toplu pazarlık, kamu emekçilerine ve emeklilerine toplu bir sefalet dayatması yapılmıştır" şeklinde konuştu.

Uyar, 11 kişilik hakem kurulundaki 7 üyenin doğrudan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından atandığına işaret eden Uyar, "Bizzat ağırlığı Erdoğan'ın atamalarıyla oluşan bu hakem kurulunda emekçilerimizi memnun edecek bir sonuç çıkmayacağı malumun ilanı olacaktır. Kısacası sendikalar yasasının anti demokratik yapısı çözülmeden, kamu emekçilerinin grev hakkı anayasal güvence altına alınmadan, bu toplu pazarlık masası, toplu dayatma masası olarak kalmaya devam edecektir" ifadelerini kullandı.

### 'Erdoğan Kendi Kendine Yenilmiş Oldu'

Merkez Bankası'nın dün politika faizini 750 baz puan arttırarak yüzde 25'e çekmesini anımsatan Uyar, "Hatırlanacağı üzere Erdoğan'ın sözde 27 aylık nas süreci haziran ayında politika faizlerinin 6,5 puan artışla

yüzde 15'e yükseltilmesi ile son bulmuştu. Kendisi geçmişte ne demişti, bir kez daha hatırlayalım; 'Neymiş efendim? Faizleri düşürüyormuşuz. Benden başka bir şey beklemeyin. Bir Müslüman olarak naslar neyi gerektiriyorsa onu yapmaya devam edeceğim. Elhamdülillah biz doğru yoldayız. Çünkü faiz, zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapar hükmü bize öyle sıradan gelen bir hüküm değil.' 27 aylık dönemde ülke ekonomisini felakete sürükleyen Erdoğan böylece bizzat kendi kendine yenilmiş oldu. Geçmişte faizlerin düşürülmesi zaten bir anlam ifade etmemiş, piyasa faizleri ile politika faizleri arasındaki makas git gide açılmıştı. Geçmişte inatla, ısrarla izlenen yanlış politikaların acı sonuçlarını bugünden sonra ne yazık ki daha fazla hissedeceğiz" dedi.

### **'13 Günde En Az 23 İşçi Yaşamını Yitirdi'**

İş cinayetlerinde her gün ortalama 5 işçinin yaşamını yitirdiği aktaran Uyar, "İş cinayetleri elbette önlenabilir. Ama karşınızda bu cinayetleri kimi zaman 'fitrat' kimi zaman 'kader' diye tanımlayan, kimi zaman da işçileri suçlayan bir iktidar olunca ne yazık ki ülkemizde çalışma yaşamı da savaş alanından farksız olmuyor. Sadece 12 Ağustos ile 25 Ağustos tarihleri arasında en az 23 işçimiz, evine bir dilim ekmek götürmek için iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. Bu tarihlerde en genci 19, en yaşlısı ise 79 yaşında olan en az 23 işçimiz geçim mücadelesinde can verdi. Cemil Üzümcü isimli vatandaşımız, kendisi 79 yaşındaydı, emekliydi ama bu yaşında emekli aylığı ile geçinemediği için sokaklarda simit satıyordu. Bakın 79 yaşında emekli bir vatandaşımız, evinde dinlenmesi gerekirken, çocuklarıyla torunlarıyla vakit geçirmesi gerekirken, çalıştığı sırada yaşamını yitiriyor. İşte AKP Türkiye'sinin gerçeği tam da budur. Bugün yaklaşık 9 milyon emekli ve hak sahibi 7500 TL'nin altında aylıkla geçinmeye çalışıyor. Açlık sınırının 12 bin TL'ye dayandığı, iğneden ipliğe her şeye her gün zam geldiği; sebzenin, meyvenin, 1 kilo peynirin lüks olduğu ülkemizde, emeklilerimize sadece açlıkla yaşamak değil, aç kalmamak için çalışırken hayatını kaybetmek de düşüyor" şeklinde konuştu.

### **'Erdoğan Tayyip'e Receb'i Emekli Aylıkları Düşük Diye Şikâyet Ediyor'**

Resmi verilere göre, emekli aylığı alan 10 milyon 247 bin emekliden 5 milyon 60 bininin çalışmak zorunda kaldığını ya da bir iş aradığını dile getiren Uyar, "Neredeyse her iki emeklimizden biri iş gücüne dahil olmak istiyor. Neden? Çünkü emekli aylıkları ile emeklilerimiz karnını dahi doyuramıyor. Cumhurbaşkanı da sanki emeklilerin bu durumunda hiç sorumlu değilmiş gibi, emekli aylıkları kabul edilemez diyor, yani kendisini yine kendisine şikâyet ediyor. Yani Erdoğan Tayyip'e Receb'i emekli aylıkları düşük diye şikâyet ediyor" dedi.

### **'İktidar Müteahhitlere Dost, Emekçisine Düşman'**

Türkiye'nin emekçiler açısından bir cehenneme dönüştüğünü söyleyen Uyar, "Emekçilerimiz, iktidar tarafından yaratılan bu sefalet ve açlık düzenine karşı onur ve haysiyet mücadelesi yürütüyorlar. Son bir ayda Edirne'den, Kars'a, Gaziantep'ten İstanbul'a işçilerimiz alın terinin karşılığını alabilmek için grevdeler, eylemdeler. Sadece son bir ayda 30'a yakın iş yeri eylemleri gerçekleşti. Bu iktidar; kendisine, kendisine yakın müteahhitlere, yandaşlarına, tefecilere dostken, kendi ülkesinin emekçisine de bir o kadar düşman olmuş durumda. Basın emekçileri, enerji işçileri, maden işçileri, belediye işçileri, sağlık işçileri, Tanzanya'da çalışıp ücretlerini alamayan inşaat işçileri, Cengiz tarafından yapılan metro inşaatında çalışan işçiler, son bir aydır insanca yaşanabilecek bir ücret için taleplerini dile getiriyorlar" ifadelerini kullandı.

### **'Türkiye Sendika Haklarının En Kötü Olduğu 10 Ülkeden Biri'**

Türkiye'nin dünyada işçi ve sendika haklarının en kötü olduğu 10 ülkeden biri olduğunu kaydeden Uyar, "Bizimle aynı kategoride bulunan ülkeler; askeri darbe yönetiminin olduğu Mynamar, dünya da en baskıcı yönetimlerden biri olan Belarus ve Mısır gibi ülkeler. Filipinler, Bangladeş, Tunus, Guatemala gibi demokrasinin en geri olduğu ülkeler. Bu veriler, bize gösteriyor ki Türkiye'de de demokrasinin özellikle de başkanlık rejimi ile her geçen gün daha da geriye gitmesi, emekçilerin sefaletine, örgütlenme haklarının elinden alınmasına neden oluyor. Ne yazık ki ülkemiz artık diğer ülkelerin ucuz iş gücü deposuna dönüşmesine neden oluyor" şeklinde konuştu.

### **'Bu İktidar Yakında Soluduğumuz Havaya Da Ek Vergi Getirir'**

Yurttaşların bireysel kredi ve kredi kartı borçlarının 4-11 Ağustos haftasında 25,1 milyar lira arttığını aktaran Uyar, şöyle devam etti: "Seçimden hemen sonra vergi oran ve miktarlarında yaptığı artışlar dolaylı vergilerin vergi gelirleri içerisindeki payını şimdiden yüzde 67'ye kadar çıkardı. Bu iktidar yakında soluduğumuz havaya da ek vergi getirirse şaşırılmamak gerekir. Sadece hayat pahalılığı değil, vergi yükü de emekçilerimizi günden güne dar boğaza sürüklemektedir. Vergide adaletin bir an evvel sağlanması gerekmektedir. Çok kazandıktan çok, az kazanan ücretli emekçilerden daha az vergi alınmalıdır. Seçimden önce hiçbir akla ve mantığa sığmayan, kendilerince de dünyada eşi benzeri olmayan ve herkesin bizi kıskandığı bir ekonomi modeli icat ettiler. Seçim bitti, şimdi de bu modelden nasıl döneriz diye her gün yeni bir karar alıyor, yeni yeni şeyler icat ediyorlar.

Ülkemiz bizzat AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan tarafından bir deney tahtasına dönüştürülürken, ülkemizdeki emekçiler, emekliler ve dar gelirli vatandaşlarımız da yine bizzat Erdoğan tarafından bir kobay olarak görülmektedir. Kendi emekçisine, emeklisine bu kadar cimri olan Erdoğan, iş tefecilere faiz ödemesine geldiğinde dünyanın en bonkör lideri oluverebiliyor. Saray iktidarı iş kendine gelince harcama limitleri azami ama ülkedeki milyonlara reva görülen ücretler ise asgari.”

### **'Vaat Ettikleri Türkiye Yüzyılı Açlık Ve Yoksulluk Getiriyor'**

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından geçtiğimiz hafta açıklanan ikinci çeyrek iş gücü verilerine de değinen Uyar, “Dar tanımlı işsiz sayısı 3 milyon 400 bin kişi oldu. İş bulma umudunu yitirdiği için artık iş aramayan 3 milyon 485 bin kişi, istihdamda olan ama çalıştığı süre göz önüne alındığında daha fazla çalışmak için yeni bir iş arayan 2 milyon 411 bin kişi de dikkate alındığında gerçek işsiz sayısı 9 milyon 233 bine kadar yükseliyor. Yani bir başka deyişle iki sınır komşumuz, Bulgaristan ve Gürcistan nüfusunun toplamına yakın gerçek işsizimiz var. Ülkemizde şu an iş bulma ümidini yitirmiş işsizlerimizin sayısı TÜİK tarafından açıklanan resmi işsiz sayısını da geçmiş durumda. Bir yandan işçiler, emekçiler geçim mücadelesi veriyor, bir yandan iş cinayetleri artmaya devam ediyor. Öte yandan işçiler sendikalaştıkları için işten atılıyor. Tüm bunlara ek olarak da sadece hem işsiz sayımız hem de iş bulma ümidini yitiren umutsuz vatandaşlarımızın sayısı artmaya devam ediyor. İktidar ise daha iki gün önce işsizliğe, yoksulluğa, açlığa isyan eden bir vatandaşımızı aile ve sosyal hizmetler bakanlığının önünde kelepçe takarak göz altına alıyor. Vaat ettikleri Türkiye yüz yılı açlık, yoksulluk ve işsizlikten başka bir şey getirmiyor” dedi.

## **NEFES ALMAK YOK**

**TCMB, politika faizini yüzde 25'e çıkardı. Yılsonu beklentisinin yüzde 58 olmasına rağmen enflasyonun yüzde 62 sınırında yılı tamamlayacağını itiraf eden TCMB, rahatlamanın ancak 2024 ortasında başlayacağını bildirdi.**

Yapboza dönen ülke ekonomisinde bu kez politika faizi son 4 yılın en yüksek seviyesine yükseltildi. Merkez Bankası'nın seçim sonrası üçüncü Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında politika faizinin yüzde 25 seviyesine çıkarılması kararlaştırıldı. Temmuzda yüzde 17,5 olan faiz, beklentilerin oldukça üzerinde 7,5 puan artırıldı.

Kararın açıklanmasının ardından döviz kurunda dalgalanma başladı. Güne 27,25 TL seviyesinde başlayan dolar 25,83 TL'ye, 29,50 TL seviyesinde olan avro ise 28,85 TL'ye kadar geriledi. Borsada ise bankacılık endeksinde yükseliş yüzde 10'a ulaştı.

### **2024'ü Bekleyin**

TCMB toplantısının ardından yayımladığı metinde, akaryakıt fiyatlarındaki yükselişin de etkisiyle enflasyon beklentilerinde ve fiyatlama davranışlarında öngörülenin üzerinde bozulma ortaya çıktığı bildirildi. Bunun da enflasyonun yılsonunda Enflasyon Raporu'ndaki tahmin aralığının üst sınırına yakın seyredeceğine işaret ettiği bildirildi. Bu ifade ile Enflasyon Raporu'nda yüzde 58 olan yılsonu tahmininin üst sınır olan yüzde 62 dolayında gerçekleşmesinin beklendiği anlaşıldı.

Kurul, ayrıca parasal sıkılaştırma adımlarının etkisiyle dezenflasyonun 2024 yılında Rapor ile uyumlu olacağını da öngördü. Bu da yüksek enflasyon ve hayat pahalılığının en erken 2024 ortasına kadar yurttaşlara rahat nefes aldirmayacağını gösterdi.

## TCMB faiz oranları (%)



### TCMB faiz yükselttikçe kredi kartı ve kredili mevduat faizleri de artıyor (%)

TCMB politika faizi	Kredi kartı faizi	Kredili Mevduat faizi
15	1,91	2,67
17,5	2,13	2,89
20	2,36	3,12
25	2,81	3,57
30*	3,26	4,02

\*Politika faizinin yüzde 30 olması halinde diğer faiz oranlarının değişimi.

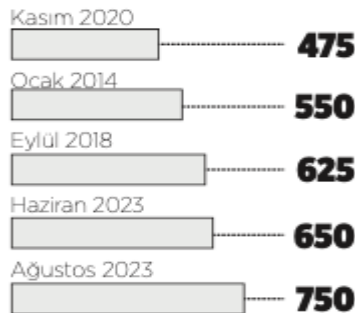
#### Kredi Kartı El Yakacak

Politika faizindeki artış kararının ardından kredi kartı, kredili mevduat faizleri de artacak. Kararın açıklanmasıyla referans faiz oranı aylıkta yüzde 2,26'ya yükselirken kredi kartı gecikme faizi de aylıkta yüzde 2,81'e, yıllıkta yüzde 40,1'e yükseldi. Nakit çekimde de faiz aylıkta yüzde 3,57'ye, yıllıkta yüzde 53,2'ye yükseldi.

Bankalararası Kart Merkezi'nin verilerine göre, kredi kartları sayısı 109,8 milyonu bulurken yapılan ödeme tutarı da geçen yıla göre yüzde 149 düzeyinde büyüdü.

1 Eylül'den itibaren geçerli olacak yeni faiz oranları, en temel ihtiyaçlarını bile kredi kartı ve nakit avans kullanarak karşılayan toplum kesimleri için geçinmenin daha da zorlaşmasına neden olacak.

#### TCMB'nin en yüksek faiz artışları (baz puan)



## Nas Unutuldu

AKP'li Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın "nas" ile ilişkilendirdiği faiz karşıtı açıklamaları ve ekonomi yönetiminin uyguladığı politikalar sonucunda TCMB, 2021 yılında yüzde 19 seviyesinde bulunan bir haftalık repo faizini yüzde 8,5'e kadar indirmişti.

Seçim sonrası Merkez Bankası'nın başına getirilen Hafize Gaye Erkan'ın ilk PPK toplantısında politika faizi 650 baz puanlık artışla yüzde 8,5'tan yüzde 15'e yükseltilmişti.

Ağustos toplantısı Erkan'ın üçüncü, yeni başkan yardımcıları Cevdet Akçay, Hatice Karahan ve Fatih Karahan'ın katıldığı ilk PPK toplantısı olarak da kayda geçti. Seçim sonrası toplamda 1650 baz puan faiz artışı yapılmış oldu.

Erkan'dan önceki Merkez Bankası Başkanı, AKP eski milletvekili Prof. Dr. Şahap Kavcıoğlu döneminde ise toplamda 1050 baz puanlık faiz indirimi yapılmış, bu dönemde dolar kuru 7,28'den 23,63'e kadar, resmi tüketici enflasyonu da yüzde 15'ten yüzde 85'e kadar yükselmiş, sonrasında Mayıs 2023'te yüzde 39'a kadar gerilemişti.

## KIRTASIYE ÜRÜNLERİNE YÜZDE 75'E VARAN ZAM

**Alım gücü azalan yurttaş okulların açılmasına sayılı günler kala, velilerde okul alışverişi telaşı başladı. Kırtasiye malzemelerinde geçen yıla göre yüzde 40 ile 75 arasında artış yaşanırken bu yıl bir okul çantası en az bin TL'ye dolacak.**

2023- 2024 eğitim-öğretim yılı 11 Eylül Pazartesi günü başlayacak. Milyonlarca öğrenci okul sıralarında yerini almaya hazırlanırken aileleri de okul alışverişi telaşı sardı.

Hemen her kalemde kırtasiye malzemelerinde fiyatlar enflasyona paralel bir artış gösterirken Tüm Kırtasiyeciler Derneği (TÜKİD) verilerine göre, bir okul çantası geçen yıl 632 TL'ye dolarken, rakam bu yıl en az bin TL'ye çıkıyor.

Marka ve lisansa göre değişmekle birlikte 2022'de 175 TL olan okul çantasının fiyatı bu yıl en az 300 TL olurken, matara-beslenme çantası gibi ürünlerin fiyatı 90 TL'den başlıyor.

### Fiyatlarda Büyük Artış

Ürün fiyatlarının alım gücü ve tercihlere göre farklılık gösterdiğini söyleyen TÜKİD Başkanı Vecdet Şendil, "Geçen yıl ile bu yılı kıyasladığımızda genel olarak ürün bazında yüzde 40 ila yüzde 75 arasında bir artış olduğunu söyleyebiliriz. Bu yıl bir çanta ortalama 900 ila bin 200 TL arasında dolacak. Ürün fiyatları, elbette alım gücüne ve tercihlere göre farklılık gösteriyor. Örneğin 200 TL'ye de okul çantası var, 800 TL'ye de" dedi.

### KDV Yüzde 1'e Düşürülsün

Kırtasiye ürünlerinin bazılarının KDV oranının yüzde 20, bazılarının ise yüzde 10 olduğunu hatırlatan Şendil, "2004'te alınan kararlar, kurşunkalem, boya kalemi, suluboya, pastel boya, okul defteri, silgi, kalemıraş, cetvel, pergel, gönye, iletke gibi kırtasiye ürünlerinde KDV yüzde 18'den yüzde 8'e indirilmişti. Buna karşın versatil kalem (mekanik kurşun kalem) gibi bazı ürünlerde oran yüzde 18 olarak kalmıştı. Resmi Gazete'de yayınlanan son kararlarla birlikte bu oran yüzde 20 olmuştu" diye konuştu.

Bu oranın yüzde 10'a düşmesi gerektiğini söyleyen Şendil, silgi, kurşun kalem, defter, boya gibi kırtasiye malzemelerinin de en az gıda kadar temel ihtiyaç olduğunu kaydetti. "Dar gelirli kişilerin kırtasiye ürünlerine daha kolay ulaşımı ve sektörün önünün açılması için yüzde 10 olan KDV oranının yüzde 1'e düşürülmesini istiyoruz" diyen Şendil, en kısa sürede kırtasiyedeki KDV oranının makul seviyelere düşürülmesini talep etti.

## MISIR ALIM FİYATINI TEKEL Mİ BELİRLERİ?

**Mısırın ton fiyatına 300 lira zam yapıldı ve bu yılki fiyat 6 bin lira oldu. Zam oranı sadece yüzde 5,2. Mazot 1 yılda 2 katına çıkmışken, dolar üç ayda yüzde 30 değerlenmişken yüzde 5,2'lik zam sadece tekelleri sevindirdi.**

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) 22 Ağustos'ta mısır alım fiyatını açıkladı. Geçen yıl 5 bin 700 lira olan 1 ton mısıra bu sene 300 lira zam yapıldı ve bu yılki fiyat 6 bin lira oldu. Zam oranı sadece yüzde 5,2... Bu enflasyon ortamında, mazot 1 yılda 2 katına çıkmışken, dolar son 3 ayda yüzde 30 değerlenmişken yüzde 5,2'lik zam...

Mısır fiyatının açıklandığı 22 Ağustos'tan 1 hafta önce, 15 Ağustos'ta TÜİK, tarım ürünlerindeki maliyet artışlarını gözlediğimiz Tarım ÜFE verisini açıklamıştı. 12 aylık ortalamalarla Tarım ÜFE oranı yüzde 102. Yani üretim maliyetleri en az 2 katına çıkmış, bunu resmi kurumlar ifade ediyor ama bir başka resmi kurum TMO'nun



mısır çiftçisine yaptığı zam yüzde 5,2! İktidar da fiyatın tam bir hayal kırıklığı olduğunu farkında olacak ki, fiyatı Erdoğan açıklamıyor, fiyat bir basın duyurusuyla ilan ediliyor. AKP'li milletvekilleri de sosyal medyadan paylaşmıyor, açıklanan fiyatın yaratacağı tepkiden korkuyorlar.

Fakat üzerine konuşulan ürün mısır olduğunda, fiyat yalnızca çiftçinin ilgilendiği basit bir konu olmaktan çıkıyor. Hububat grubunda yer alan mısır, dünyada ekim alanı temel alındığında buğdaydan sonra 2'nci sırada. Üretim miktarı temel alındığında buğdayı da geçiyor ve ilk sırada yer alıyor. 2022 yılı itibarıyla dünyada 1,1 milyar ton mısır üretimi var. Üretimde başı ABD çekiyor. Bizdeki mısır üretimi 8,5 milyon ton civarında. Peki, ne yapıyor bunca mısır?

### **Yaş Meyve Sebze Benzemiyor**

Nişasta bazlı şeker (NBŞ) üretiminin hammaddesinden bahsediyoruz. Hemen hemen tüm şekerli ürünlerin girdisi mısır. Fakat yalnızca şeker üretimi değil, bitkisel yağ üretiminin de zirvesini mısır oluşturuyor. Sadece insan besini değil, aynı zamanda endüstriyel hayvancılığın yem olarak kullandığı en yaygın ürün. Yani mısır, yalnızca dünyadaki 8 milyar insanı değil, insanların et üretmek için beslediği milyarlarca büyükbaş hayvanın da gıdası. Böylece, 21'nci yüzyıl uygarlığının en çok ürettiği hububat haline geliyor ve üretim hacmi her geçen yıl artıyor.

Bu nedenle, mısır üretimini TMO ile mısır çiftçisi arasındaki bir ilişki olarak değerlendirmek yanlış olur. Mısır, domates, biber, soğan gibi yaş meyve sebze üretimine de benzemez. Yaş meyve sebze stoklanamadığı için fiyatı yerel ölçekte belirlenir. Fakat mısır, stoklanabilir bir ürün olması nedeniyle bir emtia olarak borsalarda işlem görür. Kontratlarla konu edilir. Fiyat küresel piyasalarda belirlenir. Bu haliyle mısır, altın, gümüş veya kömür gibi bir emtiadır. Dolayısıyla ABD'deki mısır fiyatı ile Hindistan'daki mısır fiyatı birbirine yakın oluşur. Peki, 6 kıtada çok farklı maliyetlerle üretilen bir ürünün dünyada nasıl tek bir fiyatı olur? Bunu anlamak için hububat sektöründeki tekelleşmeyi bilmek gerekiyor.

### **Mısırın ABCD'si**

Stratejik önemi bu denli yüksek bu ürünün ticareti de büyük ölçüde tekellerin kontrolünde. Dünya mısır ticaretinin yüzde 70'ini Amerikan menşeli 4 şirket üstleniyor. Bu şirketler, Archer, Bunch, Cargill ve Louis Dreyfus. Baş harflerinden yola çıkarak bu şirketlere ABCD grubu deniyor. Şirketlerin bilançoları yüzlerce milyar doları buluyor. 6 kıtada mısır alıyor ve satıyorlar. Fiyatı da onlar belirliyor.

ABCD grubunun Türkiye'ye hâkim olan şirketi Cargill. 31 Mayıs itibarıyla yıllık gelirlerini yüzde 23 artırarak 165 milyar dolara çıkardılar. En basit haliyle, hububatı alıp, işleyip satma işinden kazanılan 165 milyar dolar... İşin sırrı hububatı ucuza almak, stoklamak ve doğru zamanda satmaktan ibaret. Bu yolla tek başlarına Türkiye'nin yıllık gelirinin 5'te birini kazanıyorlar.

Cargill, an itibarıyla TMO'dan sonra Türkiye'deki en büyük mısır alıcısı konumunda. O halde şunu söylemek yanlış olmaz; TMO mısır fiyatını düşük açıkladığında buna en çok Cargill sevinecektir. Peki, TMO gerçekten düşük fiyat mı açıkladı? Bu soruya cevap verebilmek için mısırın küresel fiyatına bakmak gerekiyor.

### **Türkiye Mısırdaki Sömürge Konumunda**

1,1 milyar tonluk mısır üretiminin 8,5 milyon tonunu Türkiye üstleniyor. Bu haliyle ne fiyatı belirleyebilen bir güç ne de küresel şirketler olan ABCD üzerinde söz sahibi. Mısırın fiyatı, ABCD grubunun kontrolünde belirleniyor ve ulusal ölçekli kurumlar bu fiyatı kendi çiftçilerine dayatıyorlar. Bu kurumların Türkiye ayağını da TMO oluşturuyor. Tam bir emperyalist tezgâh...

TMO'nun görevi, tümüyle küresel bir emtia haline gelmiş, küresel tekeller tarafından belirlenen fiyatı, yurtiçindeki küçük çiftçiye dayatmaktan ibaret. TMO'nun mısır için belirlediği fiyat ton başına 6 bin lira. Bugünkü kurla 220 dolar. Geçen yılki 5 bin 700 TL'lik tutar o günkü kurla 320 dolara karşılık geliyordu. Türkiye'deki mısır fiyatı 1 yılda 100 dolar düşmüş oldu. Bunun nedeni fiyatın dünyada da düşüyor olması. Rusya'nın Ukrayna'yı işgal girişimi ve Ukrayna limanlarındaki hububata ambargo uygulaması nedeniyle, geçen yıl fiyatlar yükselmişti. Fakat tahıl koridoru ile fiyatlar düşüş trendine girdi. An itibarıyla dünya borsalarında mısırın ton fiyatı 200 dolar civarında. TMO'nun açıkladığı 220 dolarlık fiyat küresel tekellerin belirlediği fiyata uygun hatta cazip. Ama şimdilik cazip... TL'de yaşanacak değer kaybı düşünüldüğünde mısır, ABCD grubu için yakın zamanda daha da ucuzlayacaktır.

Gelişmekte olan ülkelere uygulanan tarife Türkiye'de de çalışır: Yaş meyve sebze üret, istediğin yere ihraç et ama stoklanabilir ürünleri ABCD'ye bırak. Türkiye de bu tarifeye "hay hay" demektedir. Aksi halde, ürettiği

mısırı ihraç edecek kimse bulamaz ya da mısır ithal etmek istediğinde zorluk yaşar. Bu haliyle, mısır fiyatını TMO açıklamış olabilir ama fiyatı TMO'nun kulağına fısıldayan ABCD'dir.

### Yine Hayal Kırıklığı

Mısır üreticilerini mağdur eden fiyat düzenlemesine, büyük tepki geldi. Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin (TZOB) hesaplamasına göre girdi fiyatlarındaki artışlarla mısır maliyeti son bir yılda yüzde 43 oranında artarak ton başına 6 bin 140 lira olarak gerçekleşirken üreticilerin artan maliyetler nedeniyle alım fiyatının ton başına en az 8 bin lira olmasını talep etmişti.

### Sektörün İnsafında

Adana Çiftçiler Birliği Başkanı Mutlu Doğru, açıklanan fiyata tepki göstererek "Hepimizi hayal kırıklığına uğrattı. Çiftçinin üretime devamı için kiloda 1,30 TL prim açıklanmalıdır. Yoksa çiftçi, nişasta ve yem sektörünün insafına terk edilir. Üretim maliyetinin ne kadar arttığı belliyken bu artış çiftçimizi üzdü" dedi. Türkiye'de üretilen mısırın yüzde 83'ü yem sanayisinde kullanılırken kalanı nişasta bazlı şeker üretimi, gıda sektöründe ve mısır yağı üretiminde değerlendiriliyor. Yerli çiftçi yüksek üretim maliyetleri ve düşük fiyatlarla üretim yapmaya çalışırken mısır ithalatı da her geçen gün artıyor. TZOB'a göre mısır ithalatı 2022 yılında 2 milyon 983 bin tona çıkarken ödenen tutar 1 milyar doları aştı. 2023 yılının ilk 6 ayında ise 1 milyon 505 bin ton ithalat yapıldı. 2023 yılı 6 aylık dönemde toplam ithal edilen mısırın yüzde 85'i Rusya'dan, yüzde 11'i ise Ukrayna'dan gerçekleşti.

Öte yandan üreticiler de mağduriyetlerini "Ekmeseydik daha iyiydi" diyerek gösterdi. ANKA'ya konuşan Adana'daki çiftçi Arzu Tekin, "Mısırdaki maliyet dekara kilogramda 7,5 lira civarında. Fiyat en az kâr payıyla 9 lira olmalıydı. Bu sene ektiğimize bin pişman olduk" dedi.

CHP Milletvekili Ayhan Barut ise "Çiftçinin eline en az 9 lira geçmeliydi. Bu şartlarda mısır üreticisi tekrar üretim yapamaz hale gelecek" şeklinde konuştu.



## İŞSİZLİK SİGORTASI FONU TEMMUZ 2023 VERİLERİ

Kendi istek ve kusuru dışında işsiz kalan sigortalılardan; hizmet akdinin feshedildiği tarihi izleyen günden itibaren 30 gün içinde İŞKUR birimlerine şahsen veya elektronik ortamda (www.iskur.gov.tr) başvurular hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olmak ve son üç yıl içerisinde en az 600 gün süreyle işsizlik sigortası primi ödemiş olmak kaydıyla işsizlik sigortası hizmetlerinden yararlanabilirler.

Gerekli hizmet ve prim ödeme şartını taşımayan kişiler işsiz kaldıklarında fondan işsizlik maaşı alamamaktadır.

### **İşsizler işsizlik fonuna erişemiyor.**

İşsizlik sigorta fonundan yararlanma şartlarının ağırlığı işsizlerin işsizlik maaşına erişimini zorlaştırmaktadır.

Resmi işsiz sayısının (dar tanımlı işsiz) 3 milyon 337 bin kişi olduğu ülkemizde Temmuz dönemi için önceki dönemden ödemesi devam edenlerle birlikte sadece 367 bin 462 kişiye işsizlik maaşı ödemesi yapılmıştır. Bu da temmuz ayında her 100 işsiz 11'inin fondan yararlandığı anlamına gelmektedir.

### **Fon, işsizlerden ziyade işverenlere destek olarak sunulmaktadır.**

Bu yılın ilk 7 ayında işsizlere temel gelir desteği olarak fondan ödenen toplam para 11 milyar 462 milyon 476 bin TL'dir.

Lakin işverenlere çeşitli teşvik, prim ve iş gücü eğitim destekleri adı altında yılın ilk 7 ayında ödenen toplam miktar ise 49 milyar 420 milyon 11 bin TL'dir.

Bu verilere göre işverenlere; teşvik ve destek, aktif iş gücü ve iş başı eğitim adı altında verilen destekler işsizlere verilen desteğin yaklaşık 4,3 katıdır.

İşçiler kendi primleri katkıda buldukları işsizlik fonundan yararlanamazken, işverenler fondan bir koyup dört katı para kullanmış oluyorlar.

Üstelik işsizler fondan en fazla 10 ay yararlanabilirken işverenler için herhangi bir süre kısıtlaması şartı yoktur.

### **Fonun maddi varlığı 143 milyar 260 milyon TL'ye ulaştı.**

İşsizlik sigorta fonu gelirlerinin önemli bir kısmı işçi primlerinde oluşmaktadır. Fonun maddi varlığı temmuz ayı sonu itibarıyla 143 milyar 260 milyon TL'ye ulaştığı görülmektedir.

Fonun maddi kaynakları daha önce bazı kamu bankalarına aktarıldığı açıklanmıştı. Temmuz ayı sonu itibarıyla fonun maddi varlığının yüzde 78,46'sının devlet tahvillerinde, geri kalan yüzde 21,54'nün ise mevduat hesaplarında olduğu görülmektedir.

Bu da demek oluyor ki fonun maddi varlığının büyük bir kısmı resmi enflasyon karşısında değer kaybeden tahvil ve bankaların düşük faizlerinde yer almaktadır.

## 2023 YILI İŞÇİ SENDİKA ÜYELİĞİ İSTATİSTİKLERİ

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerine göre Türkiye'de işçi sendikalarına üye olabilecek 16 milyon 411 bin 359 işçi var. Bu işçilerin ise sadece 2 milyon 420 bin 940'ı bulunduğu iş kolunda herhangi bir sendikaya üye. Bir diğer deyişle **Türkiye'de işçilerin sadece yüzde 14,76'sının sendika üyeliği bulunuyor. Yine tersten bir ifade ile dile getirildiğin çalışma yaşamında her 100 işçinin 85'inin sendika üyeliği bulunmuyor.**

### **20 farklı işkolunda örgütlü 227 sendika bulunuyor.**

Türkiye'de mevcut 6356 sayılı sendikalar ve toplu iş sözleşmesi kanununa göre 31 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla 20 farklı iş kolunda toplam 227 sendika bulunmaktadır.

28 adet sendika ile en fazla sendikanın 10'nolu Ticaret, Büro, Eğitim ve Güzel Sanatlar işkolunda kurulu olduğu görülüyor. Bu iş kolu aynı zamanda 4 milyon 167 bin 249 kişi ile en fazla çalışanı barındıran işkolu özelliğini de taşıyor.

20 No'lu Genel İşler işkolunda 21 sendika, 5 Nolu Dokuma ve hazır giyim, 17 Nolu Sağlık ve sosyal hizmetler, 18 Nolu Konaklama ve eğlence ile 19 Nolu Savunma ve güvenlik işkollarında ise 18'er sendika faaliyette bulunuyor. 8 Nolu Basın yayın ve gazetecilik işkolu ise 5 sendika ile en az sendikanın kurulu bulunduğu işkolu konumunda.

**En çok üyeye sahip sendika HAK-İŞ konfederasyonuna bağlı Hizmet İş sendikası oldu.**

Sendikalar içerisinde en çok üye sayısına sahip olan sendika genel iş kolunda faaliyet gösteren Hak-İş konfederasyonuna bağlı 276.360 üye ile Hizmet İş sendikası oldu.

Hizmet İş sendikasını 268 bin 385 üye ile Türk Metal Sendikası (Türk-İş),214 bin 438 üye ile Öz Sağlık İş sendikası (Hak-İş) ve 133 bin 329 üye ile Genel İş Sendikası (DİSK) takip etti.

Ayrıca son günlerde Öz Sağlık-İş'in 2021'deki Genel Kuruluna açılan davada mahkeme seçimlerin demokratik olmadığına hükmederek, sendikaya kayyum atanmasına karar verdi.

### **227 sendikanın sadece 59'u %1'lik işkolu barajını geçti.**

**Yüzde 1'lik iş kolu barajı;** bir sendikanın üyeleri adına toplu sözleşme imzalayabilme yetkisine sahip olması için bulunduğu iş kolunda toplam çalışan işçilerin en az yüzde 1'ini üye yapma şartıdır.

Son verilere göre Türkiye'deki yüzde 1'lik işkolu barajını sadece 59 sendika geçebilmiş.

Bunun anlamı, sadece bu 59 sendikaya üye işçiler ya da örgütlenecek işçiler toplu iş sözleşmesi yapabileme yetkisine sahip olabilecek. Türk-İş'e bağlı 32, Hak-İş'e bağlı 16, DİSK'e bağlı 6, Ülkem-İş'e bağlı 1 ve Bağımsız 5 sendika barajı geçmiş görünüyor. **Bu sendikaların dışında kalan 168 sendikanın ise üyeleri adına toplu sözleşme imzalama yetkisi yüzde 1 baraj şartı nedeniyle bulunmuyor.**

### **Sendika üyeliği verilerine dair değerlendirme.**

1-Türkiye'de mevcut sendika üyelik verileri dikkate alındığında sendika hakkı işçiler adına anayasal bir hak olmasına rağmen işçiler bu hakka erişememektedir.

2-Türkiye'de 16 milyon 411 bin işçinin 13 milyon 990 bini herhangi bir sendika üyesi değildir. Bu durum aynı zamanda işçilerin ücretlerinin daha fazla baskılanmasına da neden olmaktadır.

3-Türkiye'de sendika oranının düşüklüğü kadar toplu sözleşme oranının düşüklüğü de göze çarpmaktadır. Türkiye'de toplu sözleşme kapsamının yoğunluğu genel olarak kamu sektöründe göze çarparken, özel sektörde hem sendika üyeliği hem de toplu sözleşme hakkı işçilerin erişebildiği bir hak olmaktan uzaktır.

4- Bir diğer sorun ise sendikaların önüne konulan baraj sistemidir. Toplu sözleşme hakkı için bir sendikanın bulunduğu iş kolunda ülke genelinde zorunlu yüzde 1 örgütlenme şartı, sendikaların üyeleri adına ekonomik mücadele vermesine engel oluşturmaktadır.

## **İKTİDAR'IN KÜRESEL KRİZ YALANI**

**İktidar enflasyon ve hayat pahalılığının halkı bunalttığını itiraf etmesine karşılık bu noktaya gelmesinde kendi sorumluluğunu görmezden gelip, küresel kriz ve küresel gıda fiyat artışı bahanesine sarılıyor. Aksine dünyada gıda fiyatları ve enflasyon düşerken, TÜİK'in Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi verileri de iktidarı yalanlıyor!**

Semt ve mahalle pazarlarında sebze-meyve tezgahları, marketlerde manav reyonları hızla boşalırken yaz ortasında pek çok mevsim sebzesi, yeşillik açısından da kıtlık, erişilememe ve fahiş fiyatlar söz konusu. Maydanozun demetinin 9-10 TL, kıvırcığın 25, marulun fiyatının 35 liraya yükseldiği, kavun ve karpuzun 'dilim' olarak 35-40 TL'den satıldığı bir ortamda Cumhurbaşkanı Erdoğan, **küresel gıda fiyatları ve krizin Türkiye'ye yansıdığını öne sürüp bahaneler üretiyor.**

Küresel gıda fiyatları buğday haricinde aylardır hızla düşerken, Türkiye gıda enflasyonunda dünyadaki ilk beş ülke arasında. TÜİK'in resmi verisiyle bile temmuzda aylık enflasyon yüzde 9 olurken, gıdadaki yıllık enflasyon yüzde 67 düzeyinde.

Ülkemizin en önemli ayçiçeği üretim bölgesi Trakya'da ayçiçekleri kuraklıktan ötürü tarlalarda kavruldu. Bu yüzden ayçiçeği ve ayçiçek yağı rekoltesinde sert düşüşler yaşanması söz konusu. Kuraklığın ötesinde iki ayda yüzde 100 zam yapılan mazot fiyatları, olağanüstü yükselen nakliye fiyatları üreticiyi bağıni, bahçesini süremez, yetiştirdiği ürünü toplayıp pazara, tezgâha taşıyamaz, hale gönderemez konuma getirdi. Pek çok üründeki yokluk, kısıtlılık ve yüksek fiyatların temelinde bu yatıyor.

TÜİK'in açıkladığı temmuz ayı Tarım-ÜFE verileri, iktidarın küresel kriz iddiasının gerçek olmadığını, enflasyon ve hayat pahalılığının yükselen fiyatların ve üretim düşüşlerinin tamamıyla iktidarın ekonomi politikalarından kaynaklandığını ortaya koyuyor. Ekonomi yönetimi ve Merkez Bankası'nın uyguladığı para ve kur politikaları, yapılan vergi artışları ve zamların Tarımsal Üretim Girdi Fiyatları Enflasyonunun (Tarım-GFE) yanı sıra Tarım-ÜFE'yi de hızla yukarı çektiğini gösteriyor. Tarım-ÜFE temmuzda aylık yüzde 8,03, yıllık yüzde 62,48 ve 12 aylık

ortalamalara göre de yüzde 102,10 arttı. Tarım-ÜFE'nin yeniden yükselişe geçmesi ve aylık artışın yüzde 8'e ulaşması pazar ve marketlerdeki sebze-meyve ve gıda fiyatlarındaki yükselişin hızlanacağına işaret. Nitekim Tarım-ÜFE'de ürün grupları içerisinde bitkisel ürünlerdeki aylık enflasyon artışının yüzde 16,63 olması önümüzdeki aylarda yaşanacak gıda fiyatları patlamasının ilk sinyali. Ürün gruplarında yıllık enflasyon endeksi artışının temmuz ayında sebze-kavun-karpuzda yüzde 108,9, kök ve yumru bitkiler ile kümes hayvanları ve yumurtada yüzde 90,79 olması tarımsal ve hayvansal ürünlerde fiyat artışlarının, enflasyonun kontrolden çıkabileceğinin işaretleri.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve yönetiminin ekonominin her alanında yaptığı yanlışların üzerini örtme çabasına girişip, Türkiye'deki enflasyonun küresel fiyat artışları ve krizin yansımasıyla yükseldiğini iddia etmesi, halkın hayat pahalılığından bunaldığının farkında olduklarını söylemesi tümüyle anlamsız, **kendi sorumluluklarını gizleme amaçlı içi boş söylemlerdir.**

## BORSA İSTANBUL'DA PATLAMA!

**Borsa İstanbul'da patlama yapan halka arzlar ve her gün yeni rekor kıran yükselişler, seçeneksiz bırakılan tasarruf sahipleri ve küçük yatırımcıların borsada ağır mağduriyetler yaşamalarıyla sonuçlanacak bir süreci işaret ediyor. Şirketler, halka arz gelirleriyle borçlarını kapatıp farklı alanlara kaynak aktarımı ve yığınak yapıyor!**

**Merkez Bankası'nın** (MB) politika faizini yüzde 17,5'a yükseltmesine rağmen TL mevduat faizi enflasyona karşı 32,5 puan negatif. MB Başkanı enflasyon hedefini yüzde 58'e yükseltirken TL mevduat faizini yüzde 30'un altına düşürmekle övünüyor. İktidar, sonbahardan itibaren KKM hesabı açmayı durdurmaya hazırlanıyor. KKM'den çözülecek paranın altın ve dövize gitmemesi için kurlar bastırılıyor, TL değersizleştiriliyor. Altına yasak ve kısıt getiriliyor. Borsa tek cazibe merkezine dönüştürülüyor. Küçük tasarrufçunun yöneldiği 1 gram ve altındaki gramajlarda altın basımı yasaklandı.

Eski Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati'nin başlattığı küçük yatırımcıları BİST'e yatırıma yönlendirme çağrısını, yeni ekonomi yönetimi de uyguladığı para, faiz, kur, enflasyon politikalarıyla sürdürüyor. Tasarrufunu enflasyona karşı korumakta seçeneksiz bırakılan tasarruf sahipleri ve küçük yatırımcı borsaya akın ediyor. Bilinçli bir siyasi-ekonomik strateji ve **Sermaye Piyasası Kurulu'nun** (SPK) her hafta iki-üç yeni şirkete halka arz izniyle oluşturulan ortamda, yüz milyarlarca liranın borsada el değiştirmesine zemin hazırlanıyor. Son birkaç haftada iktidara yakın müteahhitlik, konut, enerji, altın ve kıymetli maden şirketleri halka arz edildi. Geçen hafta bir dönercinin halka arzına bile milyarlarca TL talep geldi. AKP iktidarında en zenginler listesinde ilk sıralara yükselen altın rafinerisi ve kuyumculuk şirketinin CEO'su Holding bünyesindeki enerji şirketini halka arz edip sağlayacakları kaynağı Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'ndan (TMSF) geçen hafta satın aldıkları bankaya aktaracaklarını açıkladı. 2001'den bu yana TMSF'deki bankanın satışı daha gelen 75 milyon dolar teklife karşın iptal edilmişti. Geçen hafta ise önceki teklifin onda birine 7,5 milyon dolara iktidara yakın altın rafinerisi sahibine satıldı.

15 Ağustos itibarıyla BİST'te pay bakiyeli yatırımcı sayısı bir yılda 3 milyon 3 bin 214 kişi artarak, 5 milyon 636 bin 160'a yükseldi. Son bir ayda 1 milyon 216 bin 954 yeni yatırımcı borsaya girdi. İlk 6 ayda 22 şirket halka arz edilerek 23,2 milyon yatırımcıya satılan hisselerle 26,5 milyar TL toplandı. BİST endeksi yükselirken hâlâ geçmiş dönemlerdeki rekor seviye olan 5 doları yakalayabilmiş değil. TL bazında rekor kıran fiyatlar yüzde 50'ye yaklaşan resmi, yüzde 100'ü aşan gerçek enflasyonla şişiriliyor. Yabancı yatırımcı içinse TL bazlı hisseler sudan ucuz.

TÜİK'in inandırıcı olmayan enflasyon verileri gibi, borsada da medya aracılığıyla desteklenen **'endeks yeni rekor kırdı'** manşetleri, geçmişi belirsiz sosyal medya fenomenleriyle yönlendirilen milyonlarca küçük yatırımcının ciddi bir vurgunla mağdur edilmesi, her şeyini yitirmesi yüksek ihtimal. SPK hemen her hafta çok sayıda isme, aracı şirkete, foreks sitesine işlem ve erişim yasağı getiriyor. **Bu tablo manipülasyon ve vurgun riskinin ulaştığı boyutları sergilerken, yakında borsazedelerin ülke gündeminde ilk sıraya yükseleceğini gösteriyor!**

## DOYMUYORLAR

**Saray, Kamu İhale Kanunu'nu umursamadı**

Saray, fahiş harcamalardan geri durmadı, 306 adet mal ve hizmet alımının 285'ini İhale Yasası'nın dışına çıkararak yaptı. Cumhurbaşkanlığı, yılın ilk yarısında 973 milyon TL'lik alımı doğrudan ya da istisna yöntemiyle gerçekleştirdi.

Ülkenin içine sürüklediği ekonomik krize rağmen Saray, harcamaya doymadı. Cumhurbaşkanlığı'nın yılın ilk yarısında gerçekleştirdiği toplam 306 adet mal ve hizmet alımının 285'ini Kamu İhale Yasası dışına çıkararak doğrudan temin ya da istisna kapsamında yapması dikkat çekti.

AKP iktidarında hemen her kamu ihalesi, "Yandaşa rant aktarma aracı haline getirildiği" gerekçesiyle tartışmaya açıldı. Kamu adına gerçekleştirilen milyarlarca liralık mal, hizmet ve danışmanlık alımlarında, açık ihale yöntemi yerine, "ihalelerde istenmeyeni elemek" amacıyla kullanıldığı belirtilen yöntemlere başvuruldu. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabi olmadan gerçekleştirilen ve "istisna" olarak tanımlanan alımlar, AKP döneminde olağan hale geldi.

Cumhurbaşkanlığı'nın yılın Ocak-Haziran döneminde gerçekleştirdiği mal ve hizmet alımlarının yöntemine göre dağılımı, "Saray, Kamu İhale Kanunu'ndan muaf mı?" sorusunu gündeme getirdi. Cumhurbaşkanlığı, yılın ilk yarısında gerçekleştirdiği 306 adet mal ve hizmet alımının yalnızca 21'inde 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nda belirtilen ihale usullerini kullandı.

### **İstisna Rekoru**

Bu dönemde Cumhurbaşkanlığı'nın gerçekleştirdiği alımların toplam tutarı 1 milyar 80 milyon 633 bin TL olarak kaydedildi. Cumhurbaşkanlığı adına gerçekleştirilen alımların adedi ise 306 oldu. Saray'ın, toplam 1 milyar TL'lik alımının 962 milyon 908 bin TL'lik bölümünü 'istisna' kapsamında yaptığı bildirildi. Alımların 10 milyon 336 bin TL'lik bölümünde ise 'doğrudan temin' yöntemi tercih edildi. Cumhurbaşkanlığı'nın 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nda belirtilen ihale yöntemlerini kullanarak yaptığı alımların toplam tutarı ise kayıtlara, 107 milyon 389 bin TL olarak geçti.

### **10 Bin 313 İhale İptal**

Öte yandan Kamu İhale Kurumu'nun yayımladığı rapora göre, yılın ilk altı ayında 49 bin 124 ihale düzenlendi. İhale tarihinden sonra iptal edilen ihale sayısı, 10 bin 313 oldu. 4734 Sayılı Kanun kapsamında yapılan ihalelere ait sözleşme bedeli toplamı 802 milyar 676 milyon 938 bin TL. Doğrudan teminle yapılan alımların tutarıysa 30 milyar lirayı aştı. Yılın ilk altı ayındaki kamu alımlarının toplam tutarı 892 milyar 700 milyon 838 bin lira oldu.

### **Yüz milyonlarca liralık istisna**

Cumhurbaşkanlığı'nca, 'istisna' kapsamında gerçekleştirilen mal ve hizmet alımlarının tutarında yıllar itibarıyla yaşanan değişim de dikkat çekti. Buna göre, 2018 ve 2019 yıllarında istisna kapsamında tek bir kamu alımı dahi yapmayan Saray'ın, 2020-2023 döneminde istisna kapsamında gerçekleştirdiği alımların tutarı yıllara göre şöyle sıralandı:

2020: 25 milyon 985 bin TL (6 adet)

2021: 13 milyon 788 bin TL (3 adet)

2022: 727 milyon 798 bin TL (50 adet)

2023 (Ocak-Haziran): 962 milyon 908 bin TL (24 adet)

## **ŞANSLI BAKANLAR!**

**Ticaret Bakanlığı'nın Turizm Bakanı Ersoy'un otelleri ile Sağlık Bakanı Koca'nın kurucusu olduğu Medipol'e milyonlarca lira destek verdiği ortaya çıktı. Reklam ve istihdam gibi harcamalarının yarısını devlet karşılıyor.**

Devletin Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy otel zincirlerine, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın kurucusu olduğu Medipol Hastanesi ile Menzil Cemaati'nin Emsey Hastanesi'ne milyonlarca liralık destek verdiği ortaya çıktı.

Ticaret Bakanlığı, "TURQUALITY" adlı bir program ile bazı şirketlere milyonlarca liralık destek veriyor. TURQUALITY Destek Programı'nın amacı ise "Firmalarımızın uluslararası pazarlarda kendi markalarıyla global bir oyuncu olabilmeleri, olumlu Türk malı imajının oluşturulması ve yerleştirilmesi amacıyla oluşturulmuş devlet destekli ilk ve tek markalaşma programıdır" şeklinde açıklanıyor.

Bu program kapsamında Ticaret Bakanlığı "konaklama" alanında sadece Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un sahibi olduğu Maxx Royal ile Voyage Hotels isimli otel zincirlerine destek veriyor.

### **Menzil'i Unutmamışlar**

“Sağlık turizmi” adı altında da 7 hastaneye destek sağlanıyor. Bu hastanelerden biri de Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın kurucusu olduğu Medipol Hastanesi. Daha önce de Medipol'e TCDD'nin Ankara Garı yerleşkesindeki binaları ile Atatürk Orman Çiftliği arazisinin tahsis edilmesi gündem olmuştu.

Ayrıca Menzil Cemaati'ne ait olduğu bilinen Emsey Hastanesi'ne de Ticaret Bakanlığı tarafından destek sağlanıyor. Destek verilen diğer hastaneler ise MedicalPark ve Medicana gibi iktidara yakınlığıyla bilinen özel hastanelerden oluşuyor.

### **Yarisını Devlet Ödüyor**

Ticaret Bakanlığı, bu “seçkin isimlerin” şirketlerinin, “Tanıtım, fuar, istihdam, danışmanlık ve pazar araştırması” harcamalarının yüzde 50'sini karşılıyor. Yani Ticaret Bakanlığı bu yol ile Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un otellerine, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın kurucusu olduğu hastanelere ve Menzil Cemaati'ne milyonlarca lira aktarıyor. Ayrıca program kapsamında birçok yandaş şirketin de desteklendiği belirtiliyor.

## **ÜLKE TARİHİNDE BÖYLE SATIŞ YOK**

**1986-2023 dönemindeki toplam 20 milyar TL'lik kamu taşınmazı satışının 19 milyarlık bölümü, AKP iktidarında gerçekleştirildi. Yalnızca Ocak 2022-Temmuz 2023 döneminde, 10,2 milyar TL'lik taşınmaz elden çıkarıldı.**

AKP iktidarında, Cumhuriyet'in ilk yıllarında büyük emeklerle elde edilenler de dahil olmak üzere çok sayıda kamu varlığı yok pahasına elden çıkarıldı. Ülke, bu dönemde hiç görmediği büyüklükte özelleştirmelere şahit oldu. Çok sayıda kamu kurumu, özelleştirmeye kurban edildi.

1986-2023 döneminde kamu taşınmazları satışından elde edilen gelirin yıllara göre dağılımı, iktidarın kamu varlıklarına yönelik hoyrat tutumunu gözler önüne serdi. 36 yılda kamu taşınmazı satışından elde edilen 20 milyar 12 milyon 339 bin TL'lik gelirin yüzde 99,7'si, AKP'nin iktidarda olduğu 2002 ila 2023 dönemindeki satışlardan oluştu.

### **Doymadılar**

Resmi verilere göre, 1986 ve 2001 yıllarını da kapsayan 16 yıllık dönemde gerçekleştirilen satıştan elde edilen gelir, 43 milyon 304 bin 548 TL olarak kayıtlara geçti. 2002-2007 döneminde ise 1 milyar 446 milyon 636 TL'lik kamu taşınmazının satıldığı bildirildi. Tüm tepkilere karşın kamu varlıklarını elden çıkartmaktan vazgeçmeyen iktidar, 2008 itibarıyla özelleştirme politikalarını daha etkin uygulamaya başladı. Ülkede, Ocak 2008-Temmuz 2023 dönemleri arasında kamu taşınmazlarının satışından toplam 18 milyar 522 milyon 397 bin TL gelir elde edildiği belirtildi.

### **Körfez'de Para Arayışı**

Ekonomik sorun yaşayan Türkiye, seçimlerden sonra ilk iş Körfez'deki Arap ülkelerine başvurdu. Arap ülkeleri daha çok yüksek getirisi olan hazır işletmeleri almayı tercih ediyor. THY'nin bir bölümü, İzmir Alsancak Limanı gibi işletmelerin devri senaryoları da gündeme geldi.

### **Sata Sata Bitiremediler**

Kamu taşınmazları satışından elde edilen toplam 19,9 milyar TL'lik gelirin bazı yıllara göre dağılımı şöyle:

2010	135,9 milyon TL
2012	564,6 milyon TL
2014	2.2 milyar TL
2016	615,3 milyon TL
2018	399,3 milyon TL
2020	144,5 milyon TL
2022	7.5 milyar TL
2023 (Ocak-Temmuz):	2.6 milyar TL

## AKP ZENGİNLERİ!

İsviçreli Credit Suisse'in açıkladığı 'Küresel Servet Raporu'; Türkiye'nin 1 trilyon doları aşan gayri safi milli hasılasının yüzde 40'ının 850 bin kişiye, Türkiye'deki toplam servetin yüzde 70'i nüfusun yüzde 10'unu oluşturan 8,5 milyon kişiye ait olduğunu, ortaya çıkarttı. İktidar, 'servet aktarma' politikalarıyla 21 yılda AKP zenginlerini yarattı!

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) ve Türkiye Bankalar Birliği'nin (TBB) 2023 haziran sonu verileri bankalardaki 160 milyonu aşkın hesap içinde 1 milyon TL ve üstü mevduatın olduğu hesap sayısının 1 milyonu aştığını, bankalardaki 11 trilyonun üzerindeki toplam mevduatın yüzde 72'sinin bu hesaplara ait olduğunu sergiliyordu.

İsviçreli UBS çatısı altındaki Credit Suisse tarafından her yıl yayınlanan 'Küresel Servet Raporu' ise dünyada en çarpık ve adaletsiz milli hasıla yapısına sahip ülkeler arasında Türkiye'nin ilk sıralarda bulunduğunu, iktidarın 21 yıldır uyguladığı bir avuç kişiye servet aktarma politikalarıyla AKP zenginlerinin yaratıldığını ortaya koydu. BDDK ve TBB verilerini teyit eden Credit Suisse Küresel Servet Raporu, gerçekte milli gelirin, ulusal servetin paylaşımındaki insani boyutun kağıt üzerindeki rakamlarda görünenden çok daha adaletsiz bir noktaya ilerlediğini sergiliyor.

Rapordaki rakamlara göre 2021'e kıyasla 141 milyar dolar gerileyen milli gelir toplamı 2022 sonunda 1 trilyon 41 milyar dolar. Bu ulusal servetin yüzde 39,5'lük bölümü (411 milyar 195 milyon dolar) 85 milyonluk Türkiye nüfusunun yüzde 1'ine (850 bin kişi) ait. Nüfus dilimleri itibarıyla servet payına bir başka açıdan bakıldığında, 1 trilyon 41 milyar dolarlık ulusal servetin yaklaşık yüzde 70'ini (726 milyar dolar) nüfusun yüzde 10'unu (8,5 milyon kişi) oluşturan en zenginler alıyor. Türkiye'deki ulusal servet tutarı 2015 sonunda 1 trilyon 777 milyar dolar idi. 2018'den sonra tümüyle tek kişinin keyfi yönetimine geçişle kamu kaynaklarının denetimsiz ve hesapsız kullanımı, iktidar çevresindeki dar bir kesime ulusal kaynakların aktarılmasına dönük uygulamalar yaygınlaştı. Buna bağlı olarak TL'nin değersizleştirilmesi, kurların TL karşısında uçuşa geçmesi, Merkez Bankası'nın yüz milyarlarca dolarlık rezervinin akıbeti meçhul şekilde satılması vb. süreçlerin sonunda 1 trilyon 41 milyar dolara geriledi. Rapordaki çarpıcı tespitlere göre;

✓ Nüfusun en zengin yüzde 5'lik kesimi (4 milyon 250 bin kişi) toplam servetten yüzde 59,2 (616 milyar dolar) pay alırken, nüfusun yüzde 95'i ulusal servetin yüzde 40,8'ini (424 milyar dolar) paylaşıyor.

✓ Nüfusun en yoksul yüzde 30'ü (2 milyon 550 bin kişi) ulusal servetten pay alamadığı gibi sadece borç sahibi. Borç tutarı da 1 milyar dolar. Türkiye'de 10-50 milyon dolar arası serveti olan 2920, 50-100 milyon dolar arası serveti olan 320, 500 milyon dolar ve üstü serveti olan 31 kişi.

İktidar sözcülerinin 'ülkede aç, ekme bulamayan yok. Tatil yerleri, kafeler dolup taşıyor, trafikte lüks araçtan geçilmiyor' vb. ifadelerle savundukları tablonun aktörleri, 85 milyon nüfuslu ülkede, 1 trilyon doları aşan ulusal servetin yüzde 70'ine el koyup, aralarında paylaşan **8,5 milyon kişi!**



## FİNANS SERMAYESİNE ÇORUM MÜHRÜ

**Çorum Eğridere’de 39 yıl önce küçük bir kuyumcu dükkânı olarak kurulan Ahlatcı Kuyumculuk, 2018 yılına gelindiğinde en çok ihracat yapan firmalar arasında 2’nci sıraya yükseldi. Şirketin kaderi de o yıl değişecekti.**

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın ziyaretine katılan Ahmet Ahlatcı’yı Maduro ile tanıştırmıştı. (Fotoğraf: AA)

Ünlü ekonomi dergisi Capital, her yıl olduğu gibi bu yıl da Türkiye’nin en büyük 500 şirketini açıkladı. Son 5 yılda istikrarlı biçimde yükselen Çorum merkezli Ahlatcı Kuyumculuk, listenin ilk 10’una demir atmış görünüyor. Bu yıl Türkiye’nin en değerli 8’inci şirketi olan Ahlatcı Kuyumculuk’ın sahibi Ahmet Ahlatcı da kişisel servetini son 5 yılda hızla büyüttü.

Kamuoyu, Ahlatcı adını son 5 yılda duymaya başlasa da, şirketin kökleri 39 yıl öncesine dayanıyor. Çorum Eğridere’de küçük bir kuyumcu dükkânı olarak kurulan Ahlatcı Kuyumculuk 2018 yılına gelindiğinde Türkiye’nin en çok ihracat yapan firmaları arasında 2’nci sıraya yükseldi. Aslında şirketin kaderi de o yıl değişecekti.

### Maduro’nun Yardımcısından Ziyaret

Tarih 9 Temmuz 2018... Venezuela Devlet Başkanı Nicolas Maduro Türkiye’de... Ziyaretin nedeni, Erdoğan’ın 24 Haziran’daki seçim zaferi. Ertesi gün kabine açıklanacak. Gözler Ankara’da...

Maduro’nun Türkiye ziyaretinin hemen ardından, 3 Aralık 2018’de Erdoğan da Venezuela’ya gider. Venezuela ziyaretinde, heyetindeki isimlerden biri de Ahmet Ahlatcı’dır. Burada Erdoğan tarafından Maduro’ya tanıtılan Ahmet Ahlatcı, Türkiye’ye döndükten sonra hazırlıklara başlar. Venezule altınları Çorum’da işlenecektir. Erdoğan’ın Venezuela ziyaretinden 1,5 ay sonra, Ocak 2019’da Maduro’nun Ekonomiden Sorumlu Yardımcısı Tareck Zaidan El Aissami Meddah Türkiye’ye gelir. Fakat uçağı Ankara ya da İstanbul’a değil, Amasya Merzifon Havalimanı’na iner. Kısa bir otomobil yolculuğunun ardından Meddah’ın adresi Ahlatcı Kuyumculuk’un Çorum Organize Sanayi Bölgesi’ndeki altın rafinerisidir. Nitekim Ahmet Ahlatcı da Meddah’ı Merzifon Havalimanı’nda Çorum Valisi ile birlikte karşılar, rafineriye kadar beraber yolculuk edilir.

O yıl, Venezuela Türkiye’ye, “rafineride işlenip geri satın alınmak üzere” 900 milyon dolar değerinde altın satmıştı. Önceki yıla göre Venezuela ile altın ticareti 9’a katlanmıştı. Altınların çoğu, Ahlatcı’nın rafinerisinde işlenip, Venezuela’ya geri gönderiliyordu. Böylece şirket olağanüstü hızla büyümeye başladı. Ekonomist Dergisi’nin “Türkiye’nin en zengin ilk 100 kişisi” listesine ilk kez 2018’de 94’üncü sıradan girmişti Ahmet Ahlatcı. Çorumlu ünlü iş insanı Ahlatcı, listede 2019’da 87’nciliğe, 2020’de 85’inciliğe, 2021’de 80’inciliğe, 2022’de ise 74’üncülüğe yükseldi. Fakat bu sıralamalar Ahlatcı’nın Türkiye’nin altın ticaretindeki önemini anlatmaya yetmiyor. Bu yılki Fortune 500 Listesi’ne göre Ahlatcı Kuyumculuk, 147,7 milyar TL’lik net satış ile listenin 9’uncu sırasında. Ancak grubun listedeki tek şirketi Ahlatcı Kuyumculuk değil. Aynı zamanda Ahlatcı Metal Rafineri de 72,7 milyar TL’lik satış ile aynı listenin 13’üncü sırasında yer aldı.

Türkiye son 5 yılda Dünya’daki altın ticaretinin merkez üssü konumuna gelirken, başrolü de Ahlatcı Kuyumculuk üstleniyordu. Son 5 yılda, sürekli artan, Türkiye’nin cari açığının 5’te birini oluşturan altın ithalatında şampiyon Ahlatcı, altınları rafinerisinde işleyip hem iç pazara hem de yurtdışına satıyor. Bu süre içinde Ahlatcı, Türkiye’nin altın ticaretinde tekel konumuna yükseliyor. Türkiye’deki altın piyasasını belirleyen de Ahlatcı Kuyumculuk oluyor. O kadar ki, Merkez Bankası’nın Kapalı Çarşı’da farklılaşan döviz kuruna Ahlatcı Döviz aracılığıyla müdahale ettiği de iddia ediliyor. Bu iddia teyide muhtaç ama altın ticaretini resmi veriler onaylıyor.

TÜİK verilerine göre Türkiye, 2021’de 56 ton altın ithal etmişti. 2022’de bu sayı 5’e katlanarak 265 tona yükseldi. Bunca işlenmemiş altın, çoğu Ahlatcı Rafineri’de işlendikten sonra kime satılıyordu? Burada devreye Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) girecekti. TCMB, 2022 yılında 148 ton net altın satın alarak Dünya’da en çok altın satın alan Merkez Bankası oldu.

### Bu Zenginliğe Banka Gerekir

Venezuela, Türkiye ve TCMB arasındaki altın üçgeninde, Ahlatcı Rafineri kilit önemdedi. Çorum’daki altın rafinerisi Türkiye’nin toplam ihracatının yüzde 3’ünü karşılamaya başlamıştı. Bloomberg Milyarderler Endeksi’ne göre Ahmet Ahlatcı’nın net serveti 5 milyar doların üzerine çıkmış durumda. Bu veriye göre, Türkiye’nin en zengin kişisi konumunda Ahmet Ahlatcı. Böyle bir zenginleşmede sonraki durak banka sahipliğidir. Çünkü bu sayede servetinizi korur ve para yaratabilirsiniz. Para yaratmak... Bankacılık sektörünün alameti farikası, yoktan para yaratma yeteneğidir. Finans sermayesinin kalbi bu nedenle bankalardır. Yine bu nedenle, bankacılık sektörü, tam rekabet kurallarına kapalıdır. Yani sektöre giriş ve çıkış serbest değildir, devlet gözetiminde yapılır. Her parası olan banka sahibi olamaz. Özellikle 2001 krizinden sonra yapılan düzenlemelerle

BDDK bu konudaki yetkili kurumdur. Örneğin, TMSF elindeki bir bankayı satabilir ama bu satışın gerçekleşmesi BDDK onayına tabiidir.

### **Türkbank'ın Enteresan İhalesi**

İşte böyle bir bankaydı Türk Ticaret Bankası. 110 yıllık geçmişi olan, TMSF'ye devredildiği 1994'te Türkiye'nin en büyük bankalarından olan Türkbank, bu zamana dek defalarca kez satıldı fakat satış onaylanmadı. O kadar ki, 1998'deki satma girişimi Mesut Yılmaz'ın da başını yakmıştı. Türkbank ihalesine girmek isteyen iş insanları Alaattin Çakıcı tarafından tehdit edilmiş, satışın Korkmaz Yiğit'e yapılması için Çakıcı devreye girmişti. Olay tarihimize Türkbank Skandalı olarak geçmiş, bu skandal nedeniyle hükümet düşmüş, Mesut Yılmaz da Yüce Divan'a gönderilmişti. Anayasa Mahkemesi de Yılmaz'ı 2006 yılında suçlu bulmuştu.

Türkiye 6 Şubat Depremleri ile sarsılmışken, kamuoyu seçimleri gözlerken, 28 Şubat'ta Türkbank yine ihaleye çıkarıldı. Özelleştirme İdaresi'nin şartnamesine göre ihaleye katılmak isteyen şirketler 38 milyon TL bedeli gözden çıkarmalıydı. Şartnameyi satın almak için de 50 bin TL ödenmeliydi. Yani alıcı olmayan ihaleye girmemeliydi. Şartnameyi 13 şirket satın aldı. İhaleye de 7 şirket katıldı. Yani bu 7 şirket 38 milyon lirayı gösterilen hesaplara yatırmış, 50 bin lira tutarındaki şartnameyi de satın almıştı. Sırf ihale tecrübesi yaşamak için bu kadar para vermezsiniz, değil mi? Ama ihaleye katılan şirketler teklif dahi vermediler. İhale 22 Mart'ta başladı. İhale komisyonu daha baştan Ahlatçı Holding, Can Holding, Paribu ve Makara Kripto Para firmalarının ihaleye katılmayacağını bildirdi. Firmalara bu el çektirmenin nedeni söylenmedi. Böylece geriye kaldı 3 şirket; Çelikler İnşaat, Akın Tekstil ve Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin 2022'de kurduğu İhracatı Geliştirme AŞ, kısa adıyla İGE.

Komisyon ihaleyi 450 milyon lirayla başlattı. İlk teklifi 455 milyon lirayla İGE verdi. Gözler Çelikler İnşaat'a ve Akın Tekstil'e çevrildi. Fakat önce 4 şirketin el çektirildiği ihaleye devam eden iki şirket de teklif vermedi. Böylece Türkbank, ilk ve tek teklifin sahibi İGE'ye 455 milyon liraya satılmış oldu. 7 şirketin 4'üne el çektirilmiş, diğer ikisi de teklif vermemişti. 14 Mayıs Seçimi'ne 12 gün kala 2 Mayıs'ta BDDK'dan onay geldi. Türkbank artık İGE'nindi.

### **Türkbank'a Niyet Adabank'a Kısmet**

Ahlatçı Holding Türkbank'ı istiyordu ama belli ki, Türkbank'ın adresi İGE'ydi. Ahlatçı da direktmedi. Oyunu kurallarına göre oynayarak zenginleşen Ahlatçı, tıpkı Türkbank gibi yıllardır satılan ama satışın BDDK tarafından onaylanmadığı bir diğer banka Adabank'a gözünü dikti. Uzanlara dönük operasyonla 2003'te TMSF'ye devredilen Adabank bu zamana kadar 13 kez satılmış, satışları BDDK onaylamamıştı. Hatta TMSF satışın gerçekleştiğini duyurdu ama BDDK yine onaylamadı. Buna benzer biçimde Adabank toplam 13 kez BDDK yüzünden satılamadı. 14'üncü ihale de 19 Nisan'da açıldı. Resmi Gazete'deki ilana göre Adabank için 210 milyon TL'lik muhammen bedel belirlendi. O günkü dolar kuruyula muhammen bedelin karşılığı 10,8 milyon dolardı. Adabank'a daha önceki ihalelerde Remzi Gür 56 milyon dolar, Sinpaş 57 milyon dolar vermişti. En son 2019'daki ihalede de bankaya 60 milyon dolar ödemeyi kabul eden Na-Fi Dış Ticaret AŞ'ye satışına da BDDK onay vermedi. Bu zamana kadar yapılan ihalelerde 30 milyon doların altında para teklif edilmemişti. Yani 10,8 milyon dolarlık muhammen bedel önceki tekliflere göre son derece ucuzdu. İhale iki seçim arasında, Türkiye'de bankacılık sektörü deyim yerindeyse kılını kıpırdatmıyorken, 24 Mayıs 2023'te yapılacaktı. Normal şartlar altında bu kadar ucuza satışa çıkarılan bir banka için çok sayıda teklif alınması gerekirdi. Fakat ihaleye tek bir şirket girdi; Ahlatçı Holding...

210 milyon liralık muhammen bedelle satışa çıkarılan Adabank'ı, tek başına girdiği ihalede 215 milyon liraya Ahlatçı Holding aldı.

Türkbank ihalesinden izaha muhtaç biçimde 22 Mart'ta el çektirilen Ahlatçı, Adabank ihalesine tek başına girdi ve 4 yıl önce bankaya teklif edilen bedelden yüzde 82 daha ucuza Adabank'ı satın aldı. Banka sahipliğine izin almak, bu düzenin en merkezine, para yaratma gücüne haiz hale gelmek, ciddi bir ayrıcalıktır. Bizde bu ayrıcalığa sahip sermaye grupları TÜSiAD bünyesinde örgütlüdür. Koç, Sabancı, Şahenk ve Özyeğin bizdeki banka partonlarıdır. Şimdi bu lige Çorum'dan bir isim Ahmet Ahlatçı da girmiş oldu. Uzanlar'ın son lokması Ahlatçı'ya düştü. Bankacılık bereketli bir sofradır. Afiyet olsun.

## **DEVLET YÖNETİMİNDE KEYFİLİK!**

**İki kamu bankası yurt dışından toplam 1,1 milyar kaynak bulduğunu açıkladı. Bankalar yasası ve dış kaynak teminine dönük yasal resmi teamüller gereği paranın kaynağı kamuoyuna açıklanması gerekirken bu yapılmadı. Devlet yönetimindeki keyfilik, sermayesi millete-hazineye ait kamu bankalarına da yayılıyor!**

Türkiye'nin en büyük ve köklü kamu bankalarından Ziraat Bankası yurt dışından 600 milyon dolar, Vakıfbank ise 500 milyon dolar kaynak bulduğuna ilişkin açıklamaları art arda yaptılar. İktidar tepe yöneticileri kapı kapı dolaşıp dolar ararken, mevcut ekonomik kriz koşullarına rağmen iki kamu bankasının toplam 1,1 milyar dolar dış kaynak bulması sevindirici. Ancak her iki banka da gerek Bankalar Yasası gerekse finans sektörünün temel unsuru olan şeffaflık ilkesi ve teamülleri, kamu kurumlarının dış kaynak teminiyle ilgili resmi ve yasal gerekleri yerine getirmeksizin paranın nereden, kimden, hangi koşullarla alındığını açıklamadı. Ziraat Bankası Genel Müdürü aynı zamanda Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Başkanı. Vakıfbank ise 2005'ten bu yana halka açık, hisseleri Borsa İstanbul'da (BİST) işlem gören bir kamu bankası. Dolayısıyla sağlanan kredinin kimden alındığı ve koşullarının BİST'e, Kamuyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) bildirilmesi şart.

Ziraat daha önce 7 Ocak'ta 1,3 milyar dolar dış kaynak sağladığını açıkladığında '367 gün vadeli kredinin koordinatörlüğünü Abu Dhabi Commercial Bank PJSC ve Emirates NBD Capital Limited'in gerçekleştirdiğini, Standard Chartered Bank'ın sürdürülebilirlik koordinatörü olarak görev aldığını, sendikasyona 25 ülkeden 52 bankanın katıldığını' duyurmuştu. Ziraat, 'vereni belirsiz' son 600 milyon dolarla birlikte ocaktan bu yana yurt dışından 3,4 milyar dolar borçlandı.

✓ Devlet yönetiminde, kamu kaynaklarının, bütçe olanaklarının, milletten toplanan trilyonlarca liralık verginin kullanımındaki keyfilik ve kuralsızlık, şimdi varlıkları millete ve hazineye ait olan kamu bankalarına da sirayet etmiş görünüyor.

Sermayeleri tükenince İşsizlik Sigortası Fonu'ndan, hazineden on milyarlarca liralık taze sermaye aktarılan bu bankalar, iktidarın kasasına dönüştürülürken, iktidar talimatıyla tahsil etmeyip öteledikleri, faizini silip taksitlerini 5-10 yıla yayarak yapılandırdıkları kredilerden doğan milyarlarca liralık zararı da 'görev zararı' olarak hazineye ve milletin sırtına yıkıp, bilançolarını makyajlıyor. Buna karşılık, aynı kamu bankaları ürünü para etmediği için kredi borcunu kapatamayan üretici-çiftçinin pulluğuna, traktörüne, bağına-bahçesine haciz koyarken yasanın her imkânını kullanıyor. Küçük esnaf, ücretli veya emekli kredi kartı, tüketici kredisi borcunu bir hafta aksatınca peşine düşüp yasal takip başlatıyor.

Şimdi de en büyük hissedarları olan hazinenin gücünü, itibar ve güvencesini arkalarına alarak buldukları milyarlarca dolarlık borcun, kredinin kaynağını gizliyorlar. Rasyonel politikaya geçiş bu mu? Bu tefeci parası veya kara para mı ki, parayı verenin adı açıklanmıyor? Keyfi yönetimin devlette hızla yaygınlaşmasının yansıması, kamu bankalarında da şeffaf olmayan, sadece tek kişiye hesap veren 'keyfi bankacılık' olarak karşımıza çıkıyor.

## AKP VE KAYYUMLAR BELEDİYELERİ BATIRDI

**Ülkedeki 30 mahalli idarenin toplam 10,5 milyar TL'lik hazine borcunun 6,7 milyar TL'sinin, AKP'li başkanların ya da kayyumların yönettiği belediyelere ait olduğu açığa çıktı. En borçlu belediye ise yine Kocaeli oldu.**

Türkiye'de giderek derinleşen yoksulluğu yok sayan harcamalara imza atan AKP'li belediyelerin bütçede yarattığı tahribat, resmi verilere yansdı. Yerel yönetimlerin Hazine borcunun büyük bölümünün, AKP'li isimlerin idaresindeki belediyelere ait olduğu belirlendi.

Hazine ve Maliye Bakanlığının 21 Ağustos'ta güncellediği verilere göre, Türkiye'deki 30 mahalli idarenin Hazine'ye olan toplam borcu 10 milyar 504 milyon TL'ye ulaştı. Toplam 10,5 milyar TL'lik borcu 14 milyon TL'sinin vadesi geçmiş borçlardan oluştuğu bildirildi. Hazine borçlusu mahalli idarelerin listesinde AKP ve kayyum yönetimindeki belediyelerin ağırlıkta olması dikkati çekti.

Buna göre, 30 mahalli idarenin 10,5 milyar TL olan toplam Hazine borcunun 6 milyar 698 milyon TL'sini AKP'li başkanlar ya da kayyumlar tarafından yönetilen kurumlar yaptı. AKP'li Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, "En borçlu belediye" unvanını Ağustos 2023 itibarıyla yine kimseye kaptırmadı. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2 milyar 229 milyon TL ile en borçlu AKP'li belediye oldu. Kocaeli'nin arkasından 941 milyon bin TL'lik borç ile AKP'li Samsun Büyükşehir Belediyesi geldi. Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi'nin Hazine borcu ise kayıtlara, 353 milyon TL olarak geçti.

### Yerel Yönetimler Borç Batağında

- **Batman Belediyesi (kayyum):** 336 milyon 56 bin TL
- **Bursa Büyükşehir Belediyesi (AKP):** 759 milyon 623 bin TL
- **Bursa Su ve Kanalizasyon İdaresi (AKP):** 414 milyon 726 bin TL
- **Denizli Büyükşehir Belediyesi (AKP):** 73 milyon 960 bin TL

- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi (AKP): 34 milyon 274 bin TL
- Siirt Belediyesi (kayyum): 71 milyon 254 bin TL
- Sivas Belediyesi (AKP): 264 milyon 414 bin TL
- Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İdaresi (kayyum): 216 milyon 584 bin TL

## KAYYUM 'İNFLUENCERLARA' PARA AKITACAK

**Kayyum yönetimindeki Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin "seçeceği" 25 Youtuber ve influencer'a sadece bir günlük paylaşımları için toplam 387 bin 500 TL ödeyeceği ortaya çıktı.**

Kayyum yönetimindeki Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tartışmalı harcamalarına devam ediyor. Belediye "kenti tanıttak etkinlik ve organizasyonlar yapmak" için 14 Eylül'de bir ihale düzenleyecek.

Bu ihale kapsamında da Youtuber ve influencerlara (sosyal medya fenomenleri) , belediyenin bir günlük reklam ve tanıtım faaliyetleri için ödeme yapılacağı belirtildi. Yayınlanacak içerikler ise belediye tarafından belirlenecek. "Sosyal medya platformlarında interaktif reklam ve tanıtım hizmeti" adı altında Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından belirlenecek Youtuber ve influencerlara beş ayrı kategoride yapılacak ödemelere dair şu bilgiler paylaşıldı:

- Kategori 1: Beş Youtuber ve influencer'a 7 bin 500 TL.
- Kategori 2: Beş Youtuber ve influencer'a 10 bin TL.
- Kategori 3: Beş Youtuber ve influencer'a 15 bin TL.
- Kategori 4: Beş Youtuber ve influencer'a 20 bin TL.
- Kategori 5: Beş Youtuber ve influencerlara 25 bin TL.

Belediyenin bu beş ayrı kategoride seçeceği toplam 25 Youtuber ve influencer'a yapılacak ödeme 387 bin 500 TL'yi bulacak.

### Kayyumun Lüks Makam Odası Gündem Olmuştu

31 Mart 2019 yerel seçimlerinde yüzde 62 oy oranıyla HDP'den Diyarbakır Büyükşehir Belediye Eşbaşkanı seçilen Adnan Selçuk Mızraklı, kayyumdan devraldığı makam odasını kamuoyunun gözleri önüne sermişti. AKP'li Kayyum Cumali Atilla'dan devraldığı makam odasının görüntülerini sosyal medyada paylaşan Mızraklı, "halkın parasıyla kendilerine saray yapmışlar" demişti. Kayyum Cumali Atilla'nın, gündem olan makam odası için belediye bütçesinden 2 milyon 127 bin TL harcadığı açıklanmıştı.

## EN BORÇLU BELEDİYEDEN TÜRBE GEZİSİNE 1,3 MİLYON

**Türkiye'nin en borçlu belediyesi olan Kocaeli Belediyesi, 2,2 milyar TL'lik Hazine borcunu yok sayan yeni bir harcamaya imza attı. 18 yıldır AKP'li başkanlar tarafından yönetilen belediyenin "Anadolu Erenlerinin Türbe Ziyaretleri için Gezi" organizasyonu için 1,3 milyon TL harcadığı öğrenildi**

AKP'li Tahir Büyükkakın idaresindeki Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 7 Temmuz'da "Anadolu Erenlerinin türbe ziyaretleri" için ihale yaptı. Pazarlıkla yapılan ihale kapsamında yalnızca iki şirketten teklif alındı. Tekliflerden biri geçersiz sayılınca, ihaledeki teklif sayısı teke düştü.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı'nca oluşturulan ihale komisyonu, teklifler üzerinde incelemelerde bulundu. İhale komisyonu, nihai kararını ise 28 Temmuz'da verdi. Komisyonun kararı doğrultusunda belediye, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca 17 Temmuz'da yayımlanan Tasarruf Tedbirleri Genelgesi'nden 11 gün sonra, fahiş bir harcama gerçekleştirdi.

### Ekim'de tamamlanacak

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ile İstanbul merkezli Elitatur Turizm Seyahat isimli şirket arasında 28 Temmuz'da sözleşme imzalandı. Sözleşmenin bedeli kayıtlara, 1 milyon 397 bin 610 TL olarak geçti. İhale kapsamında gerçekleştirilecek gezilerin, 2 Ağustos-10 Ekim döneminde tamamlanacağı belirtildi.

### En borçlu belediye

Toplam 18 yıldır AKP'li isimlerin başkanlığını yaptığı Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın Hazine borcu, 31 Temmuz itibarıyla 2 milyar 229 milyon 132 bin TL'ye ulaştı. Belediye, toplam 2,2 milyar TL'lik borç ile en borçlu belediye unvanını yine kimseye kaptırmadı. Belediyenin Hazine borcunda dönemlere göre yaşanan değişim ise şöyle sıralandı:

**Aralık 2022:** 2 milyar 328 milyon TL

**Ocak 2023:** 2 milyar 271 milyon TL

**Mart 2023:** 2 milyar 157 milyon TL

**Mayıs 2023:** 2 milyar 271 milyon TL

**Temmuz 2023:** 2 milyar 229 milyon TL

## SINAV STRESİ BİTTİ BARINMA STRESİ BAŞLADI

Milyonlarca üniversiteli yurt ve kiralık ev derdine düştü. KYK yurtlarına yerleşemeyen öğrenciler yüksek kiralar ve faturalarla karşı karşıya kaldı. Ev kiralamanın bedeli, ailelerin karşılayabileceği gibi değil...

Milyonlarca genç ve aileleri için üniversite için sınav stresi geride kaldı ancak sıkıntı bitmedi... Şimdi önlerinde barınma sorunu var. CHP Aydın Milletvekili Evrim Karakoz "KYK yurduna yerleşemeyen öğrenciler ne yapacak, çadırda mı kalacak? Ev tutmanın maliyeti geçen yıl 15 bin 960 liraydı, bu yıl 33 bin 919 lira oldu" dedi. Karakoz, öğrencilerin ve ailelerinin içinde bulunduğu sıkıntıyı şöyle anlattı:

## FİYATLAR 1 YILDA NEREDEN NEREYE GELDİ?

İSTANBUL				ANKARA		
MASRAFLAR (TL)	2022	2023	Artış (%)	2022	2023	Artış (%)
Otobüs bileti	540	980	81.48	540	980	81.48
Ev kirası	8.000	17.000	112.50	6.000	14.000	133.33
Depozito	8.000	17.000	112.50	6.000	14.000	133.33
Abonelik bedelleri	1.805	2.511	39.11	1.805	3.623	100.72
<b>İLK EV TUTARKEN</b>	<b>17.805</b>	<b>36.511</b>	<b>105.06</b>	<b>13.805</b>	<b>31.623</b>	<b>129.06</b>
Apartman aidatı	400	650	62.50	300	500	66.66
Elektrik faturası (1)	301	353	17.27	301	353	17.27
Su faturası (2)	219	247	12.78	145	271	86.89
Doğalgaz faturası (3)	979	1.224	25.02	979	1.224	25.02
İnternet faturası (4)	270	389	44.07	270	389	44.07
<b>AYLIK FATURALAR</b>	<b>2.169</b>	<b>2.863</b>	<b>31.99</b>	<b>1.995</b>	<b>2.737</b>	<b>37.19</b>

İZMİR			
MASRAFLAR (TL)	2022	2023	Artış (%)
Otobüs bileti	540	980	81.48
Ev kirası	7.000	15.000	114.28
Depozito	7.000	15.000	114.28
Abonelik bedelleri	2.270	3.623	59.60
<b>İLK EV TUTARKEN</b>	<b>16.270</b>	<b>33.623</b>	<b>106.65</b>
Apartman aidatı	400	600	50
Elektrik faturası (1)	301	353	17.27
Su faturası (2)	301	432	43.52
Doğalgaz faturası (3)	489	612	25.15
İnternet faturası (4)	270	389	44.07
<b>AYLIK FATURALAR</b>	<b>1.761</b>	<b>2.386</b>	<b>35.49</b>

(1) Elektrik faturası aylık 240 kw üzerinden hesaplanmıştır.

(2) Su faturaları aylık 15 m<sup>3</sup> üzerinden hesaplanmıştır.

(3) Doğalgaz faturaları Ankara ve İstanbul için 300 metreküp, İzmir için 150 metreküp üzerinden hesaplanmıştır.

(4) İnternet faturaları 100 Mbps üzerinden hesaplanmıştır.

**Kaynak:** Pamukkale Turizm, Enerjisa, İSKİ, ASKİ, İZSU, İğdaş, Başkentgaz, İzmirgaz, Türktelekom.

Kalacak Yerleri Yok

- Özellikle büyükşehirlerde okuyacak üniversiteliler, KYK yurduna yerleşememişse kalacak yeri de yok demektir. Ailelerin özel yurt fiyatlarıyla, ev kiralalarıyla ve faturalarla baş edebilmeleri mümkün değil.
- 2022'de İstanbul'da kiralık bir daire ortalama 8 bin liraydı, bugün 17 bin lira. Ankara'da 6 bin liraydı, 14 bin liraya çıktı. İzmir'de 7 bin liraydı, 15 bin lira oldu.
- Geçen yıl başka bir şehre kayıt yaptırmak için giden öğrenci gidiş-geliş otobüs biletini ortalama 540 liraya alırken bu yıl 980 lira oldu. Geçen yıl ortalama 365 lira olan apartman aidatı bu yıl 585 liraya çıktı. Elektrik faturası 301 liradan 353 liraya yükseldi. Su faturasına 221 lira ödenirken bu yıl 316 lira ödenecek.

## KAYIT YAPTIRMADAN EVE DÖNÜYORLAR

YKS tercih sonuçlarıyla öğrencilerin barınma krizi gözler önüne serildi. İstanbul'dan yüksek yurt ve ev ücretleri nedeniyle kayıt yaptırmadan giden öğrenciler var. Ege bölgesinde de tek seçenek birlikte eve çıkmak.

Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) tercih sonuçlarının açıklanmasıyla birlikte öğrencilerin barınma sorunu ekonomik krizle birlikte derinleşti. Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü'ne (KGYM) bağlı yurtların kapasite yetersizliği, özel yurt, apartlar ve ev kiralalarının yüksekliği ise öğrencilerin barınma krizini gözler önüne seriyor. Öğrencilerin üniversite tercihleri okul başarısından ziyade yaşam pahalılığına göre şekillenirken birçoğu ise ekonomik yetersizlikler nedeniyle tarikat yurtlarında yaşamak zorunda bırakılıyor.

### 200 Bin Liraya Yurt

İstanbul'da Fatih, Beşiktaş ve Kadıköy semtlerinde özel yurtların fiyatları cep yakan türden. İstanbul'da özel yurtlarda tek kişilik bir odanın aylık fiyatı 15-20 bin lira, bazı yurtlarda ise yıllık fiyatlar 200 bin bandına çıktı. 4 kişilik oda fiyatları aylık 10 bin lira civarındayken 6 kişilik ranzalı oda fiyatları ise 6 bin 700 liraya ulaştı. Öğrencilerin en çok ikamet ettiği ve üniversitelere yakın olan semtlerden biri olan Kadıköy ve Üsküdar'da ev kiralaları 20-30 bin, Fatih'teyse 15 bin lirayı geçti. Türkiye, OECD ülkeleri arasında 2023'nin üçüncü çeyreğinde en yüksek kira fiyatlarının olduğu ülke olarak kayıtlara geçti.

İstanbul'da KGYM'ye bağlı toplam 33 KYK yurdu bulunuyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne (İBB) ait 8 kız ve 6 erkek öğrenci yurdu var. Günde 2 öğün yemek veren İBB yurtlarının aylık ücreti 1300 lirayken yurt kapasitesi toplamda 5 bin 191. İstanbul genelinde bulunan yüzlerce özel yurdun temmuz ayı itibarıyla ücretleriye önceki yıla göre ortalama yüzde 85 ila yüzde 105 arasında arttı.

KYK çıkan öğrenciler koğuş gibi odalarda kalıyor. İBB yurtlarında kalanlar ise şartların daha iyi olduğunu söylüyor.

### Yemek Hakkı Yaptırımı

Marmara Üniversitesi öğrencisi Şeyma Karakaya İstanbul'da barınma krizi yaşayan binlerce öğrenciden biri. Daha önce kaldığı özel yurdun yaşam koşullarının iyi olmaması nedeniyle eve çıkmak zorunda kaldığını ifade eden Karakaya, "İstanbul'da yaşayan bir öğrenci olarak geçimimi sağlamak zorlanıyorum. Geçen sene kiram 5 bin liraydı, şu an ev sahibimiz 8 bin lira yaptı. Evden çıksak yeni ev bulamayacağız" ifadelerini kullandı.

Ülkede giderek derinleşen ekonomik kriz nedeniyle eğitim hayatına devam ederken çalışmak zorunda olduğunu belirten H.A. ise KYK yurtlarının öğrencilerin okuduğu üniversitelere uzak olan yerlerde çıktığını vurguladı. H.A., "KYK'de 4 kişilik odalarda kalıyoruz. Kendi kişisel alanımız yok. Gece ders çalışmam gerektiğinde ışıklar kapanıyor. Giriş çıkış saatleri de 23.00'da bitiyor. 3'üncü geç girişten sonra uyarı veriyorlar ve bu nedenle yemek alamıyorsun. 4'üncü uyarıdan sonra da yurttan atılıyorsun" ifadelerini kullandı.

### TÜGVA'ya Mecbur

Daha önce TÜGVA yurdunda kalan bir üniversite öğrencisi, "KYK yurdu çıkmadığı ve özel yurtlar da çok pahalı olduğu için TÜGVA'nın yurdunda kalıyordum. Kaldığım zaman aylık 3 bin 100 lira ödüyorduk ancak bize 1500 lira iade yapıyorlardı sebebiyse Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından burs sağlanmasıydı" dedi. Öğrenci, "Eğer KYK çıksaydı burada kalmazdım. İnsanlar özel yurtların pahalılığı ve KYK çıkmaması yüzünden TÜGVA gibi yurtlara mecbur bırakılıyorlar" ifadelerini kullandı. ODTÜ'de öğrenim gören üniversite öğrencisi kaldığı özel yurda ilişkin, "Yurdumda fiyatlar sürekli artıyor. Genel problemimiz yurda burslu olarak girsek bile her fırsatta para almaya çalışıyorlar. Kâr hırsı söz konusu" ifadelerini kullandı.

### Fiyatlar Yüzde 100 Arttı

Özel yurt müdürü Fevziye Çelen ise "Avrupa Yakası'nda geçen seneki fiyatlara göre bu seneki fiyatlar neredeyse yüzde 100 arttı. Fazlasını da artıran yurtlar var. Şu an için gelen var, her zaman için fiyat konuşuluyor. Bizim koşullarımız bu deyin giden de oluyor, koşullarını çok zorlayıp kayıt yaptıran da oluyor. İlk olarak gelip bütün yurtları gezmek istiyorlar. Lokasyondan ziyade, ilk etapta ekonomik değerlendirme sebebiyle tüm yurtları gezmek istiyorlar. Evleri tercih edemiyor öğrenciler, evler çok daha pahalı. Bizim kontenjanımızın yüzde 50'si dolu şu anda" dedi.

### **Doluluk Yüzde 35'de**

Tüm Yurt İşverenleri Sendikası Başkanı (TÜYİSEN) Ahmet Baydar ise, DHA'ya yaptığı açıklamada İstanbul'daki özel yurtlar hakkında, "Yurtların şu anki doluluk oranı yüzde 35'lerde ve özel yurtlarda yeterli kontenjan olacaktır. İstanbul'da ortalama yurt fiyatları bölge bölge değişkenlik göstermektedir. Beşiktaş, Kadıköy gibi merkezi ve üniversite öğrencisinin tercih ettiği bölgelerde biraz daha ücretler yüksek, doluluk oranları fazla olmaktadır" dedi.

### **Tek Şans Birlikte Ev**

Türkiye'nin üçüncü büyük kenti olan İzmir'de de öğrenciler son iki yılda olduğu gibi yine fahiş fiyatlarla mücadele ediyor. YÖK'ün 2022-2023 verilerine göre kentte 6'sı devlet üniversitesi olmak üzere 10 tane üniversite bulunuyor. Bu üniversitelerde ise toplam 188 bin 396 öğrenci eğitime devam ediyor. İzmir'de 27 bin 481 kişi kapasitesi olan KYK yurtlarında toplam öğrenci sayısının yalnızca yüzde 14,5'i konaklayabiliyor. Geriye kalan öğrenciler artan kira ve özel yurt fiyatlarıyla mücadele etmek zorunda bırakılıyor. İzmir'de öğrencilerin yoğunlukta olduğu Bornova ve Buca'da 10 bin TL'nin altında kiralık ev bulmak neredeyse imkânsız hale geldi. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin bulunduğu Balçova'da ise 1 artı 0 ev fiyatları 13 bin TL'den başlıyor ve artan oda sayısına göre 30 bin TL'ye kadar yükseliyor. Özel yurt fiyatları da 65 bin TL ile 130 bin TL arasında değişiyor. Bu rakamlar yurdun durumuna göre 200 bin TL'ye kadar çıkıyor.

Fahiş fiyatlardan ötürü öğrencilerin bulunduğu yerden çıkmak istemediklerini söyleyen Bornova'da emlakçılık yapan Veli Temel, "2 artı 1 dairelerin kiralari minimum 10 bin, 12 bin TL'den başlıyor. Konumuna ve evin özelliklerine göre bu fiyatlar değişerek 30 bin TL veya 40 bin TL'ye kadar çıkabiliyor. Yüksek kiralardan ötürü öğrenciler 2 artı 1 dairede 4 kişi barınmaya mecbur bırakılıyor. Kiralık daire bulabilecekleri bile belli değil. Bulabilirlerse kendilerini şanslı hissediyorlar" diye konuştu.

Hem öğrenci olan hem de Buca'da emlak sektöründe çalışan Şimal Oral, "Yurt bulamayan öğrenciler sokakta kalmamak için ev tutmak zorunda kalacak. Şu an eve çıkmak isteyen birisinin girişteki minimum maliyeti 40 bin, 50 bin TL. Bir öğrencinin tek başına eve çıkması çok zor. Kimse aylık 10 bin TL'yi tek başına ödeyemiyor. Asgari ücretle çalışmaya kalksa dahi geçinemez."

### **Muğla'da 3'te 1'ine Yurt**

Ege Bölgesi'nin bir diğer kenti olan Muğla'da ise öğrencileri yüksek kiralar ve yurt ücretleri bekliyor. YÖK'ün 2022-2023 verilerine göre Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde toplam 42 bin 288 öğrenci eğitim görüyor. Kentteki KYK yurtları 13 bin 830 yatak kapasitesine sahip. Bu da kentteki üniversite öğrencilerinin yüzde 32'sine denk geliyor. Muğla'daki her 3 öğrenciden ikisi devletin yurtlarından faydalanamıyor. Özel öğrenci yurtlarının fiyatları yıllık 70 bin TL ile 120 bin TL arasında değişiyor.

Muğla'da çoğunlukla öğrencilerin yaşadığı üniversite bölgesi olan Kötekli ve Yeniköy Mahallelerinde 1 artı 0 evler 6 bin TL'den başlıyor ve fiyat 20 bin TL'ye kadar yükseliyor. Muğla'da emlakçılık yapan bir kişi ev kiralari hakkında şunları söyledi: "Depremden beri fiyatlar sürekli yükseliyor. Yurtlarda yetersiz olunca önümüzdeki aylarda ev kiralari daha fazla yükselebilir."

### **KYK Yurt Ücretleri Açıklandı**

Kredi ve Yurtlar Kurumu'na (KYK) bağlı öğrenci yurtlarında da ücretler belli oldu. KYK yurt tipleri, 1.tip, 2. tip, 3.tip, 4.tip, 5.tip, 6.tip olarak sıralanırken, bu sınıflandırma; odanın büyüklüğü, kalan kişi sayısı, içerisinde tuvalet banyo olması gibi özelliklere göre belirleniyor. En ucuz KYK yurdu 1. tip olurken, en yüksek ücrete sahip olan yurt ise 6.tip olarak seçeneklerde yer alıyor.

Tip1 ücreti aylık 345 lira,

Tip2 ücreti aylık 405 lira,

Tip3 ücreti aylık 480 lira,

Tip5 ücreti aylık 510 lira ve

Tip6 ücreti aylık 570 lira oldu.

Özel ve KYK yurtları arasındaki yüksek ücret farkları dikkat çekiyor. Özellerde aylık 20 bin TL'ye kadar çıkıyor.

## AÖF KAYIT ÜCRETLERİNE YÜZDE 90'I AŞAN ZAM

Sınavsız ikinci üniversite için kayıt yaptırmak isteyen vatandaşları zamlı kayıt ücretleri karşıladı. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi (AÖF) kayıt ücretlerine yüzde 90'ı aşan zam yapıldı.

Sınavsız ikinci üniversite kayıtlarının başlamasıyla AÖF programlarına kayıt yaptırmak ya da kayıt yenilemek isteyen vatandaşlar yüzde 90'ı aşan zamlı fiyatlarla karşılaştı.

Geçen yıl 620 lirayla 1120 lira arasında değişen dönemlik kayıt ücretlerine zam geldi.

2023-2024 öğretim yılında dönemlik kayıt ücretleri 1180 lira ile 2 bin 80 lira arasında değişiyor.

Geçtiğimiz yıl dönemlik ücreti 620 lira olan bölümlerin hepsinin dönemlik ücreti yüzde 90,25 zamlı 1180 liraya çıkarken 870 lira dönemlik ücreti olan bölümlerin ücreti ise yüzde 80,45 zamlı 1570 liraya çıktı.

Önceki dönem 1095 lira olan yabancı dil eğitimi programlarının ücretleri ise 2 bin 80 lira oldu.

## BÜTÇE, DERNEK VE VAKIFLARA AKITILDI

**Eğitim alanındaki kritik çok sayıda sorun ödenek yetersizliği nedeniyle çözülemezken MEB, vakıf ve derneklere yılın ilk yarısında 2,5 milyar TL verdi. Bakanlık eğitimcilere verilen ödenekte ise cimri davrandı.**

Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) bu yılın Ocak-Haziran döneminde, "Cari Transferler" kaleminden yaptığı harcamaların detayları belli oldu. Eğitim bütçesinden vakıf ve derneklere aktarılan parada, yılın ilk yarısında geçen yılın aynı döneminde oranla yüzde 263'lük artış kaydedildi. Bu yılın eğitim bütçesinden, "Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar" için 3 milyar 612 milyon 10 bin TL ayrıldı. Vakıf ve derneklere aktarılması amacıyla eğitim bütçesine bu yıl yerleştirilen tutar da geçen yıla oranla yüzde 87 arttı.

Geçen yılın Ocak-Haziran döneminde vakıf ve derneklere 706 milyon 842 bin TL aktaran MEB, bu parayı bu yılın Ocak-Haziran döneminde 3,5 kat artırdı. MEB, vakıf ve derneklere yılın ilk altı ayında 2 milyar 566 milyon 318 bin TL aktardı. Bakanlığın, vakıf ve dernekler için ayırdığı 3 milyar 612 milyon 10 bin TL'nin yüzde 71'i yılın henüz ilk yarısında tüketildi.

### Eğitimcilere 'Cimri'

Vakıf ve derneklere milyarlarca lira para aktaran bakanlık, eğitimcilere ödenen hazırlık ödeneğini belirlerken cimri davrandı. Öğretim dönemlerinin başında eğitim çalışanlarına ödenen ve 2022-2023 eğitim öğretim döneminde bin 325 TL olan hazırlık ödeneği, 2023-2024 eğitim öğretim dönemi için yalnızca 75 TL artırılarak bin 400 TL olarak belirlendi.

## YKS'DE HÜSRAN

### Tıp, Hukuk, Mimarlık boş kaldı: Sonuç yine hayal kırıklığı

**YKS Yerleştirme sonuçları aynı bölümü kazananlar arasındaki uçurumu gösterdi. Tıp, hukuk, mühendislik gibi bölümler dolmadı. Vakıf üniversitelerine ilgi azaldı. Salim Ünsal, "Ekonomik kriz vakıf üniversitelerine ilgiyi azaltmış olabilir" derken Prof. Dr. Yıldırım "Puan farkları öğrencileri ayrıştırıyor" ifadelerini kullandı.**

Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) yerleştirme sonuçları önceki akşam açıklandı. ÖSYM ayrıca tercih ve yerleştirme sonuçlarına ilişkin sayısal bilgileri de paylaştı. Sınavda başarı sırası şart olan bölümlerin birçoğunda boşluklar oluştu. Bu boşlukların önemli bir kısmı ise vakıfların ücretli bölümlerinde gerçekleşti.

ÖSYM örgün yükseköğretim programlarında kontenjanın 99,8 dolduğunu, adayların yüzde 24,88'inin ilk tercihinde yerleştiğini açıkladı. Lisans programlarındaki 501 bin 607 kişilik kontenjana 481 bin 33 aday yerleştirildi. Ön lisans programlarındaki 421 804 kişilik kontenjana 416 bin 991 aday girmeye hak kazandı.. Böylece toplam 923 bin 411 kişilik kontenjanın 889 bin 24'ü doldu.

### Tekrar Tekrar Giriyorlar



Açıköğretim programlarındaki doluluk yüzde 100'e ulaştı. Üniversiteye yerleşen 288 bin 696 kişi ise daha önce yerleşmiş, bir yükseköğretim programını bitirmiş ve kaydını sildirmiş kişilerden oluştu. Toplamda ise boş kalan kontenjan sayısı 25 bin 387 bin oldu. Bu kontenjanın 20 bin 574'ünü 4 yıllık lisans programları, geri kalanını ise 2 yıllık önlisans programları oluşturdu. Boş kontenjan sayısı geçen yıl 17 bin olmuştu. Vakıf üniversitelerinin ise yüzde 95,3'ü doldu. Bu oran geçen yüzde 98'e yakındı.

Özellikle son yıllarda olduğu gibi mühendislik bölümlerinde boş kalan bölümler oldukça fazla. Bununla beraber yine düşüşte olan mimarlık bölümü de az tercih edilen ya da tercih edilmeyen bölümler arasında yer aldı. Tıp fakültesinde bile boş kalan kontenjan sayısı geçen yılın da üstüne çıkarak 700'ü aştı. Mimarlık ve inşaat mühendisliğinde ise boş kalan kontenjanların sayısı son yıllarda hep olduğu gibi bini geçti.

### **81 Programı Hiç Kimse Tercih Etmedi**

Tam 81 program ise kimse tarafından tercih edilmedi ve bu programlara yerleşen kişi sayısı sıfır oldu. Bu konuda da en çok dikkat çeken mühendislikler oldu. Örneğin inşaat mühendisliği 17 program kimse tarafından tercih edilmedi. Tıpta, diş hekimliğine ve hukukta 4'er program kimse tarafından rağbet görmedi. Son yılların en popüler mesleklerinden yazılım mühendisliğinde ise tercih edilmeyen program sayısı 3 oldu.

### **Aynı Bölümde 381 Puan Fark**

Yine aynı bölümler arasında puan farkları da geçen yıl olduğu gibi dikkat çekti. Bazı bölümlerde devasa denilebilecek düzeyde puan farkları oluştu. Başarı sırası şartı olan tıpta bile yaklaşık 100 puanlık bir fark oluştu. En yüksek puan alan öğrenci Hacettepe İngilizce Tıp bölümüne 559 puanla girdi. Tıptaki en düşük puan ise 459,1 oldu. En çok tercih edilen bölümlerden olan psikolojide de benzer bir durum ortaya çıktı. Boğaziçi psikoloji bölümüne en üst sıradan giren kişi 547 puan aldı. İstanbul Rumeli Üniversitesi'ne son sıradan giren kişi ise 166 puan aldı. Aradaki puan farkı tam 381 oldu. Moleküler biyoloji ve genetikte son sıradakiyle ilk sıradaki arasında ise tam 375 puanlık fark oluştu. Bölüme ilk sıradan Koç Üniversitesi'ne giren kişi 556 puan, son sıradan Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi'ne giren kişi ise 181 puan aldı.

### **268 Puan Farkla Sıra Arkadaşlığı**

Bunun yanında aynı üniversiteyi kazanan kişiler arasındaki fark da öne çıktı. Acıbadem Üniversitesi'nde psikoloji bölümüne ilk sıradan giren kişi 474 puan aldı. Son sırada giren kişi ise 188 puan aldı. Aradaki fark tam 286 puan oldu. Kadir Has Üniversitesi moleküler biyoloji ve genetikte de benzer bir durum oluştu. Bölüme ilk sıradan 474, son sıradan 206 puanla girildi. Aradaki fark tam 268 oldu. Sıralamada en büyük fark ise Necmettin Erbakan Üniversitesi tekstil teknolojisi bölümünde oldu. Bölüme son sıradan giren kişi 2 milyon 58 bininci, ilk sıradan giren kişi ise 68 bin 732'nci oldu. İki kişi arasındaki fark tam 1 milyon 990 bin 551 oldu.

### **BAZI BÖLÜMLERDE DİKKAT ÇEKEN BOŞ KONTENJANLAR ŞÖYLE OLDU:**

- 711 **TIP**
- 438 **DIŞ HEKİMLİĞİ**
- 1082 **MİMARLIK**
- 782 **HUKUK**
- 1084 **İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ**
- 664 **YAZILIM MÜHENDİSLİĞİ**
- 541 **MAKİNE MÜHENDİSLİĞİ**
- 370 **PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK**

**Kalan bölümlerin bazılarının kontenjanları ve yerleşen sayıları şöyle:**

- **Maltepe Üniversitesi ücretli tıp:** Kontenjan 15, yerleşen 0
- **İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi yüzde 50 burslu Tıp (İngilizce):** Kontenjan 51, yerleşen 2
- **Yakındoğu Üniversitesi yüzde 25 burslu tıp (İngilizce):** Kontenjan 57, yerleşen 2
- **İstanbul Galata Üniversitesi dış hekimliği (İngilizce):** Kontenjan 34, yerleşen 5
- **Bilgi Üniversitesi Hukuk:** Kontenjan 18, yerleşen 0
- **Yozgat Bozok Üniversitesi inşaat mühendisliği:** Kontenjan 20, yerleşen 1
- **Hakkari Üniversitesi inşaat mühendisliği:** Kontenjan 20, yerleşen 0
- **Atatürk Üniversitesi Felsefe Grubu Öğretmenliği:** Kontenjan 20, yerleşen 0
- **Kocaeli Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi yüzde 25 burslu dış hekimliği (İngilizce):** Kontenjan 28, yerleşen 8

### **35 Yaş Kontenjanı Çarpıklık Yarattı**

Puan farkları bununla da kalmadı. 35 yaş üstü kadın kontenjanı nedeniyle Boğaziçi ve ODTÜ gibi üniversitelere çok düşük puanlarla insanlar yerleşti. Örneğin Boğaziçi fizik bölümüne ilk sıradan giren kişi 533 puan alırken 35 yaş üstü kontenjanından 166 puanla girildi. ODTÜ iktisat bölümüne ise ilk sıradan giren aday 556 almasına karşın 35 yaş üstü kontenjanından giren son kişi 190 puan aldı.

Bu konuda dikkat çekici veriler şöyle oldu:

- **Boğaziçi Fizik:** İlk giren 533, 35 yaş üstü 166
- **Boğaziçi Kimya:** İlk giren 533, 35 yaş üstü 166
- **Boğaziçi moleküler biyoloji ve genetik:** İlk giren 537, 35 yaş üstü 195
- **Boğaziçi işletme:** İlk giren 547, 35 yaş üstü 218
- **ODTÜ Fizik:** İlk giren 556, 35 yaş üstü 190
- **ODTÜ İktisat:** İlk giren 535, 35 yaş üstü 194
- **İTÜ Ekonomi:** İlk giren 515, 35 yaş üstü 243

### **Tercihleri Ekonomik Kriz Etkiledi**

Sonuçları değerlendiren Rehberlik Uzmanı Salim Ünsal bekledikleri gibi bir durumla karşılaştıklarını ifade etti. Ünsal şunları söyledi: “Öncelikle sonuçlarda beklentimize aykırı bir durum yok diyebilirim. Hukuk, mühendislik gibi bölümlerde kontenjanda azalma olurken sınıf öğretmenliği, özel eğitim öğretmenliği ve bilgisayar mühendisliğinde puan yükselmeleri gözüküyor. Tıp ve eczacılıkta ise geçen seneye göre kayda değer bir yükselme yok. Ortaya çıkan tablo da özellikle ilk kez sisteme giren depremzede, şehit gazi yakınları ve 34 yaş üstü kadınlar için ayrılmış kontenjanlarda daha büyük bir ilginin depremzede öğrenciler tarafından oluştuğunu görüyoruz. 23 bin 600 kontenjandan 22 binini doldurmuş buradaki öğrenciler. Bu kategoride ilginin en az olduğu yer ise Şehit ve Gazi yakınları oldu.”

“Hukuk ve mühendislik bölümlerinde hem kontenjanların azalması hem de öğrencilerin daha az tercih etmesi gibi durum açığa çıktı” diyen Ünsal şöyle devam etti: “Vakıf üniversitelerinde barajdan kaynaklı bir durumun yanı sıra ekonomik krizden kaynaklı bir etkiden de söz etmek mümkün. Ayrıca vakıf üniversitelerinde de doluluk oranları itibarıyla geçen yıla göre bir düşüş söz konusu. Bu oran geçen sene yüzde 97,9 iken bu sene yüzde 95,3’e düşmüş durumda. Ekonomik sebeplerin kendini gösterdiğini söyleyebiliriz bu açıdan.”

### **Durum İç Açıcı Değil**

Genç işsizliğe de değinen Ünsal “Üniversitelere yerleşen öğrenciler 2 sene, 4 sene okuyor gözükeceği için genç işsizlik oranının içerisine girmeyecekler” ifadelerini kullandı ve şöyle devam etti: “Buradaki esas önemli mesele mezun oldukları zaman itibarıyla işe yerleşme olasılıklarının ne kadar olacağı olacak. Bu konuda durum çok iç açıcı değil. Ne yazık ki eğitim sisteminde değişim, dönüşümü gerçekleştirmedik. Bunun bir sonucu da üniversite memnuniyetsizliği ve üniversitelerin niteliğinin de düşmesi oluyor. Ayrıca bu sene konaklama, yeme içme, yaşam maliyetleri çok fazla arttı. Özellikle farklı illerde okul kazanan öğrencileri bekleyen, onları zorlayacak sorunlar bekliyor. KYK yurt kapasitesinin bütün öğrencileri karşılayacak düzeyde olmaması, ekonomik kriz ve

artan kiralardan geçen yıldan beri öğrencileri kendi illerinde okumaya itmişti. Bu sene bu oranın ne düzeyde olacağı tam olarak belli değil ama bu konuda sıkıntı büyük. Eskiden farklı illerde okuma oranı yüksekken şimdi tersine bir döngü durumu var. Bu sene de bu durumun devam edeceği bekleniyor.”

### **Puan Farkları Öğrencileri Ayırıyor**

ODTÜ Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Soner Yıldırım ise bölümler arasındaki farka dikkat çekti. Yıldırım “Aynı bölüme giriyor insanlar, ancak o kişiler ile müfredatın içeriği arasında korkunç farklar var. Dönem başlayıp, müfredat devreye girdiğinde puanı yüksek öğrenciler ile puanı düşük öğrenciler arasında müthiş bir ayrışma başlıyor. Bu ayrışmayı çok sağlıklı bulmuyorum. Sadece puan özelinde de değil. Eskiden sıralamalarda da bu gerçekleşiyordu” dedi.

“Sınava 3.5 milyon kişi giriyor, eskiden 10 sınıf masasına talep varken, artık 30 masaya talep var” diyen Yıldırım şöyle devam etti: “Okul açarak da bu talebi karşılayamıyorsunuz, çünkü herkes belirli üniversitelere gitmek, belirli bölümlerde okumak istiyor. Yeni açılan üniversitelere talep yok. Yani bu bir çözüm yolu olarak görülmemeli. Bir noktadan sonra tüm soruları doğru bilerseniz dahi ilk 100’e giremeyebilirsiniz. Meslek yüksekokulu sınavları ile üniversite sınavları ayrı şekillerde yapılmalı. Türkiye’de üniversiteler meslek yüksekokulu gibi görülüyor. Bunun yanında bilim için sınava giren, meslek için sınava giren, ikinci bahar olarak üniversite okuyacak olan, 50 yaşında mezuniyet için açık öğretim okuyan herkes tek pota içerisinde. Bu işleyiş doğru değil.”

### **İmam Hatipler Yine Başarısız Oldular**

Sınavda liselerin başarıları da dikkat çekti. Fen liseleri ve sosyal bilimler liseleri en başarılılar olurken imam hatip ve meslek liselerinin başarısızlığı yine dikkat çekti. Özel liseler de yine oldukça başarısız oldu.

ÖSYM verilerine göre liselerden 4 yıllık örgün programlara girenlerin oranı şöyle oldu:

**Fen lisesi:** Yüzde 80

**Sosyal bilimler lisesi:** Yüzde 68

**Anadolu liseleri:** Yüzde 36

**İmam hatip lisesi:** Yüzde 26

**Özel lise:** Yüzde 17

**Meslek lisesi:** Yüzde 6

## **SAYI ARTTI, NİTELİK AZALDI, İLGI DÜŞTÜ**

**AKP iktidarı ile ülkedeki tıp fakültesi sayısı 2,5 kat artarak 128’e çıktı. Pek çok eksik ile eğitim veren tıp fakültelerinin bazısında akademisyen bile yok. Bu durumun eğitimin kalitesini etkilediği, tıp fakültesine ilgiyi azalttığı belirtildi. Tabip odaları: Çalışma koşulları ve şiddet üniversite tercihini etkiledi.**

Ülkemizde 128 tıp fakültesi bulunuyor. Bunların 91’i devlet, 37’si vakıf üniversitesi. Bu tıp fakültelerinin ise bir çoğunun ne akademik kadrosu yeterli ne de hastane ve fakülte binası. Tıp eğitiminin kalitesinin giderek düştüğünü söyleyen hekimler ve tabip odaları “Tıp fakültesi eskisi kadar tercih edilmiyor. İktidarın sağlık politikaları, şiddet, çalışma koşulları gibi durumlar bunu da etkiliyor. Tıp fakültesi açmak sorunu çözmez önemli olan nitelikli ve yeterli akademik kadro ile eğitimlerin verilmesidir” dedi.

Türkiye, Avrupa’da en çok tıp fakültesi olan ülke konumunda. Avrupa’da nüfusça Türkiye’ye yakın ülkeler olan İngiltere ve İrlanda’da toplam 61, Fransa’da 54, İspanya’da 44, İtalya’da 47 ve nüfusu yaklaşık aynı olan Almanya’da ise sadece 43 tıp fakültesi bulunuyor. YKS yerleştirme sonucunda da çoğunluğu vakıf üniversitesine ait 700’ün üzerinde tıp ve 500’e yakın dış hekimliği fakültesi kontenjanı boş kaldı.

### **Tabela Üniversitesi**

Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi ve TTB Eğitim Kolu verilerine göre, nüfusa göre tıp fakültesi oranına bakıldığında Türkiye’nin, tıp fakültesi sayısı açısından dünyada da ilk sırada yer aldığı belirtildi. 91 devlet üniversitesi tıp fakültesinin 87’sinin bu yıl öğrenci alacağı anımsatılan açıklamada, özetle “Dört tıp fakültesi (Hacettepe Üniversitesi Beytepe, Suriye Çobanbey, Özbekistan İbn-i Sina ve Türkiye Uluslararası İslam Bilim Üniversitesi Tıp Fakültesi) kontenjan açmamış tabela tıp fakültesi konumundadır. 37 vakıf tıp fakültesinden ise 33’ü ilk kez bu yıl öğrenci alacak. Hasan Kalyoncu, İstanbul Bilgi, İstanbul Sebahattin Zaim ve Nuh Naci Yazgan

Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrenci almamaktadır. Bunun yanı sıra 14 tıp fakültesinde eğitimin bir kısmı ya da tamamı başka bir tıp fakültesinde yürütülmektedir. Bu tıp fakülteleri alt yapı, eğitici insan gücü ve olanakları açısından henüz eğitime hazır değildir. Devlet tıp fakültelerinin 32'sinin kendi hastanesi bulunmamaktadır. Bu konuda çok ciddi bir planlamaya ihtiyaç var" denildi.

### **Kötü Politikalar**

CHP Bursa milletvekili ve Halk Sağlığı Uzmanı Prof. Dr. Kayıhan Pala ise AKP ile birlikte tıp fakültesi sayısının 2.5 kat artığına dikkat çekerek "Sağlık emek gücü süreci, üç boyutlu ele alınmalı. Akıllı bir planlama, iyi yetiştirme ve yetişenleri istihdam etme. Maalesef AKP döneminde sağlık emek gücü bir süreç olarak ele alınmadı, nicelik ön plana çıkarılıp nitelik geri planda bırakıldı. Eğitim olanakları, öğretim üyesi olanaklarının sınırlı olması, hasta başında usta-çırak ilişkisini öğrenebilecekleri koşulların büyük ölçüde ortadan kalktığı bir tıp eğitimi ile karşı karşıyayız. Sağlıkta Dönüşüm Programı, sağlık hizmetleri tamamen metalaştı. Sağlıkta şiddet ön plana çıkmaya başladı. Ayrıca liyakatsiz yöneticilerinin kötü yönetimleri, hekimlerin yeterli gelir ve refah düzeyine erişememesi büyük bir düş kırıklığına uğrattı" dedi. "Tıp fakültesi eskisi kadar tercih edilmiyor mu?" sorusuna ise Pala, özetle şu yanıtı verdi: "Bunun iki önemli nedeninin olduğunu düşünüyorum. Birincisi başarılı öğrenciler, Türkiye sağlık sisteminin geldiği noktada tıp doktorluğunun kendilerine gerçekten iyi bir gelecek sağlayamayacağını düşünmeye başladılar. Diğer yandan açık kalan tıp fakültesi kontenjanları da ağırlıklı olarak vakıf üniversiteleri. Oralarda da da da o kadar yüksek ücretler talep ediliyorki ailelerin karşılanması mümkün değil. AKP'nin kötü sağlık politikaları ve kötü eğitim politikaları tüm bunları etkiliyor. Ayrıca kadavra sorunu, derslik, laboratuvar, öğretim görevlisi gibi sıkıntılarla nitelikli bir sağlık hizmeti verilemez."

TTB İkinci Başkanı Doç. Dr. Ali İhsan Ökten ise özetle şu değerlendirmeyi yaptı:

"Tıp fakültesi geçmiş yıllarda tercihlerde ön sıralardaydı, ancak artık öyle değil. Onun yerini mühendislik gibi bölümler aldı. Son dönemde hekimlerin yaşadığı sorunlar, şiddet, beyin göçü gibi faktörlere bakınca tıp fakülteleri tercihlerinde düşme olması normal kabul edilebilir. Böyle bir ortamda tıp fakültesinin eskisi kadar tercih edilebileceğini zannetmek hayal olur."

### **Akademisyeni Olmayan Fakülteler**

ÖSYM'nin tercihler için yayımladığı kılavuza göre bazı tıp fakültelerinin kadrosunda akademisyen bulunmuyor. Sağlık Bilimleri Üniversitesi'ne bağlı 6 fakültesinin akademisyen sayısı sıfır. Bu fakültelerin listesi şöyle:

- Trabzon Tıp Fakültesi
- Kayseri Tıp Fakültesi
- İzmir Tıp Fakültesi
- Erzurum Tıp Fakültesi
- Bursa Tıp Fakültesi
- Adana Tıp Fakültesi
- 2023 itibarıyla ülkemizde 128 tıp fakültesi bulunuyor
- Bunların 91'i devlet, 37'si vakıf üniversitelerine bağlı
- 11 ilde ise 2 ila 4 arasında tıp fakültesi var.
- Toplam olarak bakıldığında 60 ilde tıp eğitimi veriliyor.

### **Gecekondu Tıp Fakültesi Açılmasına Son Verilmeli**

- Tıp fakültelerinin kontenjanlarının her geçen yıl azalması gerekirken arttırılmasına son verilmelidir. Bu durum nitelikli eğitimin önündeki en büyük engel olarak durmakta.
- Gecekondu tıp fakültesi açılmasına son verilmeli. Yeni açılan tıp fakülteleri birleştirilerek hem fiziki koşullar hem de insan gücü birleştirilerek daha nitelikli duruma dönüştürülmeli.
- Devlet tıp fakültelerine ekonomik destekle birlikte araştırmanın ve eğitimin niteliği arttırılmalı.
- Toplumcu ve bütüncül yaklaşıma sağlığın tüm belirleyicilerini de gözeten ve etik değerlerin kazandırıldığı nitelikli bir tıp eğitimi olmalıdır.

## KOOPERATİF FAİZ BATAĞINA SAPLANDI

**İktidarın, ekonomik krizi perdelemesi amacıyla görevlendirdiği Tarım Kredi şirketleri faize battı.**

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri'ne bağlı şirketlerin Ocak-Haziran 2023 dönemine yönelik mali tabloları hazırlandı. Şirketlerin altı aylık bilançoları, yüksek faiz giderlerini gözler önüne serdi.

Tarım Kredi Kooperatifleri iştiraklerine yönelik bağımsız denetim raporlarına göre, yedi şirketin 2023'ün ilk yarısındaki faiz gideri 172 milyon 936 bin 578 TL olarak gerçekleşti. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Pahalılığa karşı piyasayı balanse etmek" görevi yüklediği ve talimatıyla mağaza sayısını artıran Tarım Kredi Pazarlama ve Marketçilik yüksek faiz gideriyle öne çıktı. Şirketin altı aylık faiz gideri, 126 milyon 306 bin 354 TL olarak hesaplandı. Aynı şirket 2023'ün ilk yarısında 434,1 milyon TL zarar etmişti.

### Milyonlarca Lira Faize

TK Market'in ardından 34 milyon 296 bin 236'lık faiz gideri ile Tarım Kredi Tedarik ve Üretim Anonim Şirketi, ikinci sırada yer aldı.

TK Market ve TK Tedarik'in yanı sıra kooperatif iştiraki diğer beş şirketin 2023'ün Ocak-Haziran dönemindeki faiz giderleri ise şöyle sıralandı:

**Lisanslı Depoculuk A.Ş.:** 3 milyon 737 bin 143 TL

**Lojistik A.Ş.:** 1 milyon 238 bin 83 TL

**İmece Plastik A.Ş.:** 6 milyon 279 bin 552 TL

**Teknoloji A.Ş.:** 1 milyon 79 bin 210 TL

### Bereket Katakaktı!

Öte yandan bilinçli tarımsal üretimi yaygınlaştırmak ve "Toprağa bereket katmak" amacıyla 1952'de kurulan GÜBRETAS da iktidarın kötü yönetim politikasından nasibini aldı. Siyasi kaygılarla yapıldığı öne sürülen atamaların sonucu bağımsız denetim raporuyla ortaya konuldu. 2020, 2021 ve 2022 yıllarını yüksek kâr ile kapatan GÜBRETAS'ın 2023 yılının ilk yarısında 532 milyon 729 bin 517 TL'lik zarar ettiği açıklandı.

Şirketin yönetim kurulunda yer alan isimler de "Tarım Kredi Kooperatifleri iştirakleri, AKP'nin çiftliği gibi oldu" eleştirilerinin haklılığını ortaya koydu. 2023 yılı itibarıyla şirketin yönetim kurulu ve üst yönetimi Nisan ayı itibarıyla son şeklini almıştı. Hüseyin Aydın, Yasin Ayaz, Aytaç Onkun, Hasan Dursun ve Ferhan Benli şirketin yönetim kurulunda yer alırken Musa Konan, Ali Fuat Hamurcu, Gökhan Gümüş ve Mehmet Halil Özsüer şirketin üst yönetimindeki isimler olmuştu.

## ZAMLA YETİNMEYEN İLAÇ FİRMALARI TEK TEK ÇEKİLİYOR

Bulunamayan ilaç sorunu sürerken, döviz endekslenen ilaç fiyatlarında kamunun baz aldığı avro kuruna yapılan son zamlar ilaç tekellerini memnun etmedi.

İsviçre merkezli Roche ilaç firması, "mevcut fiyatlandırma ve geri ödeme politikaları"ni gerekçe göstererek hayati öneme sahip organ naklinde kullanılan bir ilacını bu ay sonu itibarıyla Türkiye'ye getirmeyeceğini bildirdi. Firma, diğer ilaçları için de "endişeli" olduğunu açıkladı.

ABD merkezli Merck de global talep artışı ve üretim kapasitesinin yeterli olmamasını gerekçe göstererek, büyüme hormonu eksikliği tedavisinde kullanılan uzun süredir hastaların ulaşmakta güçlük çektiği Saizen adlı ilacını 2024 yılı başına kadar Türkiye'de pazara sunmayacağını açıkladı. Eczacı Cem Kılınç "Firmalar fiyatları beğenmiyor, bir pazarlık var aralarında devletle. Son olarak Roche ve Merck firmaları uzun süredir hiç olmayan bir şekilde, iki ilacı Türkiye piyasasına vermeyeceklerini deklare etmiş oldu. Bunlar önemli ilaçlar. Görünen noktada şu dakika itibarıyla yerine verilebilecek bir şey de yok" dedi. Öte yandan CHP İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi, Türkiye'deki 200 bin parkinson hastasının yaklaşık 6- 7 aydır ilaç bulamadığını, ilacın muadilinin de SGK ödeme listesinde yer almadığı için parası olanın ilaca ulaşabildiğini söyledi.

## ENGELLİ HAKLARI

Türkiye genelinde engelli bireylerin istatistiki bilgileri, en son "2011 yılı Nüfus ve Konut Araştırması" ile elde edilmiştir. Bu araştırmada, DSÖ tarafından geliştirilen, kısaca ICF olarak bilinen (Uluslararası İşlevsellik, Engellilik ve Sağlığın Sınıflandırılması) ile uyumlu olduğu söylenen bir soru setinden faydalanılmış fakat bu

sınıflandırma, 2011 yılından bu yana tam 7 kez güncellenmesine rağmen, hala 12 yıl öncesinin verileriyle devam edilmiştir.

Bir diğer engellilik araştırması, TÜİK'nun Türkiye Sağlık Araştırmasıdır. En güncel olan 2014-2019 yılları arasındaki, 15 yaş üstü vatandaşların genel sağlık durumu araştırmasında yer alan genel verilerdir. Burada genel yaklaşımla saptanan verilerde yaklaşık %15 oranında bir engellilik durumu gözlenmektedir. Bu verilerde de kadın engellilik durumu görme, işitme, yürüme ve öğrenmede Erkeğe göre çok daha baskındır.

Bu iki veri sistemine göre, nüfusun %7-15'i arasında değişen, kabaca %11'lik bir nüfusa karşılık geldiği düşünülen bir gruptur. Kısacası yaklaşık 10 milyon vatandaşımızın olduğunu tahmin ediyoruz.

Engelli nüfusa yönelik veri ihtiyacı, günümüzde, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde kurulmuş olan, "Ulusal Engelli Veri Sistemi" üzerinden sağlanmaktadır. Bu sistem, alınmış Engelli Sağlık Kurulu Raporları üzerinden bilgi vermektedir. Buna göre ülkemizde sadece 2.511.950 engelli kaydı bulunmakta ve engellilik çalışmalarının tersine daha Erkek egemen bir veri havuzu bulunmaktadır. (%44K, %56E) Bu sistem sadece başvuruları değerlendiren edilgen bir sistemdir ve buna göre değerlendirilen bir ekosistemde engellilerin hak temelli bir yaşam şekline kavuşmaları mümkün değildir.

Engellilik durumunu belgeleyebilmemizin tek yolu olan Engelli Raporları son dönemde, engellilerimiz için hak kayıplarına neden olmaktadır.

20 Şubat 2019'da yayınlanan yönetmelik ile daha önce engellilik düzeyi, evet/hayır ibaresi ile belirtilirken, sonrasında **Tam Bağımlı / Kısmi Bağımlı / Bağımsız** ibaresine dönünce, çok sayıda raporun engellilik oranında değişiklikler olmasına neden olmuştur. Bu durum engelli bireyler için ciddi mağduriyetler yaratmıştır. 2019 öncesi raporluların tekrar rapor için çağrıldıklarında ciddi hak kayıpları yaşadıkları gözlenmiş, önceki raporların devamının elzem olduğu izlenmiştir. Ayrıca, SÜREKLİ ibaresi ile verilen raporların, kurumsal taleplerle sürekli güncellenmesinin istenmesi son derece anlaşılmalıdır. **Sürekli** ibaresi, engelliliğin değişmeyeceğini vurgulamasına rağmen, rapor güncelleme talebi, hak kayıplarına neden olmaktadır.

Engelli aylıklarına bakacak olursak, 2013 yılında SGK kapsamından çıkarılarak, Sosyal Yardımlaşma Vakfına devredilmesi, aylıkların **Hak Temelinden, Muhtaçlık Temeli'ne** geçişine zemin oluşturmuştur. Yeni yapılan artışla bir asgari ücretin ancak ¼'ü kadar olan engelli aylığı, insani koşulları bulundurmamakta; bakım veren aile üyelerinin sosyal güvencesizliği ise olayı tamamen muhtaçlık zeminine taşımaktadır.

Engelliler için savunduğumuz bağımsız yaşam hakkı, ancak ve ancak devletin engellilere bakış açısının değişmesiyle gerçekleşebilir.

Uluslararası engelli kriterlerine dayalı, kriterlerin sürekli değişmediği, özlük haklarının tam verildiği, hane içindeki kişi başı gelir seviyesinin bir asgari ücret tutarının 1/3'ünün değil, engellinin bizzat kendisinin gelirinin değerlendirildiği, en az bir asgari ücret üzerinden hesaplanacak ve dayanağı olan istihdam kriterlerinin uygulandığı bir düzenle gerçekleşebilir.

## ÇÖKEN SAĞLIK SİSTEMİNDE ÇARESİZLİĞİN CARESİ SOSYAL MEDYA

**Kamu sağlık sisteminden hizmet almak neredeyse imkânsız hale gelirken, özel hastanelerin de yüksek faturalar çıkartması hasta ve hasta yakınlarını çileden çıkarıyor. Yurttaş, sorunlarına son çare olarak Sağlık Bakanlığı'na sosyal medyadan yazarak çözüm arıyor.**

Tıkanma noktasına gelen sağlık sistemi ve hastaların yaşadığı sorunlar, Sağlık Bakanlığı'nın sosyal medya hesaplarına da yansdı. Çok sayıda hasta, bakanlığın sosyal medyadaki resmi hesaplarına yaşadıklarını sorunları yazarak, çözüm üretilmesini istiyor. Bir hasta ultrason için 2023-2024-2025 randevularının dolu olduğunu yazarken, bir başka hasta ise özel hastanelerin kendilerinden fahiş ücretler talep ettiklerini söylüyor. Hastaların pek çoğu, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'ya serzenişte bulunurken, hekimler bu durumu "Yurttaş, sorununa çözümü sosyal medyadan arıyor. Bu durum sağlık sisteminin tıkanığının bir fotoğrafıdır" sözleriyle özetliyor.

AKP iktidarının övdüğü Sağlıkta Dönüşüm Programı ve beraberinde kamu sağlık sisteminden yurttaşın hizmet almasının neredeyse imkânsız hale gelmesi, hasta ve hasta yakınlarının çaresizliğini de gözler önüne seriyor.

### İpin Ucu Kaçtı

Yurttaş, kamu hastanelerinden muayene, ameliyat, tetkik gibi randevuları bulamıyor. Özel hastanelere gidenler yüksek ücretler ödemek zorunda kalıyor. Bu sorunlara bazen aşı bulamama bazen SMA testinin sonucunu aylar sonra alma gibi yenileri de ekleniyor. Telefon başında ya da internette randevu almak için saatlerini geçiren

hastalar, sorunlarına çareyi sosyal medyada arıyor. Sağlık Bakanlığı'nın resmi Twitter adresi üzerinden bakan Fahrettin Koca ile irtibata geçmeye çalışan hasta ve hasta yakınları seslerinin duyulmasını istiyor.

Balıkesir Tabip Odası eski başkanlarından ve eski CHP Balıkesir milletvekili Dr. Fikret Şahin, sağlık sisteminde gelinen noktanın bakanlığın sosyal medya hesaplarına da yansıdığını söyledi. Şahin "Vatandaşın sorunu her geçen gün artıyor. Twitter hesabında dahi vatandaşın bunu yazması sağlık sisteminin giderek sıkıntıya girdiği, vatandaşın sağlık hizmeti alamadığı, randevu sorununun her geçen gün arttığına dair binlerce serzeniş var. AKP iktidarının sağlık politikaları nedeniyle sağlık sistemi kitlendi. Türkiye'de artık sağlık hizmeti bir kamu hizmeti olmanın dışına çıkmıştır. Ultrason sonrasına 3 yıl verilir mi?" diye sordu.

### 'Ultrason Sırasına Girdik 3 Yıl Dolu Denildi'

Sağlık Bakanlığı'nın sosyal medya hesabına yurttaşların yazdığı şikâyetlerden bazıları şöyle;

- Mersin Gülnar Devlet Hastanesi'nde bir tane bile kadın doğum doktoru yok. İnsanları mağdur ediyorsunuz.
- Tokat-Zile'de 1 aydır kolonoskopi cihazı bozuk ve ne zaman geleceği hakkında kimsenin bilgisi bile yok.
- Göğsümdeki kitle için gittiğim Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hastanesi'nde mamografiyi hemen çekerken ultrason için 23 Ocak 2024 tarihine gün verdiler. Ben ya bu ağrıyla 6 ay randevum gelsin diye bekleyeceğim ya da 950 TL verip özelde çektirceğim.
- 5 aydır SMA taşıyıcılığı test sonucu bekliyorum. Sağlık Bakanlığında test kiti yokmuş
- Aylarca devlet hastaneleri randevu vermiyor. Onkoloji dahil kronik hastalıklar için randevu bulamıyoruz.
- Özel hastanelerle nasıl antlaşma yapıyorsunuz merak ediyorum, Trabzon Karadeniz Medikal Park Hastanesi Dahiliye muayene 860 TL, 3 ayrı tahlil 1.300 TL toplam 2.160 TL. Allah emeklinin yardımcısı olsun..!
- Ağrı Eğitim ve Araştırma Hastanesi'de 500-600 arasında kanser hastası bulunmaktadır. Onkoloji bölümünde doktor bulunmadığı için mağduriyet yaşanmaktadır.
- Çapa Devlet Hastanesi'nden annemi kalp ve damar hastalıklarına götürdük muayene ettiler, ultrason istediler. Ultrason sırasına girdik gün almak için 2023-2024-2025 doludur dediler, gidin özele çektirin isterseniz bir ultrason için 3 sene beklememiz gerek, yardımcı olur musunuz?

## MUAYENE ÜCRETLERİNE ZAM GELDİ

Resmi Gazete'de yayınlanan SGK Sağlık Uygulama Tebliği'ndeki yeni düzenlemeye göre muayene ücretlerine ve tıbbî malzeme bedellerine zam geldi.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Sağlık Uygulama Tebliği'nde değişiklik yapılmasına dair tebliğ Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlandı. Düzenlemelere göre, "Ayaktan Başvurularda Ödeme Listesi"nde yer alan vaka başı muayene ücretleri artırıldı.

Tebliğdeki düzenlemelere göre, "Ayaktan Başvurularda Ödeme Listesi"nde yer alan vaka başı muayene tutarlarında artışa gidildi. Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu'nun aldığı karara göre acil tıp, beyin ve sinir cerrahisi, çocuk sağlığı ve hastalıkları gibi bazı uzmanlık dallarının yer aldığı muayene ücretlerine yüzde 50 zam yapıldı.

### Tüm İşlemlerde Ücret Artışı

"Hizmet Başı İşlem Puan Listesi"nde yer alan KVC-Kardiyoloji, organ doku nakli ve kemik iliği, yoğun bakım, hemodiyaliz, kan bileşenleri, doğum, yardımcı üreme tedavileri ve bununla ilişkin genel tetkikler, sünnet, kadavradan donör temini gibi işlem kodları da dahil olmak üzere tüm işlemlerde artış yapıldı.

"Tanıya Dayalı İşlem Puan Listesi"nde yer alan KVC-Kardiyoloji, organ doku nakli ve kemik iliği işlemleri, yoğun bakım işlemleri ve hemodiyaliz işlemlerine ait işlem kodları da dahil olmak üzere tüm işlemlerde artışa gidildi.

### Diş Tedavisinde Artış

"Diş Tedavileri Puan Listesi"nde yer alan tüm işlem kodları da arttı.

Genel Sağlık Sigortalılarının hastanelerde aldıkları sağlık hizmetlerinde kullanılan tıbbi malzeme bedellerine de zam geldi.

## KIZAMIK VAKALARINDAKİ ARTIŞ

Sağlık Bakanlığı 18 Ağustos tarihinde kızamık vakalarında yaşanan artış nedeniyle 81 ilin il sağlık müdürlüklerine bir yazı göndermiştir.

İlgili yazıda, "Genişletilmiş Bağışıklama Programı kapsamında yürütülen kızamık, kızamıkçık, kabakulak aşı kapsayıcılığının ülke genelinde artırılması için eksik aşı ve aşısız kişilere ulaşılması önem arz etmektedir. Eksik aşıların yoğun bulunduğu tespit edilen yerlerde il sağlık müdürlüklerinin koordinasyonunda ilçe sağlık müdürlükleri ve toplum sağlığı merkezleri tarafından oluşturulacak mobil ekipler aracılığıyla aşısız ve eksik aşı çocukların aşılarının tamamlanması sağlanmalı" denilmiştir.

TTB Aile Hekimliği Kolu (AHEK) **Kızamık aşısının 7 yaşında yapıldığını ancak Covid-19 döneminde erkene çekildiğini vurgulamıştır. Bu durum ise bir kafa karışıklığına ve tereddüde yol açmış durumdadır. Bu konuda Sağlık Bakanlığı'ndan bilgilendirici bir açıklama yapılmalıdır yanı sıra da halka aşı çağrısı yapması ması. Hâlâ tereddütü olan insanlar var. Bakanlık aşı kararsızlığı ile etkin bir mücadele yürütmeli"** ifadelerini kullandı

Türkiye'deki son bir yıllık kızamık vakalarına baktığımızda; 2023 Ocak ayında 193, Şubat'ta 340, Mart'ta 445, Nisan'da 506, Mayıs'ta 567 ve Haziran'da 782 olmak üzere düzenli biçimde bir artış olduğunu gözlemlemekteyiz.



## MEVSİMLİK GEZİCİ TARIM İŞÇİLİĞİ

### Mevsimlik gezici tarım işçiliği ve sosyal güvenlik hakkı.

Tarım işçiliği ve mevsimlik gezici tarım işçiliği birbirinden farklı iki kavramdır. Bu iki kavramın birbiri arasındaki farklılığın esas nedeni ise sosyal güvencedir.

Tarım işçisi bir işverene bağımlı olarak çalışan kişilerdir. Bir başka deyişle işçi ile işveren arasında iş sözleşmesi yapılmaktadır. Mevcut 4857 sayılı iş kanununda tarım işleri; tarım ve orman işlerinde yapılacak işler olarak belirtilmiştir.



Oysaki mevsimlik gezici tarım işçiliği ise işçi, işçi ve işveren arasında arabuluculuk görevi yürüten elçi ve dayı başları ve mülk sahibi arasında kurulan ve herhangi bir hukuki içeriği sahip olmayan enformel bir iş ilişkisidir. Kısacası kayıt dışı, mevsimsel ve güvencesiz bir istihdam biçimidir.

Yine mevsimlik gezici tarım işçileri mevsimsel etkilere bağlı sezona dayalı olarak çalıştıkları için sürekli göçebe halindedir. Daha çok doğu ve güney doğu illerinden gelen ve genelde çocuklarında dahil olduğu **güvencesiz göçebe aile işçileri** olarak da adlandırılabilir.

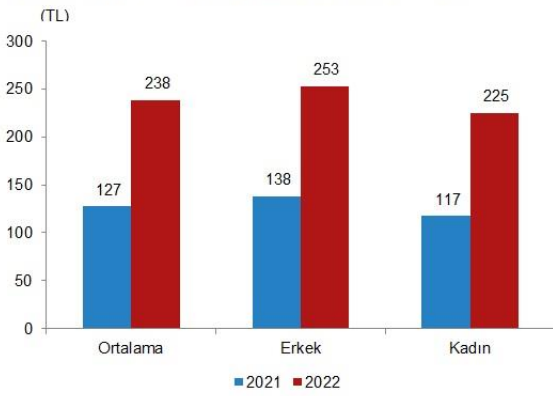
Mevcut iş kanunu ve borçlar kanununda gezici mevsimlik işçiler ile ilgili herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Türk hukuk sistemi içerisinde yer almayan bu istihdam biçiminde doğal olarak çalışanların baştan düzenli ücret hakkı ve iş kanununda yer alan diğer haklardan yoksun oldukları gibi işçi sağlığı ve güvenliği hükümleri ve sosyal güvenlik hakkından da mahrum olarak çalışmaktadır.

Uluslararası çalışma örgütü tarafından 2001 yılında kabul edilip 2003 yılında yürürlüğe giren “**184 Nolu Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Sözleşmesi**” tarım çalışanlarına ilişkin önemli düzenlemeler getirmiştir. Türkiye tarafından henüz onaylanmayan bu sözleşmenin 21’inci maddesine göre mevsimlik tarım işçileri iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı koruma kapsamı alınmalı, mesleki risk ve kazalara karşı sigorta veya sosyal güvenlik rejimine dahil edilmelidir.

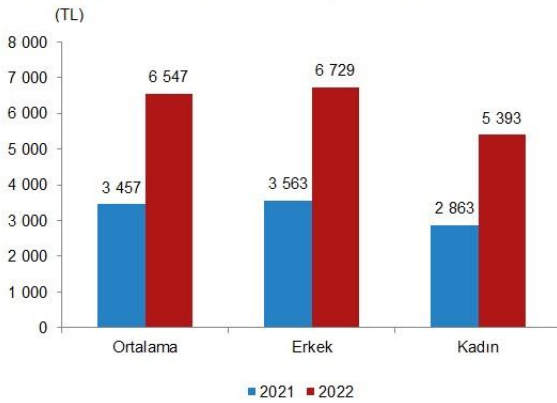
### TÜİK verilerine göre mevsimlik tarım işçilerin ücretleri.

TÜİK verilerine göre 2022 tarımsal işletmelerde mevsimlik tarım işçilerinin günlük ücretleri ortalama 238 TL olarak tespit edilmiştir. Ücretler erkek işçiler için 253 TL, kadın işçiler için ise 225 TL’dir.

Mevsimlik işçilerin ortalama günlük ücretleri, 2021-2022



Sürekli işçilerin ortalama aylık ücretleri, 2021-2022



Tarım ve Orman Bakanlığının genelgesi ile 2023 için mevsimlik tarım işçilerinin günlük yevmiyesi ise 447 TL olarak belirlenmiştir. Lakin her yıl olduğu gibi belirlenen bu ücretlerin altında işçilerin çalıştırıldığına dair birçok haber mevcuttur. Ayrıca işçiler aldıkları ücretlerin bir kısmını da kendilerine iş bulan dayı başı veya elçilere de vermektedir. Bu durumda göz önüne alındığında günde 10-12 saat çalışan mevsimlik tarım işçilerin aylık kazançları asgari ücretin altında kalmaktadır.

Yine TÜİK 2022 yılı verilerine göre en çok mevsimlik işçi göçü alan iller ve illerde ödenen ücretler şu şekildedir;

Mevsimlik işçilerin günlük ücretleri		
Daily wages of seasonal agricultural workers		
İller	Kadın	Erkek
Provinces	Female	Male
Adana	202	222
Ankara	191	191
Antalya	192	234
Aydın	196	258
Balıkesir	167	216
Bursa	211	251
Çanakkale	202	256
Denizli	186	241
Edirne	220	274
Eskişehir	216	265
Gaziantep	207	241
Giresun	301	340
Hatay	139	191
Isparta	231	240
Mersin	192	218
İzmir	192	255
Konya	211	279
Malatya	217	241
Manisa	240	274
Kahramanmaraş	232	286
Ordu	305	323
Sakarya	250	275
Samsun	278	279
Zonguldak	236	240
Ardahan	-	362
Kilis	175	193
Osmaniye	215	295
Düzce	252	289

#### TÜİK, Tarımsal İşletme İşgücü Ücret Yapısı, 2022

#### Tarımda istihdam ve kayıt dışı istihdam.

TÜİK tarafından açıklanan ocak ve mart aylarına kapsayan birinci çeyrek iş gücü verilerine göre tarım alanında istihdam edilenlerin toplam sayısı 4 milyon 690 bin kişi iken toplam istihdam içinde kayıt dışı olarak istihdam edilenlerin sayısı 3 milyon 786 bin kişidir.

**Yani TÜİK verilerine göre tarım sektöründe istihdam edilen çalışanlardan her 100 kişiden 80 kişi kayıt dışı olarak çalışmaktadır.**

Bu verilerin içerisinde mevsimlik gezici tarım işçilerin olup olmadığı ayrıca açıklanmamaktadır.

Bu durumda her yıl göç yollarında 500 binden fazla mevsimlik tarım işçisinin var olduğu söylenebilir.

Mevsimlik gezici tarım işçiliğinin kayıt dışı alanında özellikle görünmeyen yüzü çocuklardır. Mevcut 4857 sayılı iş kanununu 71. Maddesi çalıştırma yaşı ve çocukları çalıştırma yasağı başlığında şu ifadeler yer almaktadır;

**“On beş yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılması yasaktır. Ancak, on dört yaşını doldurmuş ve zorunlu ilköğretim çağını tamamlamış olan çocuklar; bedensel, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak hafif işlerde çalıştırılabilirler”.**

Lakin mevcut yasaya göre 15 yaşından küçük çocuklar aileleri ile mevsimlik gezici tarım işçisi olduklarından ucuz iş gücü olarak kullanılmaktadırlar.

#### Tarım sektöründe iş kazaları ve iş cinayetleri (SGK ve İSİG verileri)

SGK yıllık iş kazaları istatistiklerini her yılın sonunda açıklamaktadır. Bu bakımdan 2022 yılının sonunda açıklanan 2021 yılı iş kazaları istatistikleri resmi SGK verilerine göre şu an en güncel verilerdir.

En son SGK verilerine göre 2021 yılında; **tarımla ilgili meslek türü, ormancılık, bahçecilik, balık çiftçiliği, canlı hayvanlarla çalışmada** toplamda 3 bin 723 iş kazası gerçekleşirken yine bu kazalar sonucunda kayıtlı verilere göre 2021 yılının genelinde tarım sektöründe 24 işçinin yaşamını yitirdiği açıklanmıştır.

Resmi veriler tarım sektöründe meydana gelen iş kazalarını ve bu kazalarda yaşamını yitiren işçilerin sayısını yansıtmaktan uzaktır. Zira SGK verileri sadece iş kanununda belirtilen tarım alanında çalışmayı esas alırken, iş kanunu kapsamında yer almayan mevsimlik tarım işçilerinin geçirmiş oldukları iş kazalarını ve iş cinayetlerini kayıt altına almamaktadır.

Ayrıca mevsimlik tarım işçilerinin iş cinayetlerinde yaşamını yitirmelerinin en önemli sebepleri arasında; **uygun olmayan ulaşım araçlarının kullanılması, eskiyen traktörler, işçilerin barınma-dinlenme-temizlik alanlarının yetersizliği, kene ısırılmaları vb. ölümlerin temel nedenlerini oluşturuyor.**

Örnek vermek gerekirse İSİG verilerine göre 2021 yılında Türkiye genelinde en az 2170 işçi iş cinayetlerinde yaşamını kaybederken tarım sektöründe iş cinayetlerinde yaşamını yitiren işçilerin sayısı ise en az 318'dir.

İSİG verilerine göre 2022 yılında iş cinayetlerinde yaşamını yitiren işçi sayısı 1843 iken tarım sektöründe bu sayı 184,

2023 yılının ilk 7 ayında ise tarım sektöründe toplamda 179 işçi yaşamını yitirmiştir.

### **Mevsimlik Tarım İşçilerinin Sorunlarının Çözümüne Dair 10 Öneri**

1-Mevsimlik tarım işçilerinin kayıt dışı çalıştırılmasına derhal son verilmelidir.

2-Mevsimlik tarım işçilerinin arabuluculuk görevi yürüten ve herhangi bir hukuki statüsü bulunmayan elçi ve dayıbaşı gibi enformel iş ilişkisinin kurulmasına son verilmelidir.

3-Mevsimlik tarım işçileri iş kanunu kapsamına alınmalıdır.

4-Mevsimlik tarım işçileri için her yıl belirlenen günlük ücretler, açlık sınırının altına olmayacak şekilde belirlenmelidir.

5-Mevsimlik tarım işçilerinin çalıştıkları bölgelerde düzenli olarak sağlık taramaları yapılmalıdır. Kaldıkları alanların hijyen koşullarına uygun olup olmadığı sürekli olarak denetlenmelidir.

6-Mevsimlik tarım işçilerinin en fazla yaşamını yitirdiği trafik kazalarıyla ilgili gerekli önlemler alınmalıdır. Kazalara yola açan araçların seyahatlerde kullanımını önüne geçilmelidir.

7-Kadın ve erkek emekçiler arasındaki ücret eşitsizliğinin önüne geçilmelidir.

8-Mevsimlik tarım işlerinde çocuk işçiliğine göz yumulmamalıdır. Bu konu ile ilgili gerekli tedbirler alınmalıdır. Ayrıca çocuklar için kreş ve yaz okulu uygulaması hayata geçirilmelidir.

9-Mevsimlik tarım işçilerinin karşı karşıya kaldığı ayrımcılığın ortadan kaldırılması için gerekli düzenlemeler hayata geçirilmelidir.

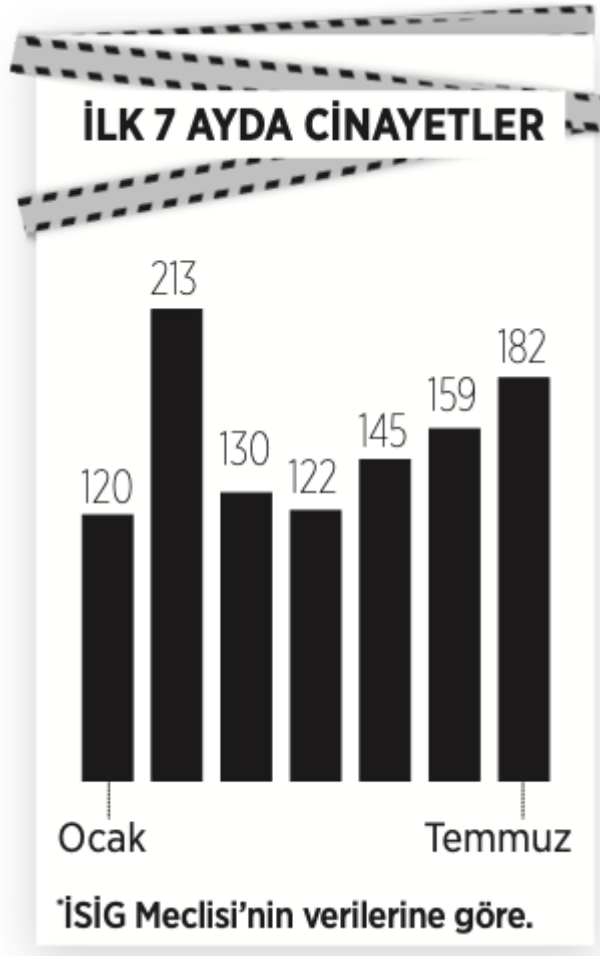
10-Türkiye, uluslararası çalışma örgütü tarafından 2001 yılında kabul edilip 2003 yılında yürürlüğe giren "184 Nolu Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Sözleşmesi" tarım çalışanlarına ilişkin önemli düzenlemeyi derhal onaylamalıdır.

## **AĞUSTOS BİTMEYEN 119 CİNAYET!**

**İş cinayetlerinin sonu gelmiyor. Ağustos ayı bitmeden 119 işçi çalışırken hayatını kaybetti. İSİG Meclisi'nden Turan, emekçilerin kötü çalışma koşullarına dikkat çekti.**

Ülkede iş cinayetlerinin ardı arkası kesilmiyor. Neredeyse her gün en az bir işçi yaşamını yitiriyor. Bu ay henüz sona ermedi ancak kara bir leke gibi tarihe geçti. Ağustos ayının ilk 20 gününde ülkede en az 119 işçi çalışırken öldü. Bu yılın neredeyse ilk 8 ayında hayatını kaybeden işçi sayısı ise en az 1.190 oldu.

Ülkede yaşanan iş cinayetlerinin sebeplerini değerlendiren İSİG Meclisi İstanbul Koordinasyonu Üyesi Gökhan Turan, çalışma koşullarının kötü olduğuna ve bu nedenle sürekli cinayetlerin meydana geldiğine dikkat çekti. İş cinayetlerinin takibinin yapılması gerektiğine değinen Turan, "Tarım işçilerinin durumu kötü, bunun yanında çocuk işçiliği artıyor. Ayrıca göçmen işçiler büyükşehirlere sürülüyor. İşverenler tarafından hızlı şekilde iş bilmeyen, ara eleman olarak alınan ekipler inşaat sektöründe çalışmak durumunda kalıyor. Bu da kazaların olmasını sağlayan ana unsurlardan biri" dedi.



Çalışma koşullarının oldukça kötü olduğunu vurgulayan Turan, "Asgari ücrete çalışan ve mesaiye kalan insanların koşullarını hepimiz biliyoruz. İşveren ve devlet çalışma yapmıyor" diye de ekledi. Yüksek sıcaklıklar nedeniyle de işçilerin yaşamını yitirdiğini belirten Turan, şöyle konuştu: "Sıcak havalardaki çalışma koşulları değerlendirilmeli. Geçen günlerde PTT çalışanı arkadaşımız hayatını kaybetti. Diğer iş koşulları için de durum vahim. Temmuz ayında asgari ücrete gelen zam geçim standartlarını iyileştirmedi. İşçiler artık erken kalkıp, mesailerinden gece daha geç saatlerde çıkıyor. Bunların takibi yapılmalı. Bunun için sendikalılığın oranı artmalı. Sendikalar artık görünür hale gelmeli."

## SIĞINMACI TEHDİDİ VE TEDBİRSİZLİK

**Şanlıurfa'da infiale yol açan çocuk tecavüzünde failin Suriyeli olmasına gösterilen tepkilere karşın bugüne kadar yaşanan benzer pek çok olaydaki toplumsal tepkisizlik, cezasızlık ve iktidarın örtbas etme yaklaşımı 'tacizleri' yaygınlaştırıyor. Ülkemizdeki sığınmacı tehlikesinin geldiği noktayı sergileyen bu olaylara rağmen iktidarın hâlâ ortaya bir plan ve strateji koyamamış olması öngörüsüzlüğün sonucudur.**

Şanlıurfa'nın Bozova ilçesinde yaşanan çocuk tecavüzü, ülkenin her yanında büyük tepkiye ve infiale neden oldu. Özellikle tacizin faillerinin Suriyeli olması tepkilerin büyümesine, şiddete, yıkıma yol açtı. Failin Suriyeli olmasından kaynaklı kitlesel infiale karşın, Türk vatandaşlarının faili olduğu, geçmişte ve günümüzde yaşanan benzer olaylardaki toplumsal suskunluk, tepkisizlik kabul edilemez. İktidara yakın bir cemaat vakfına bağlı okulda 50 küçük çocuğun uğradığı tecavüz vakasına karşı iktidarın örtbas girişimi, dönemin bakanlarının söz konusu vakfı yüceltip sahiplenmesi hâlâ akıllarda. Çocuklara duyarsızlığın zirvesini oluşturan bu olayda sergilenen toplumsal umursamazlık ve yargısal cezasızlık sonucu o vakıf, iktidarın sağladığı olanaklarla daha da büyüdü. Onlarca çocuğun iktidara yakın diye denetlenmeyen vakfa ait okulda istismar ve tecavüze uğradığı dönemde, o ilin Milli Eğitim Müdürü olan bürokratin ödüllendirilmesine geçen hafta benzer olayların yaşandığı Şanlıurfa'ya il Milli Eğitim Müdürü olarak atanması ibret vericidir. Yine iktidara yakın bir başka cemaat vakfında küçük yaşta kız çocuğunun babası tarafından evlendirilip, tecavüze uğradığı olayda ailenin, yargının, adli tıp ve devlet hastanesi hekiminin iş birliği içinde hareket etmesi, çocuklara karşı organize bir kötülüğün resmi himaye altında olmasından öte bir şey değildir.

✓ Şanlıurfa'daki olayda tepkilerin temelinde failin Suriyeli olması yatarken aynı zamanda bu olay, çocuk istismarının ötesinde Türkiye'deki sığınmacılardan kaynaklı toplumsal gerilimlerin kısa sürede küçük bir kıvılcımla nereye varabileceğini de gösterdi.

İngiltere Başbakanı Rishi Sunak, ülkesindeki sığınmacıları şehir dışında kıyılara demirlenen devasa gemilerde tecrit altında tutma uygulamasını başlatırken, bunun gerekçesini 'Her gün İngiliz vergi mükelleflerinin 4-5 milyon sterlinini sığınmacıların, mültecilerin otel parasına ayıramayız' sözleriyle ifade etti. Türkiye'de ise 2011'den bu yana 'muhacir-ensar' teziyle resmi sayıları 6 milyona, gayri resmi olarak 10-12 milyona ulaştığı belirtilen sığınmacılara yapılan harcamaların tutarı 6 yıl önce 40 milyar dolar olarak açıklanmıştı. Şu andaki tutar bilinmiyor, hesabı verilmiyor. 100 milyar doları geçtiği tahmin edilen bir kaynak, milletin vergileriyle bütçeden sığınmacılara harcanıyor.

Şanlıurfa-Bozova'da yaşananların gerekçesi çocuk tacizi olsa da gelinen aşamada sığınmacılardan kaynaklı tehdit, risk ve toplumsal gerginliğin hangi noktalara varabileceğini gösteriyor. Aradan geçen 12 yıla karşılık hala ortaya bir sığınmacı-kaçak göçmen planı-programı koyamayan iktidar, aynı beceriksizlik ve öngörüsüzlüğü hızla büyüyen siyasi, ekonomik, etnik ve insani risk boyutunda da sergiliyor.

## SURİYE İLE NORMALLEŞME GİRİŞİMLERİ ÇIKMAZA GİRDİ

**Suriye ile normalleşme girişimleri çıkmaza girmiş görünüyor. İktidar Suriye'de ABD ile yakınlaşırken, Arap medyası Türkiye destekli ÖSO'nun Suriye'de İran'a karşı kullanılacağını öne sürüyor. Şam yönetimi, 20 Suriye askerinin öldürüldüğü IŞİD saldırısından ABD, İsrail ve 'işgalci' diye nitelendirdiği Türkiye'yi sorumlu tuttu!**

Suriye'nin kuzeyinde, Suriye ordusu ve Şii İranlı milislerin kontrolündeki Deyr ez Zor kentinde geçen hafta gerçekleştirilen saldırıda 20 Suriye askeri öldürüldü. Saldırıyı uzun bir aradan sonra sesini duyuran IŞİD üstlendi. Şam yönetimi saldırının gerisinde ABD'nin yer aldığını, IŞİD'in ABD tarafından bölgedeki siyasi ve askeri amaçlarını gerçekleştirmek için kullanılan bir örgüt olduğunu öne sürdü. Şam yönetimi açıklamasında İsrail ve Türkiye'yi ABD'ye destek vermekle suçladı. İsrail, ABD ve Türkiye'yi 'işgalci' olarak nitelendirdi.

Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, bazı yabancı TV kanallarına verdiği mülakatlarda Türkiye'nin 'işgalci' olduğunu, Suriye'nin egemenliğini ihlal ettiğini, bölgedeki cihatçı terör örgütlerine parasal ve askeri destek sağladığını iddia etti. Esad, TSK Suriye'den tamamen çekilene kadar CB Erdoğan ile görüşmeyeceğini belirtti. TSK'nın Suriye'de kontrol ettiği tüm yerlerden çekilerek buraları Suriye ordusuna bırakması, İdlib'in Suriye ordusuna devredilmesi, Şam yönetiminin 'terör örgütü' sayılan ÖSO, SMO, Ahrar üş Şam vb. örgütlere desteğin kesilmesi vb. koşulları yineledi.

İktidar 2011'de Suriye iç savaşı başlayınca o dönemde Obama yönetimiyle Esad'ı devirmek üzere muhaliflerin 'eğitilip-donatılmasını' öngören iş birliği mutabakatı yapmıştı. Türkiye'de eğitilip-donatılıp Esad'a karşı savaşmak üzere Suriye'ye gönderilenlerin büyük bölümü IŞİD ya da El Nusra'ya katıldı. Eğit-donat planı başarısız olunca bu kez önce Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) kuruldu. Ardından ÖSO ve TSK destekli diğer gruplar Suriye Milli Ordusu'na (SMO) dönüştü. Suriyeli muhalifler Esad karşıtı geçici hükümeti de iktidar desteğiyle Gaziantep'te kurdu. O dönemde ABD ve Türkiye ile Esad karşıtı ittifaka destek veren Katar, BAE, Suudi Arabistan, şimdi Şam yönetimiyle tekrar resmi ilişkileri başlattı.

Bu süreçte Rusya'nın 2015'te sahaya inmesi, İran ile ortaklaşa Şam yönetimine destek vermesi dengeleri değiştirdi, ABD de Türkiye ile başarısız olan eğit-donat programını PKK uzantısı PYD-YPG'ye yönlendirdi. IŞİD ve cihatçılara karşı bu gruplarla ittifak yaptı.

IŞİD'in gerçekleştirdiği son saldırı, ABD'nin Suriye'de İran etkisini kırma hamlesi olarak görülebilir. ABD, iki gün önce aniden Kuzey Suriye'de PYD-YPG-SDG ile ortak tatbikat başlattı. ÖSO ve Türkiye destekli diğer gruplara yaptırım kararı aldı. Bu gelişme İran'a karşı iş birliği pazarlığında henüz mutabakat olmadığını işaret ediyor.

İktidarın Suriye'de ABD ile yakınlaşması, Türkiye'yi Rusya ve İran ile karşı karşıya getirebilir. Rusya ve İran da PYD-YPG ile yakınlaşma yanında, yaklaşan kış öncesinde her iki ülke Türkiye'ye karşı enerji kozunu masaya sürebilir. **Tüm gelişmeler, Suriye'de tablonun karmaşık ve kritik bir sürece doğru ilerlediğini, Suriye ile normalleşme girişimlerinde çıkmaza girildiğini gösteriyor**

## ABD VE AB'DE SAVAŞTAN KAYIP YAŞIYOR!

**ABD ve AB'de Rusya-Ukrayna savaşından dolayı ortaya çıkan ağır parasal ve askeri maliyetler, kamuoyunda hükümetlere karşı tepkileri büyütürken, Ukrayna'nın Rusya'nın ele geçirdiği toprakları Rusya'ya bırakması,**

**karşılığında NATO üyeliğine alınması tartışılmaya başlandı. Ukrayna'nın tepki gösterdiği ve kabul etmeyeceğini ilan ettiği 'ver kurtul' formülünün açığa çıkması NATO'da rahatsızlık yarattı!**

22 Şubat 2022'de başlayan Rusya-Ukrayna savaşında ABD'nin şu ana kadar Ukrayna'ya yaptığı yardımlar 113 milyar dolara ulaşırken, ABD son olarak Danimarka ve Hollanda hava kuvvetleri filosundan Ukrayna'ya F-16 savaş uçağı verilmesini de onayladı. ABD, Almanya, Fransa, İngiltere, Polonya'nın Ukrayna'ya milyarlarca dolarlık askeri malzeme, silah, mühimmat, tank, zırhlı araç, füze sistemleri vb. desteğine rağmen istenen başarı elde edilemediği gibi Ukrayna'ya sağlanan desteğin ortaya çıkarttığı ağır ekonomik maliyetler ABD ve AB ülkelerinde kamuoyu tepkisine yol açarak hükümetleri zorlamaya başladı.

Peş peşe açılan davalar ve seçime müdahale iddialarıyla yargılanan eski Başkan Trump 2024'te yeniden aday olmayı hedeflerken, seçilirse Ukrayna'ya desteği derhal keseceğini, 'savaşı bir günde bitireceğini' vaat ediyor. Biden'ın rakiplerinden Kennedy de 'ABD'li vergi mükelleflerinin milyarlarca dolarının' Ukrayna için kullanılmasına karşı olduğunu söylüyor. Avrupa ülkelerinde de Ukrayna'ya verilen siyasi-mali-askeri desteğin hükümetleri 'yormaya başladığı' medyada sıkça dile getiriliyor. Özellikle Rusya'ya yaptırımlar, doğalgazın kesilmesi, enerji faturaları Avrupa kamuoyunda hoşnutsuzluğu büyütüyor.

Geçen hafta Norveç'te düzenlenen bir NATO konferansında Genel Sekreter Jens Stoltenberg'in başdanışmanı ve özel kalem müdürü Stian Jenssen'in savaşı sona erdirmek için tartışılan çözüm seçeneklerinden birisinin; 'Ukrayna'nın şu ana kadar kaybettiği, Rusya tarafından ele geçirilen Doğu Ukrayna'daki topraklarından vazgeçmesi, karşılığında NATO üyeliğine alınması' olduğunu açıkladı. Ukrayna'nın 'Kırım da dahil tüm topraklarını Rusya'dan geri alana kadar savaşa devam edeceğini' ilan etmesi üzerine NATO bunun sadece Jenssen'in düşüncesi olduğunu duyurdu. Ancak böyle bir görüşün NATO'nun üst düzey bir ismi tarafından dile getirilmesi bile Ukrayna'nın Rusya'ya toprak vermesinin seçeneklerden birisi olarak masada yer aldığını, batılı ülkelerin gerek kamuoyu tepkisi gerekse askeri ve mali yükten yorulduğunu, savaşın sona erdirilmesi için Ukrayna'yı tavize zorlayacak alternatiflerin NATO içinde konuşulduğunu gösteriyor. Tüm mali ve askeri desteğe rağmen Ukrayna ordusunun başarılı olamaması, ABD-AB kamuoyu ve medyasında 'Ukrayna'ya daha ne kadar süre para akıtılmaya devam edecek?' sorusunun yüksek sesle tartışılmasına yol açtı. Bu arada Çin, İran ve son olarak Suudi Arabistan'ın savaşı sona erdirmek için arabuluculuk girişimleri sonuçsuz kaldı.

Yakın dönemde barış zor görünürken gelecek yıl kasımda ABD Başkanlık seçimi var. Saha ve savaş şartlarında bir değişiklik olmazsa 2024 17 Mart'ta Putin, 31 Mart'ta da Zelenskiy başkanlık seçimine gidecek. Batı, Zelenskiy yerine Ukrayna'ya yeni bir başkan adayı arayabilir. **Dolayısıyla 2024'te üç ülkedeki bu seçimler sonuçlanmadan Karadeniz'e barışın gelmesi kanımca zayıf bir ihtimal.**

## **KKM'DEN ÇIKIŞ PARÇA İŞLERLE DEĞİL, BÜTÜNCÜL BİR STRATEJİ VE PROGRAMLA OLMALI**

**Hükümetin "Hazine'ye tek kuruş yük getirmeyecek" diyerek pazarladığı Kur Korumalı Mevduat "elde avuçta ne varsa yiyip bitiren hayırsız evlada" dönüştü. Geçen yıldan bu yana KKM nedeniyle Hazine'nin kasasından çıkan para 152 milyar lira. Bir de Merkez Bankasının kasasından çıkanlar var. Bu sır gibi saklanıyor. Merkez Bankası bilançosu verilerinden anladığımız, KKM'in Merkez Bankası'na yani devlete zararı 17 Ağustos itibarıyla 565 milyar lira. Yani KKM için bugüne kadar toplam 717 milyar lira ödemişiz. Ortada çok büyük bir yıkım var.**

### **Eylül'de Bütçe Süreci Başlıyor**

Eylül ayında başlayacak bütçe süreci, bu çerçevede hazırlanacak Orta Vadeli Program ve zamanı gelen 12. Kalkınma Planı çerçevesinde ekonomide tüm aktörlere ufuk verecek bir plan ve programın neler içermesi gerektiğini de toplantımızda değerlendirdik. Örgütlerimizin süren kongreler süreci ve yedi ay sonra gerçekleşecek, yerel seçimlerle ilgili yapacaklarımız da toplantımızın bir diğer gündem maddesiydi.

### **Millet Erdoğan'ın Hatalarının Bedelini, Canıyla ve Malıyla Ödüyor**

Büyük Selçuklu'nun büyük veziri Nizamülmülk, Siyasetname'sinde; "Yöneticilerin işledikleri günahdan daha büyük günah yoktur diyor. Zira diyor devam ediyor. Zira sıradan bir insanın yaptığı bir hata sadece kendisine zarar verebilecekken idarecinin bir hatası, bir millete mal olabilir" diyor. Cahilce işlere engel olan yöneticinin "Allah'ın lütfuna mazhar olacağını", bilimi yâr ve yardımcı tutarsa, "İki cihanda da bahtiyar olacağını" söylüyor. Bizde son beş yıldır, kural tanımayan, akıldan ve bilimden uzak işler yapan, "Ben yaptım oldu" diyen bir kişi iş başında. Bilimle ve akılla didişerek yaptığı hataların faturasını milletimiz işiyle, aşısıyla, yeri geldiğinde canıyla ve malıyla ödüyor.

## **Her Şeyi Elllerine Yüzlerine Bulaştırdılar**

Tüm yetkileri tek bir kişiye veren, ucube bir rejim sonrasında "Her şeyi çok hızlı yapacağız" diye işe başladılar ve her şeyi ama her şeyi ellerine yüzlerine bulaştırdılar. Dengesiz, denetimsiz sistemde, yanlış üniversiteye, yanlış rektör bile atadılar. Son beş yılda 151 Cumhurbaşkanı Kararnamesi çıkardılar. Bunun 83 tanesi yani yarısından fazlası, önceki kararnamele düzelten kararnamele. Deprem oldu, binalar yıkıldı. Marmara Depremi'nde enkaz başına derhal intikal ederek, binlerce canı kurtaran Mehmetçik'imizi zamanında sahaya süremediler. Çalışma ekipleri ile enkazı, operatörlerle iş makinalarını buluşturamadılar. Kurtarılabilecek vatandaşlarımızın yıkıntıların altında, soğukta, yardım çağıra çağıra ölmesine neden oldular. Deprem bölgesinde hala barınma sorunu sürüyor. Su yok. Su sorunu da sürüyor.

## **Mevduatlarda Dolarizasyon Cumhuriyet Tarihinin Rekorunu Kırdı**

Önceki seçimlerde ekonomiyi iyi göstermek için milletin 128 milyar dolarını yakmışlardı, bu seçimden önce de milletin 199 milyar dolarını daha arka kapı operasyonlarıyla buharlaştırdılar. Devlet yönetimi böyle, afet yönetimi böyle, ekonomi yönetimi de onlardan hiç farklı değil... Güya "Model" dediler. Faiz takıntısıyla ekonominin tüm dengelerini alt üst ettiler. "Faiz inince, enflasyon da iner" diyerek akıldan, bilimden uzak safsataların peşine takıldılar. Faiz talimatla inince hem kur, hem enflasyon patladı. Bu defa adına "liralaşma" dedikleri bir başka safsatayla, TL mevduatı, dövize endeksleyiverdiler. Faizden kaçarken dolarizasyona yakalandılar. Hortlattıkları enflasyon, milli paramızı pul etti. Paramızın "değer saklama" işlevini bitirdi. Rahmetli Turgut Özal'ın, "İnşallah gençlerimiz bundan ders alır. Bir daha böyle hesapsız kitapsız hatalar yaparak, gelecek nesilleri zor taşınan yük altına sokmaz" diyerek kaldırdığı, bu ülkeye çok büyük bedeller ödeten, Dövizle Çevrilebilir Mevduat'ı modifiye ettiler. "Kur Korumalı Mevduat" deyip yeniden getirdiler. Sonuç? Sonuç işte bu: Bu Mevduat Dolarizasyon Grafiği. Dolarizasyon yüzde 70'e dayanmış. Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en yüksek seviyesine çıkmış. Biz böyle bir tabloyla ne 1990'larda, ne de 2001 krizi zamanında karşılaştık.

## **KKM'nin Görünen Faturası 717 Milyar TL**

Ama biz bunların olacağını söyledik. Hükümeti defalarca uyardık. Ve geldiğimiz noktada ne yazık ki biz haklı çıktık. Elbette bundan hiç mutlu değiliz. 11 Ağustos itibarıyla Kur Korumalı Mevduat bakiyesi, 125 milyar dolara ulaştı. "Hazine'ye tek kuruş yük getirmeyecek" diyerek pazarladıkları KKM, elde avuçta ne varsa yiyip bitiren hayırsız evlada dönüştü. Geçen yıldan bu yana KKM nedeniyle Hazine'nin kasasından çıkan para, 152 milyar lira. Bir de Merkez Bankasının kasasından çıkanlar var? Ama bunun ne kadar olduğunu tam olarak bilmiyoruz. Çünkü burada şeffaflık yok. Devlet sırrı gibi saklıyorlar. Millet iradesinin tecelligâhı Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bile bilgi vermiyorlar. Merkez Bankası bilançosu verilerinden anladığımız, KKM'in Merkez Bankası'na yani devlete zararı, 17 Ağustos itibarıyla 565 milyar lira. Ortada çok büyük bir yıkım var. Yani KKM için bugüne kadar 717 milyar lira ödemişiz.

## **Maliyetin Bilançosu**

Bunu ödemeseydik, her bir aileye 27 bin 577 lira verebilirdik. Bu parayla iki tane Osmangazi Köprüsü dahil İstanbul-İzmir Otoyolu yapabilir, üstüne bir tane Yavuz Sultan Selim Köprüsü iki tane de Avrasya Tüneli yapabilirdik. İşte kendilerini akıllı, uyanık sananların getirdiği KKM'nin şu ana kadar millete neye mal olduğunun basit bir bilançosu...

## **Tek Adam Yönetiminin Diktiği Son Tüy**

KKM, 2018 yılında başlayan tek adam yönetiminin bu ülke ekonomisine diktiği son tüydür. Daha önce dövizle borçlandırılan bir avuç şirketi kurtarmak için Merkez Bankası'nın arka kapısından satılan 128 milyar doların bu millete çıkan faturasıdır. Yandaş zombi şirketlerin "Yüksek enflasyon" ortamında TL borçlarının düşük faizle ödenmesine yardımcı olmak için halkımızın sırtına yüklenen yüküdür. Emekliden, çiftçiden, işsiz gençten, milyonlarca dar ve sabit gelirliden milyarlarca liranın alınıp bir avuç zengin yandaşa peşkeş çekilmesidir.

## **Erdoğan'ın Büyük Projesini Cami Avlusuna Bıraktılar**

Ekonomi yönetiminin yeni vitrini, bu durumu sürdürmeyeceklerinin farkında. Bu süreç kontrol altına alınmadan, dışarıdan para bulamayacaklarını da gayet iyi biliyorlar. Önce torba yasayla, Hazine'den bu hesaplara ödenen garantileri Merkez Bankası'na aktardılar. Bir başka ifadeyle bu ödemeleri bütçeden kaçırdılar. Ama kimseyi ikna edemediler. Daha önce döviz hesaplarını Kur Korumalı Mevduat'a çevirmek için bankalara hedef koyan hükümet, bu hafta sonu çıktı bir takım kararlar açıkladı. Kur Korumalı Mevduatı, Türk Lirası mevduata çevirmek için hedef koydu. Yeni ekonomi vitrini, Erdoğan'ın ekonomiyi ayağa kaldıracak "Büyük projesini" -tırnak içinde söylüyorum- bir anda cami avlusuna bırakıverdi.

## **Önce Bunları Açıklayacaksınız**

Şimdi bir yandan Bankaların yabancı para zorunlu karşılıklarını artırarak, döviz rezervlerini makyajlamaya, döviz tevdiat hesaplarının cazibesini azaltmaya, diğer yandan bankaların menkul kıymet tesisleriyle oynayarak, KKM yükünü hafifletmeye çalışacaklar. Yine parça parça, bölük pörçük işler. Çok açık söyleyelim. Bu iş böyle yapılmaz. Ülkenin başına bela ettiğiniz KKM, böyle tasfiye edilmez. Önce bir kere geleceksiniz bu KKM'nin kamuya yükü ne kadar? Bunu kalem kalem Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde açıklayacaksınız. KKM'nin ne kadarı bireylere, ne kadarı şirketlere ait? Ne kadarı yerlilere, ne kadarı yabancılara ait? KKM kapsamında ne kadar vergi muafiyeti sağladınız? Bunları bir milletle paylaşacaksınız.

## **Sonra Orta Vadeli Çıkış Stratejisi Açıklayacaksınız**

Sonra da KKM'den çıkış için orta vadeli bir strateji hazırlayacaksınız. Bu stratejiyi bütüncül bir makroekonomik programın içine yerleştireceksiniz. Bunları yapacaksınız ki, millet ve tüm dünya, "Galiba ekonomide oyunun kuralları değişti, gerçekten değişiyor, enflasyon aşağı doğru gidecek gerekenler yapılacak" diye düşünüp sizin bu öngördüğünüz geçişi asgari maliyetle tamamlayabilsin. Ama bunları yapmadan alelacele aldığınız kararlarla dün ak dediğiniz, bugün kara diyerek, piyasalarda belirsizliği ve huzursuzluğu daha da arttırmaktan başka bir şey yapamazsınız.

## **Banka Faizleri Fırlayacak, Süper Mevduat Geliyor**

İşte daha birkaç hafta önce Merkez Bankası'nın yeni başkanı, TL mevduat faizlerinin düşmesini alkışlıyordu. "TL mevduat faizi, politika faizine yaklaşmalı" diyordu tamam. Ama şimdi bu hafta sonu aldıkları son kararlarla, TL mevduat faizleri hızla artmak zorunda. Bu kararı uygulamak için yani KKM'den TL mevduatına geçilmesini sağlamak için bankalar KKM mevduat sahiplerini çok yüksek faizli mevduatlarla TL mevduata dönmeye, ikna etmeye çalışmak zorundalar. Yani bir çeşit "süper mevduatlar" geliyor diyebiliriz. Mevduat faizlerinin yükselmesi demek, banka açısından para toplamanın maliyetinin de yükselmesi demek. Bankalar hayır müessesesi değil. Bunu bir yerden çıkaracaklar. Bankaların verdiği hizmetlerin ve vatandaşa verecekleri kredilerin ister istemez faizleri yükselecek. Ve ben bir şey söyleyeyim. Önümüzdeki dönemde krediye ulaşmak bugünkünden çok daha maliyetli olacak.

## **Bankacılık Sisteminin Telleri Gerilecek**

Suni teneffüslle ayakta duran zombi şirketler için, borç yükü altında ezilen, "Ali'nin külahını Veli'ye Veli'nin külahını Ali'ye giydirerek" geçinmeye çalışan aileler için hayat çok daha zorlaşacak. Piyasada çekler bankalardan dönmeye başladı. Finansman sıkıntıları her zeminde dillendiriliyor. Ticari krediler için bir düzenleme yapılmazsa, iş insanları daha da daralacak. Ödeme zincirleri kopma tehlikesiyle karşı karşıya kalacak. KKM'den Türk Lirası mevduata geçiş hedefini tutturamayan bankalar düşük faizli Hazine kağıtlarını almaya zorlanacak. Böylece, bankacılık sisteminin telleri daha fazla gerilecek. Bundan sonra yapılan her baskı telin kopma riskini artıracak.

## **Bankacılık Hisselerindeki Düşüş "Bıyıklı Yatırımcının" İşi Mi?**

Bu arada bir hususunda altını çizmek ve sormak istiyorum. Bu kararın öncesinde banka hisselerinde yaklaşık 400 puanlık bir düşüş yaşandı. Bu düşüşün arkasında, bazı "bıyıklı yatırımcıların" kararı önceden haber alarak harekete geçmesi söz konusu mudur değil midir? Bu konuya hızla açıklama getirilmesi gerekiyor. Güveni sağlamak, bankacılık sektöründe tansiyonu daha fazla yükseltmemek için bunu hemen yapmak şart.

## **Tutarlı Bir Program Gerekliyor**

Bir ekonomi yönetiminin kredibilitesi, söyledikleriyle, yaptıklarının uyumlu olmasına bağlıdır demiştim. Söz ile eylem uyumlu değilse, güveni sağlayamazsınız. Ne yazık ki bu ülkede en hızlı harcanan makam, Merkez Bankası başkanlık makamı oldu. Son beş yılda, beş Merkez Bankası başkanı gördük. Onun için biz yeni başkana da, yeni Hazine ve Maliye Bakanı'na da buradan sesleniyoruz: Artık daha fazla zaman kaybetmeyin. Herkese güven verecek tutarlı bir programı milletin önüne koyun. Faturayı milletin sırtına yüklemekten artık vazgeçin. Bu programın içerisinde, KKM'yi nasıl tasfiye edeceğinizi milletle bir paylaşın. Söz verdiğiniz gibi "şeffaf" olun. Hesap vermekten kaçmayın.

## **OVP Doğuları Yapmak İçin Bir Fırsat**

Bütçe süreci başlıyor. Orta Vadeli Programı açıklayacaksınız. 12. Kalkınma Planı'nın da eli kulağında. Bu resmi dokümanlar bu ortamda çok daha önemli hale geldi. Önünüzde bir fırsat var. Laf olsun torba dolsun diye değil, bu defa ciddi bir stratejiyi de OVP ile birlikte açıklayın. Yoksa Sarayın irrasyonelliğinin vebali, sizin sırtınızda kalır. Genel Başkanımız da dün yaptığı açıklamada bu çağrıda bulundu. Bunlar yapılmazsa milletimizin ödeyeceği



fatura altından kalkılması çok zor bir noktaya ulaşacak. Yapabilirler mi? Ben buradan açıkça söyleyeyim. En büyük kısıt Sarayda oturdukça hayır.

### **Erdoğan'ın Ekonomi Çarı Zamdan Başka Bir Şey Yapmadı**

Sonuçta, KKM'nin yılsonunda millete yüzlerce milyar liralık fatura çıkarması kaçınılmaz. Bunu Merkez Bankası nasıl ödeyecek? Tulumbada su var mı? Hayır. O halde ne yapacak? Para basacak. Peki, Merkez Bankası hem para basıp, hem enflasyonla nasıl mücadele edecek? Etmeyecek. Bunu kendileri de açıkça söylüyorlar zaten. Ne dedi Merkez Bankası Başkanı, "Önümüzdeki üç yıl çift haneli enflasyon" olacak dedi. Niyet belli, para basacaklar milletin elindeki avucundakini, enflasyonla alacaklar. Milleti daha da fakirleştirecekler. Erdoğan'ın ekonominin başına "Ekonominin Yeni Çarı" olarak getirdiği Şimşek'in ağzından, beylik laflar dışında hiçbir şey çıkmıyor. Geldiği günden bu yana zamdan başka bir şey yapmadı. Bir de en son kumpir yemiş. Bir tasarruf genelgesi çıkardı, onu da ciddiye alan olmadı. Ama enflasyonun sorumlusunu bulmuş, "Memur zammı yüzünden böyle oldu" diyor. Dolar baronlarına, dövizle garanti verdiğiniz yandaşlara milyarları kaptıracaksınız, sonra da enflasyonun sorumlusu memur olacak. Bir AK Partili belediye meclisi üyesi de "Alın terinin hakkından tasarruf olmaz" diyen sendikaya affedersiniz "Ulan tarla mı kazıyorsunuz? Ne alın teri?" diye laf yetiştiriyor. İşte Ak Parti zihniyetinin devlete, devletin memuruna bakışı bu!

### **Tek Bildikleri Zam**

Ekonominin dar gününde göreve gelen Hükümetlerin ellerinde ilk 100 gün, ilk 6 ay, ilk 1 yıl yapacaklarına dair acil eylem planları olur. Ama gördük ki bunların elinde bunların hiçbiri yokmuş. Bildikleri tek şey zam. Gün aşırı zam yapıyorlar. Biz, Millet İttifakı'nın ekonomistleri olarak 2 bin 300 maddelik bir Ortak Politikalar Mutabakat Metni yazmıştık. Genel Başkanlarımızda bunu onaylamıştı. Hiçbir şey yapamıyorsanız, oradan bir şeyler okuyup uygulayın. Ama o da yok.

### **Sin Külahın Görünmesin**

Milletimiz böyle bozuk ve liyakatsiz bir yönetimi hak etmiyor. Demografik fırsat penceremiz hızla kapansa da hala genç nüfus avantajımız sürüyor. 4,5 saatlik uçuş mesafesinde 1,5 milyarlık nüfusa, 58 ülkeye ve 21,5 trilyon dolarlık bir pazara erişme imkânımız var. Önceki krizlerde, alınan önlemlere hızla cevap veren dinamik bir ekonomimiz var. Ülkenin bu potansiyelini harekete geçirecek, plan ve programlar, bir yol haritası artık gecikmeden açıklanmalıdır. Uygulanacak programın pusulası sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme nirengi noktası ise refahın adil paylaşımı olmalıdır. Bugün yaşanan sıkıntıların sorumlusu olan Erdoğan her zaman yaptığı gibi, millet hayat pahalılığı altında inim inim inerken, "Sin külahın görünmesin" diyerek, sütre gerisinde duruyor.

### **Hayat Pahalılığının Anası Da Babası Da Erdoğan**

Sadece hayat pahalılığı değil, borçlar da milletin belini büktü. Geçen yılsonundan bugüne icra dairelerine gelen yeni dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 59 artmış, 9 milyona dayanmış. Hükümetin umurunda değil. Vatandaş kendi haline terk etmişler, kaderine bırakmışlar. Seçimde kendine destek olan, kazanması için dua eden, "Erdoğan kazanmasaydı, milyonlarca mülteci kapımıza yığılacaktı" diyen, Macaristan başbakanı Orban'a Kuruluş Günü Kutlamalarına katılım adı altında minnet ziyaretlerindeler... Bunlar vatandaşa sabır talkını veriyor, kendileri salkımı yandaşlarıyla birlikte yutuyor. Yüzde 33 enflasyon beklenen yılda memura ve memur emeklisine yüzde 10+15 zam önerecek kadar gerçeğe bağlarını kopartmışlar. Bu hükümetten refah beklemek, tekeden süt çıkmasını beklemek gibi bir şey. Seçimde ittifak yaptıkları ortakları sanki bu düzene destek veren kendileri değilmiş gibi şimdi, "Yüksek fiyatlar yüzünden gençler evlenemiyor" diye sızlanıyorlar. Saray'ın belediye başkanları da çıkmış, Gaziantep'te hakkını arayan işçiye; "Bunun sorumlusu ne sizsiniz ne patron. Tek sorumlu yüksek enflasyon" diye nutuk atıyor. "İki yıl sonra enflasyon tek haneye düşecek, biraz daha sabredin" diye akıl veriyor. Bu hayat pahalılığının sebebi yüksek enflasyon da yüksek enflasyonun sebebi kim? Biz söyleyelim. Siz korkuyorsunuz biz söyleyelim. Ülkede olup bitenin sorumlusu bellidir. Bu hayat pahalılığının nesebi sahihtir. Bu enflasyonun anası da babası da Recep Tayyip Erdoğan'dır. Seçimden önce tutulan fiyatların hepsi bir anda bırakıldıysa, benzinin mazotun fiyatıyla birlikte, her şeyin fiyatı katlandıysa, camide imam, "Bir ev kirasınının 10 bin lirayı bulduğu bu ülkede asgari ücret geçim midir, size soruyorum" diye isyan ediyorsa, bunun sorumlusu, bir zamanlar meydanlarda "Ekonominin sorumlusu benim, ben" diye bağırın Erdoğan'dır.

### **Bu Tablo Ortadayken Kimse Türkiye İyi Yönetiliyor Diyemez**

Bu yılın ikinci çeyreğine ait verilere göre işsiz sayımız son iki çeyrekte 1 milyon artmış, 9 milyona dayanmış. Resmi verilere göre 1 milyon 671 bin kişi iş bulma umudunu yitirdiği için iş aramıyor. TÜİK'e göre çalışma çağındaki nüfusun yarısı işgücüne dahil değil. Taşı sıkça suyunu çıkaracak 2,5 milyon genç, "Ev genci" olmuş evde oturuyor. Anasının babasının eline bakıyor. Hala 1 milyon civarında üniversite mezunu işsiz, kendisine

hayata tutunmasını sağlayacak bir iş arıyor. Bu, iyi yönetilen bir ekonominin tablosu olabilir mi? Tabii ki olamaz. Bu ülkede 4 milyonu aşkın hane elektrik faturalarını karşılamak için bile yardıma muhtaçsa, burada kimse iyi bir ekonomi yönetiminden bahsedemez.

### **Parası Olan Köşeyi Dönmüş, Olmayan Ezilmiş**

Credit Suisse diye bir banka var onun son raporuna göre Türkiye geçen yıl dolar kurunun en çok arttığı, borsanın ve ev fiyatlarının en çok arttığı, özetle parası olanın en çok köşeyi döndüğü olmayanın ise en çok ezildiği ülke olmuş. En zengin yüzde 1 toplam servetin yüzde 40'ına, en zengin yüzde 10 servetin yüzde 70'ine sahip. Hal böyleyken kimse, "Ekonomi iyi gidiyor" diyebilir mi? Derse yalan söylemiş olur. Aynen seçim öncesinde bu iktidarın yaptığı gibi...

### **Uyuşturucudan Tutuklu İsrailinin Salınacağını Da Başkalarından Öğrendik**

Tek kişilik rejimlerle yönetilen ülkelerde, ekonomideki bozulma, düşünceleri özgürce söyleyememenin, ülkede hukuk sisteminin, kuvvetler ayrılığının çökmesinin de bir sonucudur. Saray yargısı, Gazeteci Merdan Yanardağ'ı, Gazeteci Barış Pehlivan'ı, Hatay'ın seçilmiş milletvekili Can Atalay'ı içeride tutmak için hukuku eğiyor büküyor. Ama İsrail'in Dışişleri Bakanı, Türkiye'de uyuşturucu kaçakçılığında 10 yıl hapse çarptırılan bir İsrail vatandaşının "Diplomatik temas sonucu" serbest bırakılacağını açıklıyor. Biz de bunu yine İsrail basınından öğreniyoruz. Hukuk ve adalet her yerinden çatırıyor.

### **Hepimiz Mihenk Taşına Vurulacağız**

2023'te başlayan seçim sürecinin son durağı, önümüzdeki yıl Mart sonunda yapılacak yerel seçimlerdir. Geçtiğimiz seçimde yaşanan adaletsizlikler, har vurup harman savrulan devlet imkanları, sahte videolarla yapılan sahtekarlıklar ve ekonomiyle ilgili söylenen yalanlar bir bir ortaya çıkıyor. Zam ve zulüm furçası insanları ezip geçiyor. Mayıs ayında seçimi kazanamadık. Buna çok üzgünüz. Ama diğer taraftan da 25,5 milyon seçmen, Genel Başkanımıza oy verdi. Her iki seçmenden birinin iradesine sahip çıkmak durumundayız. Bu süreçte özellikle parti yöneticileri olarak bizlerin, duygusal kopuşlara, melankoliye kapılma lüksümüz yok. Ayaktayız, kongrelerimizde örgütümüzü, üyelerimizi ve delegelerimizi yeniliyor. Genel Merkez olarak, demokratik süreçlerin tastamam işlemlerini, üyelerimizin tercihlerinin yönetimlere, eksiksiz yansımalarını sağlamak için gereken her şeyi yapıyoruz. Sonunda hepimiz partimizin üye ve delegelerinin mihenk taşına vurulacağız. Karar neyse başımızın üstüne koyup bütün gücümüzle yerel seçimlerde tarihi bir zafere imza atmak, Erdoğan'ın zammına zulmüne dur demek için çalışacağız.

### **Tek Çaresi Muhalefeti Dağıtmak**

Seçimlerden bugüne kadar geçen 2,5 aylık süre, önümüzdeki günlerde yaşayacağımızın kısa bir fragmanıdır. Milletimiz 7 ay sonra sandıkta, bugüne kadar yapılanların, bu zamların, zulümlerin faturasını tabii ki sarayın önüne koyacaktır. "Zamma da, zulme de, yoksulluğa da, Erdoğan'a da yeter" diyecektir. Saray ilk günden beri bunun farkındadır. Tek çaresi muhalefetin 25,5 milyon oyunu dağıtmaktır. CHP'yi dağıtmaktır. Tabii haddi değildir. Sarayın kibirlisi, Mart sonundaki seçimlerin, hak hukuk adalet tanımayan, bilimden uzak siyasetiyle millete ağır bedeller ödeten, keyfi yönetiminin önündeki son engel olduğunun farkındadır.

### **Hedefimiz Tüm Büyük Şehirleri Almak**

Onun için 29 Mayıs sabahı ilk sözü, "İstanbul'u alacağız" olmuştur. Biz de hedefimize mahalli idare seçimlerinde tarihi bir zaferi koyuyoruz. Tüm büyük şehirleri almayı hedefliyoruz. Kadim şehrimiz Konya'yı da alacağız diyoruz.